

ALI GRE ZARES?

8. avgust 1977: "Vprašanje Slovencev v Furlaniji-Juljski krajini sem proučil z mešanim odposlanstvom, ki sta ga med drugimi sestavljala duhovnik in komunistična senatorka Jelka Grbec. Večina bi hotela en sam normativ, toda situacije so v resnici zelo diferencirane."

(Giulio Andreotti, *Diari 1976-79 - Gli anni della solidarietà*; Rizzoli 1981, stran 126)

Še se živo spominjam tistega soparnega avgustovskega dneva, ko je zares številna delegacija Slovencev v Italiji v Rimu obiskala palačo Chigi, kjer jo je sprejel tedanji predsednik vlade Giulio Andreotti. Ulice večnega mesta so bile napol prazne, po njih so se leno pomikale le manjše skupine turistov, med katerimi so prevladovali Japonci. Časnikarji smo bili že nestrpni, ker je pogovor trajal razmeroma dolgo, in smo komaj čakali, da nam člani delegacije poročajo o njegovem poteku.

Ko so se končno pojavili v pritličju mogočne palače, kjer je sedež vlade, smo vsi brž odšli v prostore tujega tiska, ki je v bližnji ulici, kjer so nam člani delegacije podrobno poročali o poteku pogovora. Ugotovili smo, da je odločno prevladovalo zadovoljstvo in da je velika večina odposlancev bila prepričana, da bo italijanska oblast tokrat zares izpolnila obljube in mednarodno sprejete obveze ter končno z zakonom zavarovala slovensko narodno manjšino v Italiji.

Blížala se je namreč druga obletnica osimskega sporazuma, v Italiji pa je bila doba tako imenovane "narodne solidarnosti", ko je osrednjo vladlo poleg strank leve sredine podpirala tudi KPI. Predsednik Andreotti je med drugim izjavil, da se slovenska manjšinska problematika lahko hitro uredi, saj ima Italija zaradi Južnega Tirola v tem pogledu bogate izkušnje.

Od tega obiska v Rimu je že poteklo 21 let, naša slovenska manjšina pa še vedno čaka, da Italija z zakonom zavaruje njene osnovne pravice. Zato nikakor ne more "poskakovati od veselja" ob novici, da je poslanec Maselli pripravil osnutek zaščitnega zakona, o čemer naj bi pristojna parlamentarna komisija začela komaj razpravljati. To pomeni, da se parlamentarni postopek dejansko še ni niti začel.

Že iz bežnega pregleda Masellijevega zakonskega besedila pa izhaja, kako grozi velika nevarnost, da bo zakon dejansko ostal le prazna beseda in torej brez učinkov. Zataktni se namreč utegne že na ravni komisije, ki je po Masellijevem besedilu pristojna za določitev ozemlja, na katerem naj se njegova določila izvajajo. V tej zvezi je treba tudi omeniti, kako se lahko iz predloženega besedila že danes sklepa, da se zakon ne bo izvajal ne v Trstu ne v Gorici (v obeh mestih, torej), čeprav je znano, da večina Slovencev živi prav v obeh teh mestih. / STRAN 2

DRAGO LEGIŠA

MANJŠINE V SKUPNI EVROPI

MED VZHODOM IN ZAHODOM

Ko analiziramo manjšinsko vprašanje, v glavnem vedno mislimo na narodne skupnosti, ki žive v državah Evropske unije ali vsaj blizu nje (kot je danes recimo Slovenija). Vedeti pa moramo, da so na naši stari celini prisotne manjšinske skupnosti tako v nekdanji vzhodni kot zahodni Evropi.

Kakšna pa je bistvena razlika - včeraj in danes - v zadržanju prizadetih držav v tem oziru? Seveda se po padcu komunizma tudi to vprašanje drugače rešuje in dobiva nove razsežnosti. Poglejmo, kakšen je ta proces.

Do včeraj smo v nekomunistični Evropi pravzaprav bolj malo vedeli o stvarnem položaju narodnih manjšin za železno zaveso. Res je tudi, da že sami režimi vsega tega niso obešali na veliki zvon, zato pa so na zahodu lahko krožile tudi ne povsem gotove informacije. Pred leti je revija *East Europe* (Vzhodna Evropa) prinašala sicer podrobne podatke o skoro vseh manjšinskih skupnostih v sovjetskem taboru, od Uralov do Alp in Jadrana. Sam sem pred leti tudi za naš goriški tednik priredil serijo teh člankov, iz katerih pa se je le dalo vsaj nekaj spoznati iz tega raznolikega in skritega mozaika narodov in jezikov na tem zemljepisnem področju. Iz vsega se je dalo na splošno razbrati, da so vsaj v glavnem manjšinske skupnosti sicer lahko uporabljale svoj jezik, niso pa seveda imele politične svobode. Lužiški Srbi v takratni Vzhodni Nemčiji (DDR) so imeli na papirju kar lepo ureditev z ustrezno zakonodajo, le da so bili organizacije, tisk in drugo podrejeni režimu. Bolj ali manj je bilo tako tudi drugod. Maršikje pa so bile tudi težave. Spomnimo naj npr. na težave Belorusov ali Ukrajincev na

Poljskem ali Madžarov v Romuniji, da omenimo le zgovornejša primera. Znan je zlasti za slednje iz zadnjega obdobja Ceausescujeve trde vladavine pravi načrt iztrebljanja madžarskih ščurč na romunskih tleh (Temišvar-Timisoara).

Danes se mnoge države srednje in vzhodne Evrope borijo za vstop v NATO in v Evropsko unijo, predvsem Poljska, Češka, Madžarska. Slovenija in Estonija. Sledil jim bo gotovo še cela vrsta drugih, vse tja do Rusije in njenih nekdanjih delov (zlasti Bele Rusije in Ukrajine). Zato se bodo morale tudi vse te dežele prilagoditi skupnim evropskim standardom na področju manjšinske zaščite. Evropske listine tako s strani Evropskega sveta kot evropskega parlamenta bodo torej nekako merilo za vso Evropo, tako zahodno kot nekdanjo vzhodno. V državah Evropske unije je tudi veliko manjšinskih problemov, ki v zvezi s tem nastajajo. Tudi tu ni vse rožnato. Dovolj, da pogledamo na situacijo v Italiji, kjer so šele letos - petdeset let po sprejetju republiške ustave - izglasovali zakon za jezikovne manjšine, kot določa šesti člen ustavne listine. Medtem pa Slovenci še vedno čakamo na izpolnitev te dolžnosti za našo zaščito. Kdaj bo do nje prišlo?!

Problemi so tudi druge, kot npr. etnične vojne na Balkanu, versko-politični antagonizmi na severnem Irskem in še druge po Evropi (Baski v Španiji, Korzika, itd.). V začetku šestdesetih let je bila tudi

ANDREI BRATUŽ

[illegible]

Naslovna in prva stran prve knjige, ki so jo tiskali v baskovskem jeziku (1545)

Italija v vrtincu polemike o južnotirolski manjšini, ko je Avstriji uspelo celotno zadevo prinesiti pred svetovno tribuno, pred OZN. Za Slovence kaj takega verjetno ni misliti, tudi če je problem internacionalizacije od časa do časa prišel na dan, delno že v sami Jugoslaviji, potem pa v Sloveniji.

Danes je veliko mednarodnih ustanov in organizacij, ki se ukvarjajo z manjšinskimi vprašanji. Med prvimi naj predvsem omenimo Evropski svet, ki je poleg parlamenta v

Strasburgu sprejel tehtno listino o pravicah deželnih oz. manjšinskih jezikov. Med drugim naj še omenimo Urad za manj razširjene jezike, ki ima sedež v Dublinu in mu sedaj predseduje Slovenec Bojan Brezigar. Med raznimi manjšinskimi organizacijami ali zvezami z evropsko naravnostjo pa bi omenili le tri. To so Evropska svobodna zveza (*Alliance Libre Européenne* - ALE) s sedežem v evropskem parlamentu v Bruslju, nato Federalistična unija evropskih narodnostnih skupnosti (FUENS), ki obe povezujeta veliko število evropskih manjšin. ALE igra večjo vlogo v zahodnem delu Evrope, od Velike Britanije do Španije. Pri kongresih zveze ALE so vedno aktivno sodelovali tudi slovenski predstavniki iz naše dežele in tam izpostavili problematiko Slovencev v Italiji, medtem ko je FUENS svoj delokrog najbolj začrta v srednji in tudi severni Evropi od Nemčije do skandinavskih dežel. V obeh je kot član prisotna tudi slovenska stranka naše dežele. Tretja organizacija pa je AICDLM, ki je organizacija za ogrožene jezike. Tudi tu je vidna slovenska prisotnost s tržaškim prisateljem Borisom Pahorjem, ki je njen podpredsednik. Dobro je, da take mednarodne ustanove obstajajo in da se v njih javlja tudi slovenska manjšinska prisotnost.

Kako bodo narodne in jezikovne manjšine zaživele v skupni Evropi? To je najprej odvisno od njih samih, od njih življenjske moči in odločnosti v obrambi in ohranitvi lastnih pravic. Le tako bodo v prvi osebi same sebi zagotovile nemoten obstoj in razvoj. Seveda je to tudi odvisno od njih matičnih držav (vse je sicer nimajo, mnoge - kot Slovenci - pa). In končno mora prava zavest o narodnostni in jezikovni različnosti vedno bolj prodreti v Evropi sami in v njenih uradnih ustanovah.

02 Jošt Žabkar
MEDITACIJA O KANCLERIU KOHLU

**LJUDEM, KI JIH JE PRIZADEL
POTRES, ŽELIMO POMAGATI.
ZATO BOMO TUDI
NA UREDNIŠTVU ZBIRALI
DENAR, KI GA
BOMO POTEM
IZROČILI NAJBOLJ
POTREBNIM DRUŽINAM.**

03 Marko Tavčar / intervju
IVO KRALI

05 BARAGA NA CERKVENEM SODIŠČU

06 SLOVESNOSTI V ŠČEKOV SPOMIN

08 Ivan Žerjal / intervju
MILAN PAHOR

09 VESELO PRI TERČONOVIH V SLIVNEM

10 Iva Koršič
POPOLDAN PO SKAVTSKO

11 Danijel Devetak
SLOVENŠČINA ZA PREVAJALCE

13 Marjan Drobež
USTANOVLJENIH 46 NOVIH OBČIN

14 OSKRBA LONČNIC MED DOPUSTOM

15 Erik Dolhar / intervju
TEOMAN ALIBEGOVIĆ

PRED BALKANSKO VOJNO?

SAŠA RUDOLF

"Našega potrpljenja je po desetih letih konec, konec je utvar, da je pravico moč doseči brez nasilja, kot nas je pričeval Rugova, dovolj smo čakali, dovolj smo izkravali, napočil je čas boja za združitev vseh Albancev v isti državi." Tako OVK (Osvobodilna vojska Kosova) utemeljuje oboroženi upor, medtem ko je glasnik OVK Jakup Krasniqi preko tiranske televizije pozval vse Albance, naj se pridružijo boju kosovskih bratov, obenem pa napovedal ustanovitev Narodne fronte.

Krasniqijev poziv političnim strankam, izobražencem in vsem Albancem bi prav gotovo še pred nekaj meseci ne vzbujal večje pozornosti, saj je bil Rugova edini sogovornik tako za mednarodno diplomacijo kot za beograjski režim, ki ga je hočeš nočeš moral upoštevati. Z zaostrovanjem se je ugled Rugove tako med Albanci kot v svetu zamajal. Potrpljenja ni več, govori naj orožje.

Poraz zmernih sil in vse večji vpliv tistih, ki vidijo le v nasilju rešitev kosovskega vprašanja, sta najbolj zaskrbljujoča aspekta trenutnega stanja na južnem Balkanu.

Vsiljuje se vprašanje, če je za položaj v celoti kriv le beograjski režim, ki vztraja na tezi, da se, ko skuša zatreti prodor in vpliv muslimanov, bori ne le za lastno varnost, pač pa za mirno prihodnost celotne Evrope. Mednarodna diplomacija je doslej podcenjevala stanje na Kosovu, saj se je le malokdo zavedal, da ne gre več za notranje vprašanje jugoslovanske pokrajine, pač pa za krizo, ki lahko povzroči vojne ne le na Kosovu, pač pa se iz Jugoslavije razširi na Albanijo, Črno goro in Makedonijo. Prav zaradi tega je kosovska kriza dokaj nevarnejša od bosanske iz prvih devetdesetih let.

Od februarja, ko so posebni srbski oddelki napadli Drenico, je po uradnih cenitvah padlo na obeh straneh najmanj 500 borcev, ranjenec je več tisoč, beguncev pa verjetno že preko 30 tisoč. V petih mesecih diplomacija ni znala zaustaviti bojev, brezuspešni so bili vsi poskusi od pozivov k prekinitvi sovražnosti do sankcij. Zato tudi ni verjetno, da bi evropska trojka v Beogradu in Prištini dosegla kak vidnejši uspeh. Potrebni bodo drugačni posegi, ki naj po eni strani osamijo Beograd, po drugi pa odvzamejo ugled kosovskim oboroženim skrajnežem.

S 1. STRANI

ALI GRE ZARES?

Prav tako pade brž v oči molk o vprašanju slovenskega manjšinskega predstavnika v zakonodajnih telesih tako na vsedržavni kot na deželni ravni. Iz besedila namreč ni razvidno, kako ima manjšina pravico, da izvoli svoje predstavništvo v vse zakonodajne zbornice, kar dejansko pomeni, da ne bo mogla soddločati o lastni usodi, kar je temeljna postavka vsake zares demokratično urejene družbe.

Kar pa je po mojem še najbolj zaskrbljujoče, je, kako se ne morem otresti občutka, da italijanska oblast tudi tokrat dejansko ne misli resno, tako da se utegne zgoditi, da bo tudi predsednik vlade Prodi kot že njegov predhodnik Andreotti v svoji knjigi spominov o naši slovenski manjšini ugotovil, da so "situacije v resnici zelo diferencirane" in da z našo zaščito spet ni bilo nič.

Upam, da se motim, vendar se takega občutka zares ne morem iznebiti.

ŠKODLJIVA NEENOTNOST

Izvršni odbor Sveta slovenskih organizacij je na svoji zadnji seji v Trstu ocenil izid zadnjih volitev, ki so pobležale zadevale slovensko manjšinsko skupnost, v prvi vrsti deželne volitve ter občinske v Gorici. Izid slednjih je bil popolnoma zadovoljiv, saj so prek Oljke prišli v občinski svet trije Slovenci, negativno oceno pa si zasluži slovenski nastop na deželnih volitvah, ki je ponoven dokaz naše politične razcepljenosti in neenotnosti, pri čemer nosi glavno odgovornost levica. Ta ni znala izsiliti v deželnem svetu posebnih pravil za izvolitev manjšinskega zastopstva, nato pa je še pokopala Oljko. Slovenska skupnost je zato morala iskati druge, ne najbolj ustrezne koalicijske partnerje, kar je bilo usodno. Toda glavno krivdo moramo pripisati konkurenci, ki so si jo delali slovenski kandidati med sabo. To je dokaz naše narodnostne in politične nezrelosti, ki ni več sprejemljiva. Izvršni odbor SSO je na isti seji začel tudi obravnavati osnutek zaščitnega zakona za slovensko manjšino, ki ga je pripravil poslanec Maselli.

KRATKE

V SOBOTO, 1. avgusta, bo ob 6. uri prekinjen promet na železniški progi Trst-Tržič. Vlaki ne bodo vozili do 6. septembra, ko bo ob 18. uri promet obnovljen. Potnike bodo med tem časom prevažali avtobusi. Zaradi zahtev železniškega kontejnerskega prometa bodo med prekinitevjo ustrezno razširili sedanje predore na progi Trst-Tržič.

V PETEK, 31. t.m., se bo spet sestal deželni svet Furlanije-Juljske krajine. Na dnevnem redu je izvolitev predsednika deželne vlade in 10 odborikov. Do trenutka, ko pišemo, ni jasno, kdo bo vodil novo vlado, saj nobena politična skupina nima večine v deželnem zboru. Težave pa obstajajo tudi pri sestavljanju koalicije. Najmočnejša skupina je po volilnih izidih Berlusconi-jevo gibanje Naprej, Italija!

PRED NEMŠKIMI VOLITVAMI (1)

MEDITACIJA O KANCLERJU KOHLU

JOŠT ŽABKAR

Jeseni bodo v Nemčiji parlamentarne volitve, ko se bo odločala nadaljnja usoda države. Med kandidati za vladnega predsednika je spet kancler Helmut Kohl, ki bo imel med glavnimi tekmeci socialdemokrata Schröderja. Danes še ni mogoče z gotovostjo napovedovati zmage enega ali drugega. Jasno pa je, da ima sedanji nemški kancler že zelo močan ugled in prestiž doma in v svetu, saj je prav pod njegovo vlado med drugim prišlo tudi do združitve Nemčije po padcu berlinskega zidu. Zato si v naslednjih vrsticah oglejmo nekatere poteze Kohlovega političnega delovanja.

V zunanji politiki se je Helmut Kohl do sedaj držal politike svojih predhodnikov na kanclerskem mestu, pa naj si bodo to krščanski demokrati ali pa socialdemokrati. To pomeni prijateljstvo čez drn in strm z Združenimi državami Amerike. Zato je tudi pristal, da se atomske konice postavijo tudi na nemškem ozemlju, pa čeprav je bilo jasno, da bi v primeru atomske vojne in pri gosti naselitvi Nemčije to pomenilo velikanski masakr. Obdržal je prav proti svojim nasprotnikom na tem področju. Padli so namreč komunistični režimi, atomske voj-

ne pa ni bilo. In pri padcu vzhodnonemškega komunističnega režima ni bilo nobenih masakrov, težko bolnemu Honneckerju, šefu vzhodnonemškega komunizma, pa je omogočil odhod hčeri v Čileju.

Ko je v Rusiji in v ostalih državah Sovjetske zveze padel komunizem, se je nemška vlada s Kohlom na čelu pokazala prijazna bodisi do Rusije kot tudi v manjši meri do držav, ki so izšle iz Sovjetske zveze. Pri tem so bile prijazne poteze do Rusije pravzaprav v tradiciji nemške politike že iz časa pred napoleonskimi vojnami. Nekateri ugledni publicisti so pa Kohlu

očitali, da se je rad in veliko družil z Gorbačovom, ko je pa ta padel, je tudi Kohl pozabil na njegovo eksistenco.

V vsej svoji zunanji politiki ni Kohl nikoli šel na pozicije revanšizma ali pa spreminjanja meja, ki so nastale po koncu druge svetovne vojne. Znano je, da je Poljska dobila takrat veliko skoro čisto nemških teritorijev, Češka pa je dobila nazaj Sudete, ki so gotovo imeli nemško večino. Izgnanci in nekateri njihovi potomci zahtevajo na vsakoletnih shodih enkrat pravico do vrnitve v stare kraje, drugič odškodnino za zgubljeno imetje, kdaj pa še bolj ali manj javno vrnitev v stare kraje. Kohl kot vse druge nemške vlade take zahteve odklanja.

S tem jasno ni rečeno, da je Kohl absolutno perfekten politik. Kdaj mu že spodrsne, da je jo. O Gorbačovu je nekoč rekel, da je moderen komunistični vodja, ki se spozna na "public relations", kot je to znal delati tudi Hitlerjev propagandni minister Joseph Goebbels. Ko je potem opazil, kakšno neumnost je znil, se je javno opravičil. Najbrž bi se pa dalo dobiti še kaj podzvestnih in zavestnih spodrslijav. Nekoč je peljal ameriškega predsednika na vojaško pokopališče, na katerem so pokopani tudi nekateri esesovski vojaki, padli v drugi svetovni vojni. Še pred kratkim je tisti del časopisa, ki je manj naklonjen Kohlu, z nekim določenim užitek pisal, kako je Kohl brezuspešno prepričeval Prodi, naj bi ne bil proti temu, da tudi Berlusconi pride v demokratsko internacionalo.

DALJE

POVEJMO NAGLAS

JANEZ POVŠE

PO BOŠNI JE ZDAJ KOSOVO PREIZKUS ČLOVEČNOSTI ZA EVROPO IN VSE NAS

Dogodki na Kosovu se prav gotovo tičejo vseh nas. Spet je na delu "etnično čiščenje", kar je skoraj genocid. Genocid ima za cilj dobesedno iztrebitev odvečnega naroda, "etnično čiščenje" pa se milostno zadovolji že z njegovo pregonom. Gre torej za namene, ob katerih civilizirani svet ne more ostati križem rok. Toda spomin na vojno v Bosni in Hercegovini govori drugače. Tedaj je Evropa oziroma večinski del njene tedanje politike odigrala igro, ki nam ni v čast. Ni namreč najhuje, da Evropa skoraj ves čas ni hotela videti zastrašujočega obsega vojne, ki je iz zemljepisno osrednje republike nekdanje Jugoslavije segla tako rekoč do Zagreba, se ozirala proti Istri in grozila celo Dunaju. Tudi ni najhuje, da sta velik del uradne Evrope popadla strah in paraliziranost pred "barbarskim Balkanom". Najhuje je to, da je Evropa storila vse, da bi svoje slabosti prikrila, zato se je v besedah še kako zavzemala za mir, pri tem pa kar praviloma izenačevala napadalca in napadenega. Drugače povedano: Evropa se je v primeru vojne v Bosni in Hercegovini žal resnično potrudila le v igranju lepega videza pred drugimi in pred samo seboj.

Kot je pred nedavnim uvodnik Corriere della Sera dobronamerno posvaril italijansko politiko, naj ne bo "preveč oddaljena" od dogodkov na Kosovu, tako je verjetno čas za vsesplošni poziv, naj bi se ob bližnji tragediji in

programiranjem nasilju v imenu razvitega sveta vedli drugače, kot smo se med vojno v Bosni. Ni namreč najslabše to, da so morale Združene države Amerike opogumiti Evropo za skupno vojaško akcijo na Balkanu. Zares slabo je pri dvoličnem in slabotnem evropskem obnašanju dejstvo, da so bili na ta način ogroženi vsi moralni temelji, na katerih naj bi se gradila nova Evropa. Za prepričljivo moralno držo so lepe besede brez dejanj seveda premalo, nasprotno: prav lepe besede brez odgovarjajočih dejanj so primer dvojne morale ali sploh nemorale. Lahko da je za določen del političnega sveta razmišljanje o pomenu moralnosti izmislek fantazov in idealistov, toda vse jasneje postaja, da vsaka zdrava družba oziroma skupno življenje temeljita tudi in predvsem na vrednotah, iz katerih črpata lastno vrednost in lasten smisel.

Zato je torej Kosovo primer, ki se tiče vseh nas. Raven našega življenja se nepreklicno odloča z našim odnosom do bližnje tragedije in bližnjega nasilja. V kolikor tragedijo drugih in nasilje dopuščamo, postajamo manj občutljivi za naše tragedije in nasilje med nami. Zaradi tega je nujno, da po svojih močeh vplivamo na primerne politične odločitve, pri čemer je pomemben glas vsakega posameznika, kaj šele manjšine, kaj šele naroda oziroma države.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO
IN UPRAVA:

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18

TEL 0481 / 533177

FAX 0481 / 536978

E-MAIL noviglas@tmedia.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3

TEL 040 / 365473

FAX 040 / 775419

E-MAIL nglasts@tin.it

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA

IZDAJATEL: ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA, PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA: ITALIJA in SLOVENIJA 70.000,

INOZEMSTVO 100.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 130.000 LIR

POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493

CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

INTERVJU / IVO KRALJ

"KAR SE DELA, NAJ BO NAREJENO S SRCEM!"

MARKO TAVČAR

Ivo Kralj, pevovodja Fantov izpod Grmade, godbenik v Nabrežini, upokojeni delovodja v enem nabrežinskih kamnolomov, od vedno navezan na zemljo in njene sadove, se je pred 70 leti rodil v Slivnem na tržaškem Krasu. Vse naokrog je znan kot oseba, ki se je in se še vedno trudi za obstoj slovenstva na najbolj zahodnem in zato narodnostno najbolj ogroženem koncu tržaškega Krasa.

Gospod Ivo Kralj, ob okroglih obletnicah, kot je vaša, se človek rad nekoliko bolj v miru in na široko pogovori. Ta pogovor bi začeli s prošnjo, da bi kaj povedali o svojih starših, o mami in očetu, ki sta oba imela veliko ustvarjalnih darov.

To bo verjetno držalo. Nedolgo od tega sem na kašči dobil neko številko časopisa *Edinost*, v katerem je bil članek ob smrti mojega nonota, ki je umrl pri 66 letih in o katerem je tam zapisano "Hrast za hrastom pada" itd. Na pogrebu sta bila godba in zbor. Vidi se, da je bil znana oseba. Kar se pa mojega očeta Josipa tiče, je obiskoval kmetijsko šolo v Gorici in bil med prvo svetovno vojno avstrijski podoficer, poslan na rusko fronto, kjer je bil zajet. Tam je ostal štiri leta, med katerimi je okusil tudi rusko revolucijo. Domov grede se je ustavil v Mariboru, kjer se je pridružil generalu Maistru in se z njim boril za severno mejo. Domov se je vrnil l. 1922. Mama je bila Lupinčeva iz Praprota, nadarjeno dekle, o čemer priča tudi to, kar sem neke bral, da sta oče in mama l. 1922 pri društvu Oder v Šempolaju igrala v neki veselici. Mama je nastopala v vlogi hčerke, oče pa ženi. To pomeni, da sta to ženitovanje na odru nadaljevala do dejanske poroke. Po letnici rojstva svoje prve sestre Rosande l. 1923 namreč sklepam, da sta se kmalu po odrskem prizoru iz družinskega življenja zares poročila.

Tako vaša mama kot oče sta imela tudi žilico za pisanje...

Oba sta se s tem ukvarjala. Občasno dobim med starimi papirji zvezek, v katerega je mama prepisovala pesmi slovenskih pesnikov. Med njimi je nekaj takih, ki jih je tudi sama napisala, saj je podpisana Polica Lupinc. Zato sklepam, da so to verjetno njena dela.

Vaš oče pa je bil tudi glasbenik...

Ja, igral je pri mavhinjski godbi, bil nekaj časa tudi njen kapelnik, igral je tudi na violino. Jasno, da smo tudi mi otroci nekaj darov podedovali. Tako so nas vzgajali, da smo vzljubili glasbo in petje in tako priložnostno tudi sam kaj sestavim, tako, bolj za šalo...

Kakšen je vaš prvi spomin na glasbo? Ste kaj igrali že kot otrok?

Moji prvi spomini so vezani na čas Božiča, ko je oče igral violino, vsi trije otroci pa smo z mamo prepevali Sveto noč in božične pesmi. Kot otroci smo peli pri šempolajškem otroškem zboru, kasneje smo s petjem seveda nadaljevali v cerkvenem zboru, v Slivnem smo se fantje zbirali v kvartetu Kralj, pel sem v mešanem zboru Avgust Tančev v Nabrežini in še kje.

Vašo družino je prizadelo fašistično preganjanje. Nemci so nato z ostalimi moškimi deportirali tudi očeta, sami ste doživeli partizanstvo in nato je vašo družino že po končani vojni prizadela tragedija, in sicer umor sestre Rosande. Kakšne sledove so te preizkušnje pustile v vas?

Znano je, da je moral moj oče v Mavhinjah spiti pol litra olja, ker se ni hotel udeležiti fašističnega pohoda na Rim - "marcia su Roma". Meni pa je kot otroku ostalo zlasti v spominu, da smo nekega dne (moralo je biti leta 1936 ali 1937) imeli pred dvoriščnimi vrati - pred portonom torej - in tudi za štalo ves dan karabinerja. Dobro se spominjam, da so ti karabinjerji zvečer očeta odpeljali. Mislim, da je bil kakih 14-15 dni zaprt, nakar se je vrnil, ker niso imeli dokazov proti njemu. Kako pa je prihod Nemcev v te kraje vplival na družino? Preplašeni smo bili. Ko so prihajali, je veliko vaščanov opozarjalo: "Tecite, fantje, tecite, ker grede Nemci!" Oče pa je rekel: "Kam boš tekal? Doma ostani! Če tečeš, pomeni, da si kaj nakuhal." Prav v Brestovici se je pripetilo, da sta brata Ferfolja, ki sem ju dobro poznal, bežala in so ju Nemci ubili. Spominjam se, kako me je profesor v šoli zmerjal z Zulujem. Ne vem, vse to nas je verjetno utrdilo!

Vaš oče je bil torej med vojno poslan v Nemčijo?

Oče je bil krajevni predsednik Osvobodilnega odbora, sicer pa so vse za delo sposobne moške Nemci pobrali 27. februarja 1944. Tudi mene so dali takrat v vrsto, ker sem bil krepak. Oče, ki je znal dobro nemško, je vojakom skušal razložiti, da sem še mlad, da sem njegov sin. Nemec pa mu je odvrnil, naj grem z njim v Nemčijo, če sem res njegov sin. Potem pa, ko smo šli iz šole, kjer so nas zbrali, me je oče porinil med fante in mi rekel, naj tečem domov. Glede partizanstva pa to: že 1943. leta, takoj po razpadu Italije, me je oče peljal v kamnolome, kjer so italijanski vojaki pustili veliko orožja. Naložil mi je dve brzostrelki, isto je sam storil in to smo nesli partizanom, nekaj pa poskrili. Prvemu borcu, ki sem ga videl, so takrat pravili "četnik", in to je bil neki Duilio iz Mavhinj; priimka se ne spominjam. Na kapi je imel slovensko trobojnico in ne zvezde. Kasneje so me partizani večkrat iskali, da bi šel z njimi. Enkrat sem šel celo do Gorjanskega, ker so rekli, da bodo zažgali hišo, če ne pridem: pa smo naleteli na hajko in sem spet pritekel domov.

Takrat vašega očeta ni bilo več doma?

Kot vsi moški je bil interniran v Nemčiji. Mama je zato šla nekam na Gornji Kras prosit, naj me pustijo doma, ker me je kot edinega sina potrebovala na kmetiji. Vzeli so nam

FOTO KOVAČIČ

nekaj živine in kolesa za potrebe partizanov. Ti so me mobilizirali zadnje dni aprila 1945. Jaz sem bil na komandi mesta v Sežani, kjer sem nekega dne izvedel, kaj se je tiste dni zgodilo doma s sestro Rosando in našo sestrično. Najprej sem čutil razočaranje, potem žalost in jezo. Prosil sem komandanta, naj me pusti domov, da se osnažim in rešim uši. Prišel sem domov z brzostrelko in se spominjam, kako sem izstrelil cel rafal pod nekim oknom, ker sem menil, da so za našo tragedijo najbolj krivi ljudje iz naše vasi. Neka ženska je prišla takrat k meni in mi rekla, naj se skrijem, ker me zvečer pridejo ustreliti. Seveda sem se na ta napovedani prihod pripravil, ker sem bil oborožen (to sem podrobneje opisal ob obletnici poboja v Kolarju Goriške Mohorjeve družbe in zato ne vem, če bi tu to ponavljal).

Ko sem se vrnil na komando mesta, sem to povedal komandantu. Ta pa je nato prišel z mano na vaški odbor in zagrozil predstavniku partizanščine v vasi, da bo on odgovarjal, če se mi kaj zgodi. Potem so me pustili pri miru. Če bi obveljalo tisto, kar so si oni zamislili, bi moral biti že več kot petdeset let pod zemljo. In to po koncu vojne. 53 let bi moral že "pehat redič", kot pravimo po domače. Bilo je hudo. Očeta še ni bilo doma. Ostali sta samo mama in sestra Irena. Imeli smo 6-7 glav živine. Ko sem prišel domov, sem moral najprej nakositi sena za živino. Takrat sem imel šestnajst let in pol, bil sem tako rekoč še otrok. Ko pa je prišel oče, je začel iskati umorjeno sestro. Bili so hudi časi!

To se pravi, da ste še kot zelo mlad fant poprijeli za vse delo na kmetiji. Kaj pa mislite o sodobnem kmetijstvu na Krasu?

Ne kot fant, kot otrok! Tedaj smo vse delali na roke in poprijeti je bilo treba za vsako delo. Kosili smo dneve in tedne. Tudi kopali smo vse na roke, saj ni bilo strojev. Ko je bil oče v Nemčiji, je vse slonelo na mojih ramenih. Tudi danes je na Krasu za kmeta težko. Dočakali smo tako zakonodajo, ki močno ovira vsako dejavnost in manjši kmetje bodo zato zemljo opustili. Živinoreja na primer, ki je bila nekdanja ena najpomembnejših dejavnosti na kmetiji, danes ni več donosna. Saj se vidi, kako se Kras zarašča, ker ni več živine. Mi še imamo dva vola, da sami zakoljemo in damo v skrinjo, da se

vsaj ve, kaj se da v lonec za juho. Delo na kmetih je težko in takega dela danes nihče noče opravljati...

Delali ste tudi v kamnolomu, kjer ste zadnja desetletja bili delovodja. Kako se je spremenilo delo v javah v tem obdobju?

V kamnolomih sem začel delati leta 1953. Ko sem prišel v javo, se je delalo še po starem. Razmere za delavce so bile zelo slabe. Niti stranišča ni bilo... Sedaj se je spremenilo na boljše, a število kamnarjev stalno upada. Ko sem sam tam delal, nas je bilo kakih 100. Ostalo jih je kakih 30-40... Danes uvažajo kamen iz Toskane ali iz Turčije in Grčije. Delovna sila je tam cenejša.

Kaj pa kakovost nabrežinskega kamna?

Nabrežinski kamen je dober. Pravijo pa, da je bolj odporen repenc, ki je tudi lep. V Nabrežini imamo kamen *fiorito*, nato tistega na pike kot ajda, medtem ko je v nižjih plasteh bolj bel. Kamen, ki ga lomimo na površju, je bolj odporen proti mrazu, ker ima več lukenj in pozimi ne poči hitro. Bel marmor pa poči že pri dveh - treh stopinjah pod ničlo.

Kamnarji pravijo, da ste si vi izmislili marsikatero izboljšavo pri delu v javah, je res tako?

Tako pravijo. Ko sem prišel v kamnolom, so npr. kamen že žagali z žico. Ko se je žica pretegnila, jo je bilo treba spet preplesti. Mlajše so nas takrat pošiljali, naj poiščemo "giunto", kot ji pravimo, kjer so tako prepleteni žico, da ni bilo vozlov. Do takrat smo hodili vzdolž žice in iskali točko, kjer je bilo treba to vezavo obnoviti. To je bilo zamudno in neprijetno delo. Zato sem malo za šalo, malo zares povedal svojemu "kapotu" zgodnico o pijancu, ki ni vedel več, kam domov, in je rekel: "Če se svet vrta, bo tudi moja hiša prišla mimo!" Pa mi je rekel malo užaljeno: "Kaj misliš, fant?!" In sem mu rekel, naj požene žično žago, sam pa sem lepo nanjo položil kosček žice in čakal, da je točka, kjer je bila žica "štukana", sama prišla mimo. Zdi se neverjetno, toda do leta 1953 so vsi hodili po grmih in čež škarpe in še ni bilo rečeno, da si "giunto" našel. Bile so tudi druge stvari. Vemo, da gre naklon kamna v žili ("daska") proti morju in proti vzhodu. Ko sem prišel v kamnolom, so vsi rezali kamen v smeri od Tržiča proti Trstu. Predlagal sem, da se umaknemo bolj proti hribu, da spremenimo naklon, tako da bi rezali vodoravno, saj bi v prvem primeru pokvarili cel kos. To so bile rešitve, ki jih je zahtevalo delo, a so bile za gospodarja zelo donosne.

Vaše ime je povezano z zborom Fantje izpod Grmade, ki ga vodite od ustanovitve dalje, bkrati ste tudi godbenik v godbi Nabrežina. Kdaj vas pesem ali glasba nagovarjata?

Pesem mi je všeč, če jo pevec poje s srcem, če čuti, kaj poje. Vse, kar se dela, naj bo narejeno s srcem! Če pa kdo misli samo na to, kdo ga gleda, ta ne bo nič dal od sebe. Žal so tudi taki, ki ne mislijo na besedilo, in če ne vejo, kaj pojejo, tudi ne bodo nič povedali, njihovo petje bo prazno, ne bodo ničesar sporočili. Če pevec sam ne uživa, tudi ljudje ne bodo uživali. Kar se pa tiče godbe, so mi všeč poskočne, vesele skladbe.

Delo pri zboru zabiega veliko navdušenja in vere v to delo, obenem pa daje zadoščenje, saj človek tudi

na ta način izpričuje življenjskost in prisotnost na teritoriju. Je tako?

Fantje izpod Grmade so si od ustanovitve l. 1966 postavljali ta cilj. Mislim, da smo ob ustanovitvi zbora mislili tudi na slovenstvo, na to, da živimo na skrajni meji slovenstva. Zato nismo posegali, kot je danes moderno, po angleških, latinskih ali italijanskih pesmih, ampak smo prepevali in še pojejo predvsem naše narodne pesmi. Imamo svojo publiko in tako tudi nadaljujemo. Tako smo pred nekaj dnevi imeli v Devinu družabnost ob koncu sezone. Predstavili smo kar zanimiv spored in tudi odziv pri publiku je bil precejšen. Pesmi so ljudem ugajale, tudi če bi lahko nekatere bolje zapeli. Imeli smo precej novih pesmi. Žal naši fantje nimajo veliko časa za vaje. Zaposleni so, delajo v izmenah, trgujejo po svetu; ni lahko.

Zavzetost za to delovanje, torej. Se je v tem smislu v teh tridesetih letih kaj spremenilo?

Seveda se je. Pomislimo samo na to, da smo svoj čas hodili po vajah v gostilno k "Bizatu" v Devinu, kjer so bili skoraj sami Italijani, in smo cel večer prepevali in nihče ni rekel nič. Danes se mi zdi to skoraj neizvedljivo. Časi so se spremenili in ni več iste ljubezni do petja.

Vi ste eden tistih kulturnih delavcev, ki mu je povsem naravna in jasna povezava s političnim delovanjem...

Veste, politika je zanimanje za svet in probleme, ki nas obdajajo. Pri nas doma je bilo to normalno. Oče je bil pred vojno nekaj časa slivenski župan. Že l. 1948, ko je nastal kominform, je postal član in odbornik Slovenske demokratske zveze. Bil je pač zaveden Slovenec, ki ni menjaval ne srca in ne jope. Tudi mi, ko smo ustanovili zbor, smo nekako začeli javno nastopati in smo se opredelili. Vedno smo spremljali tudi politično dogajanje. Žalostno pa je, da naši politiki ne spremljajo kulture, kot bi morali. Mislim take, vaške kulture. Prav naši pevci in drugi taki navdušenci so njihovi volivci. Naši politiki žal takoj po volitvah pozabijo na volivce. Vedeti bi morali, kot včasih pravim, da dežnik ni samo za en dež. Volivce je treba gojiti, jih vzgajati in jim slediti. To velja za vsake volitve, od občinskih do državnih.

Prav ta teden ste v Slivnem praznovali zavetnico sv. Magdaleno.

Vi pa ste zadnja leta postali tudi organist na šempolajškem koru. Kako je bilo na prazniku?

Praznik je uspel. Če povem, da smo na koru imeli kar enajst moških pevcev, sem povedal vse. Ne vem, kje se jih na Krasu lahko dobi še toliko... Tudi pevk je bilo precej. Ljudje so rekli, da smo peli dobro. Rad pa bi dodal, da prav ta cerkveni zbor dokazuje, da je po naših vaseh še živa želja, da se lepo pripravita praznovanje in nedeljska maša. In vendar včasih opažam, da ljudje posvečajo premalo pozornosti verskim stvarim. Kriza je zlasti pri mladih. Starši prihajajo v cerkve, njihovih otrok pa ni. Ne vem, kaj bo, ko bomo mi "stegnili pete!"

Kakšne načrte pa imate?

Če bo Bog dal zdravje, bomo nadaljevali. Nisem pa eden tistih, ki delajo račune brez krčmarja.

Vse najboljše za naprej, torej!

Hvala lepa!

3

ČETRTEK
30. JULIJA
1998

BIBLIČNA RAZMIŠLJANJA
OB NEDELJSKEM EVANGELIJU

IZLUŠČI JEDRO!

ZVONE ŠTRUBELJ

18. NAVADNA NEDELJA

Nekdo iz množice mu je rekel: "Učitelj, reci mojemu bratu, naj deli dediščino z menoj." On pa mu je dejal: "Človek, kdo me je postavil za sodnika ali delivca nad vaju?" In rekel jim je: "Pazite in varujte se vsake pohlepnosti, kajti življenje nikogar ni v obilju iz njegovega premoženja." Povedal jim je priliko: "Nekemu bogatemu človeku je polje dobro obrodilo, zato je v sebi razmišljal: »Kaj naj storim, ker nimam kam spraviti svojih pridelkov?« Rekel je: »Tole bom storil. Podrl bom svoje kašče in zgradil večje. Vanje bom spravil vse svoje žito in dobrine. Tedaj bom rekel svoji duši: Duša, veliko dobrin imaš, shranjenih za vrsto let. Počivaj, jej, pij in budi dobre volje.« Bog pa mu je rekel: »Neumnjež! To noč bodo terjali tvojo dušo od tebe, in kar si pripravil, čigavo bo?« Tako je s tistim, ki sebi nabira zaklade, ni pa bogat pred Bogom." (Lk 12,13-21)

ČLOVEKOVO PEHANJE ZA BOGASTVOM
IN ZAKLAD V NEBESIH

Jezusova prilika o nespametnem bogatašu ima dve miselni ozadji. Prvo je izrazito biblično, drugo zgodovinsko. Najprej se navezuje na modrostno literaturo, točneje na odlomke modrega Siraha in Pridigarja. Sirah je zapisal: "Res ta ali oni obogati, ker se peha in stiska, a njegovo plačilo bo videti takole: »Našel sem počitek,« bo rekel, »odslej bom živel od svojih dobrin.« Pa ne ve, koliko časa bo steklo, ko jih bo prepustil drugim in umrl" (Sir 11,18-19). Iz teh dveh vrstic je Jezus izoblikoval čudovito pripoved, priliko o neumnem bogatinu. Pridigar, ki je bil presenetljiv in nenavaden avtor stare zaveze - pisal je v 2. stol. pred Kristusom - v svojih razmišljanjih o človeškem življenju nenehno odkriva senco nič in smrti. "Nečimrnost čez nečimrnost, (...), vse je nečimrnost" (Prd 1,2). Celo modrost, ki jo Sveto pismo povzdiguje na najvišjo raven, opredeli kot iluzijo. V analizi človeškega užitka je naravnost ciničen. Ko spregovori o človeškem delu, vidi na dnu vseh človekovih prizadevanj senco minljivosti, ničevosti. Izraz "nečimrnost" je v hebrejščini (habel/hebel) dih, dim, para, veter, praznina, votlost, nič. Ob prebiranju Pridigarjevega drugega poglavja nas preseneti globinski pogled v osnovne danosti tega sveta in predvsem odkritje relativnosti, ki je neizbrisno zapisana v stvarih in dogodkih sveta. Pred Einsteinom, ki je podobno zrl v svet števil in iznašel relativnostno teorijo, je bil Pridigar, Kohelet (kar v hebrejščini pomeni tudi zbiratelj). S svojo globinsko analizo človeške in zemeljske stvarnosti je prav gotovo dal tudi Jezusu in njegovemu oznanilu svoj miselni pečat.

Drugo ozadje prilike o nespametnem bogatašu je zgodovinsko. Prva generacija kristjanov je pričakovala bližnji Kristusov prihod. Prepričani so bili, da bo Sin človekov ponovno prišel v vlogi Sodnika še pred njihovo smrtjo. Pri tem intenzivnem čakanju bi bilo nesmiselno trošiti energije za zbiranje bogastva, materialnih dobrin, graditi svet na minljivih stvareh.

Če povežemo obe prikazani ozadji Lukove pripovedi, zlahka odkrijemo sporočilo prilike. Bogataš je nespameten, ker vsa svoja upanja in pričakovanja vidi v pridobljenem bogastvu in pri tem popolnoma spregleda zadnjo in edino pravo resničnost, to je: božjo sodbo. Za prve kristjane je to pomenilo spregledati prvenstvo bližajočega se Kristusovega, božjega kraljestva. Bogatašev samogovor je poln števil, ekonomskih načrtov, kapitala, novih investicij. Vse to napolnjuje njegov svet sedanjosti in ga vodi k prepričanju, da je tudi gospodar prihodnosti. Prav tu pa v pripoved vdre usodni trenutek: "To noč..." Gre za božji poseg, ki v hipu izpodbije vso bogatašovo gotovost in vse nagrmađeno bogastvo pahne v bivanjski nič. Zazija Pridigarjev "nič": "Nečimrnost čez nečimrnost, (...), vse je nečimrnost" (Prd 1,2). In kakor v hitrem preblisku se pred nami prikažejo "rešilne lojtrce", Jezusov vrednostni sistem. V uvodu v priliko Jezus inteligentno obide debato o dedovanju. Te, od nekdanj aktualne, diskusijske teme pa ne pozabi, saj na koncu prilike zatrdi prvenstvo dediščine v nebesih: postati bogat pred Bogom. Le malo naprej evangelist Luka o tem takole piše: "Naredite si mošnje, ki ne ostarijo, neizčrpen zaklad v nebesih, kamor se tat ne približa in kjer molj ne razjeda. Kjer je namreč vaš zaklad, tam bo tudi vaše srce." (Lk 12,33-34)

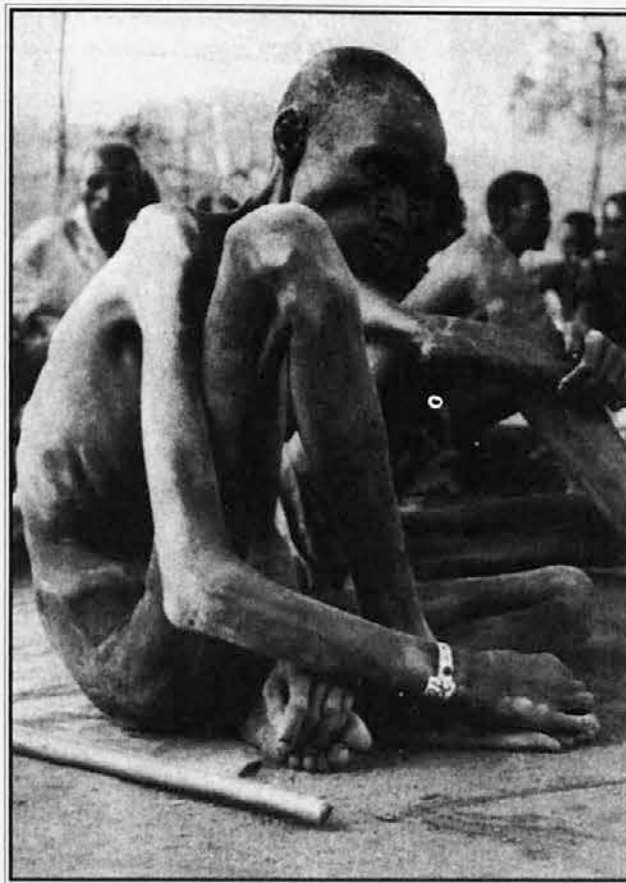
NEVZDRŽNO RAZKOŠJE REVNIH DEŽEL...

SPET LAKOTA V SUDANU

Resnični obrazi lakote je naslov poglobljenega, iskrenega in tehtnega zapisa, ki ga je objavil ameriški ugledni tednik Newsweek 27. t.m. Napisal ga je Michael Maren, pisec knjige Cesta v pekel: Maščevalni učinki tuje pomoči in mednarodne dobrodelne dejavnosti, ki je ena sama obtožba in opis dejanskega stanja lakote in boja z njo v Afriki, kjer smo vsako leto priče strahoviti lakoti. Maren je mednarodni izvedenec, ki se že več kot dvajset let ukvarja z lakoto v afriških deželah in ve, da se je težko proti njej boriti, skoraj nemogoče predvsem zato, ker krajevni politični veljaki lakoto uporabljajo kot orožje v svoje namene, mednarodno pomoč pa preprodajajo in se z njo okoriščajjo.

Vsi vemo, da pesti danes Afriko ogromno vojnih žarišč. Nekateri trdijo, da jih je več kot dvajset, pa čeprav skoraj vsi poznamo samo tisto v Ruandi in Burundiju, kjer se med seboj pobijajo Tutsiji in Hutuji. Pa vendar se zadnje čase tudi pri nas pojavljajo v dnevnem časopisu in po televiziji poročila o lakoti, ki muči reveže v afriški državi Sudan.

Michael Maren piše, da zahodni svet gleda na vreče hrane, ki jih namenja lačnim, kot na orožje v boju proti lakoti, medtem ko gledajo vojskujoči se Afričani na vreče hrane kot na neusahljiv gospodarski vir in glavni razlog, zaradi katerega se je vredno vojskovati. V bistvu je med-

narodna pomoč v hrani samo vir zaslužka pri preprodaji, s katerim lahko kupiš novo orožje; mednarodna skupnost bo spet poslala novo hrano in preprodajalci bodo spet prišli do orožja. To je začaran krog, sramota za Afričane same in tudi za nas, saj naši politiki niso sposobni politično pritisniti na krajevne afriške veljake, da bi se začarani krog prekinil, lačni pa bi prišli do prepotrebne hrane.

Nekaj hrane vseeno pride do revežev, a zelo malo, odločno premalo.

Maren poroča, da so bili v Ruandi za delitev hrane zadolženi isti ljudje, ki so pobili prek osemsto tisoč nedolžnih ljudi; že to je dovolj zgovoren podatek, da se ob njem zgrozimo. Pisec tudi pravi, da je sam v Afriki preživel nešteto noči s prostovoljci in predstavniki zahodnih dobrodelnih ustanov, ki so lačnim v Zairu,

Somaliji in Sudanu delili hrano. Na lastne oči je videl, kakšne kompromise so bili s krajevnimi oblastmi prisiljeni delati, če so hoteli deliti hrano in tako rešiti pred sramotno smrtjo vsaj nekaj ljudi.

Zato, pravi Maren, je lakota politična zadeva, ki se je ne da rešiti tako, da si na Zahodu vsak posameznik umije vest s tem, da daruje vsoto denarja za lačne po svetu. Zato, pravi Maren, nima smisla prikazovati lakote v Afriki vedno in samo s fotografijami lačnih otrok in sestranih mater z otrokom na suhih prsih. Po Marenovem mnenju bi morali tudi na Zahodu na prvo stran časopisov dati predvsem afriške politične veljake, ki so krivi za lakoto, katero izrabljajo za svoj politični boj in za nizkotne name- ne krajevne oblasti. Maren tudi pravi, naj bi na prve strani časnikov dali tudi tiste ljudi, ki so na Zahodu odgovorni za lakoto v svetu, predsednike velikih multinacionalk, ki skrbijo samo za svoje gospodarske interese.

"Podobe in fotografije lakote ne smejo vzbujati v nas usmiljenja, ampak morajo vzbuditi v človeku jezo in zgražanje do ljudi in nad ljudmi, ki so krivi s svojimi osebnimi in političnimi odločitvami, da je samo v Sudanu v zadnjih petnajstih letih umrlo za lakoto več kot milijon ljudi!" zaključuje Maren, ki poudarja tudi nujo, da sami pritisnemo na naše politike, ki so dolžni onemogočati take afriške vladarje in veljake, katerim pomeni več avtomatska puška kalašnikov kot pa sto nahranjenih ljudi.

JUP

ZALOŽBA MLADINSKA KNJIGA

IZČRPEN LEKSIKON
O ISLAMU

Pred časom je pri založbi Mladinska knjiga izšel ličen mali leksikon, ki nosi preprosto in sam zase dovolj zgovoren naslov - Islam. Vesna Velkovich Bukilica je zgledno poskrbela za odličen slovenski prevod francoske izdaje knjige, ki jo je za slavno založbo Larousse pripravil Yves Thoraval. Knjigo je uredil Drago Bajt, tehnično jo je opremil in uredil Peter Miklič.

Že v predgovoru pravi avtor leksikona Islam Yves Thoraval, da je "pričujoča knjiga leksikon o islamski omiki, ne leksikon islamske omike, kar

bi bilo na 300 straneh pač nemogoče doseči. Iz izbire gesel in njihovega števila - gre za več kot 350 člankov - je razvidno prizadevanje, da bi bralcu nestrokovnjaku predstavili velika obdobja, velike dosežke ter poglobljena ljudstva in posameznike, ki so izoblikovali duhovno, intelektualno, politično in gmotno obliko islama skozi zgodovino." Nadalje avtor v predgovoru piše, da je leksikon posvečen živi civilizaciji, saj je znano, da je pripadnikov muslimanske vere danes v svetu za okrog milijardo, prav gotovo pa ta monoteistična vero-

izpoved globoko označuje življenje, zgodovino, kulturo in družbo ljudi v Aziji in Afriki, kjer je najbolj razširjena. Thoraval je skušal v leksikon uvrstiti članke, ki bi kar se da popolno predstavili islamsko kulturo in veroizpoved, njene družbene in zgodovinske posledice povsod v svetu, kjer je islamska veroizpoved prisotna. Zato bo bralec našel vrsto zapisov o islamu med Arabci, ki so mu dali tudi sve- ti jezik. Avtor ni prezrl cele vrste drugih ljudstev, ki so se in se še danes v islamu in njegovi omiki prepoznavajo, pa naj gre za Iran, Turke, Indijce, Berbere, Kurde, Afričane ali malajsko-indonezijska ljudstva.

Leksikon ni posvečen samo islamski veroizpovedi in ne zamolči slabosti muslimanske omike. Kot leksikon omike daje prednost zgodovinskemu zornemu kotu, v katerem je veliko prostora posvečenega prav klasičnemu obdobju islama. Thoraval je skušal prikazati zgodovinski okvir islama v svetu vse do današnjih dni in tudi veliki vpliv muslimanske veroizpovedi in omike na evropsko in zahodno civilizacijo, ki se je sami premalo zavedamo.

Slovenska prevajalka Vesna Velkovich Bukilica je imela zahtevno nalogo in se je tudi sama odločila za slovenske

zapiske sicer zahtevnih arabskih in drugih imen; vse to je lepo obrazložila v svojem predgovoru, kjer tudi pravi, da je včasih prispevala še dodatne zapise, ki bodo povprečnega slovenskega bralca gotovo razveselili, saj gre vendar za knjigo, ki je namenjena širjenju znanja o islamu. Prevajalka je na željo Mladinske knjige opremila mali leksikon Islam s izborom barvnih fotografij, ki prikazujejo značilne dosežke islamske kulture, zlasti arhitekture in umetnosti.

Gotovo je Islam knjiga, po kateri bo rad segal tako nezahteven kot zahtevnejši bralec, ki pa ima v sebi dovolj radoživga zanimanja za drugačen svet, ki mu ga ta knjiga zelo lepo predstavlja. Predvsem pa to delo predstavlja muslimanski svet in svet omike islama na pošten način. Bralec se takoj zave, da je pred njim dobro delo, ki mu odstira pogled na muslimanski svet, katerega premalo poznamo; če pa ga že poznamo, ga enačimo z muslimanskimi teroristi ali Taliban, zatirjevalci ženskega in zahodnega sveta. Ko se bo bralec sprehodil skozi knjigo, se bo nehote zavedel, da je tudi naša omika hote ali nehote dobila veliko lepega in dobrega od islamskega sveta.

JUP

POGOVOR / ARRIGO CAVALLINA

V SLUŽBI ŽIVLJENJA IN OSEBE

DANIJE DEVETAK

Arrigo Cavallina, doma iz Verone, je imel velike sanje: narediti vse, kar zmore, da bi bila družba pravičnejša. Proti svojim nagljenjem je diplomiral iz ekonomije in prava. Kot član terorističnega gibanja je prebil dvajset let v zaporu, kjer je kljub nečloveškim razmeram v posebnih zaporih stopil na pot spreobrnjenja. Odtlej se z veliko ponižnostjo zavzema, da bi pomagal tistim, ki potrebujejo pomoč.

Rekli ste, da sta življenje in oseba nedotakljivi vrednoti. Je to spoznanje sad prehojene poti?

Moja zamisel je bila zelo visoka: zavzeti se, da bi svet dobro živel. Spoznal sem, da se zgodovina počasi premika v smer blagostanja in veselje ne solidarnosti. Sam sem se hotel postaviti v to smer, pripevati svoj delež. To pa je predpostavljalo dejstvo, da sem se boril proti osebam, sprejemal sem dejstvo, da je treba ljudi tudi "odstraniti". Vsaka oblika vojne je pravzaprav sprejetje dejstva, da je treba za doseg višjega cilja žrtvovati nekaj osebkov ali celo milijon ljudi. Ta ideologija je bila moj malik. Navdušil sem se pač za komunizem, čeprav mi ekonomija ne prilega, saj sem vedno pisal poezije in povesti... Ko pa sem odločil, da zgodovino gibljejo konec koncev odločujoče ekonomske zahteve, sem se vrgel v to, ker sem mislil, da moram kaj ukreniti. Ko sem kasneje spoznal, da sem na

tak način vrgel proč svoje življenje, sem trpel še bolj.

Ali se spominjate na trenutek, ko ste odklonili svoje prejšnje mišljenje in ste začeli razmišljati na novo?

Ne. Na začetku sem imel v mislih revolucijo, potem pa sem se čutil poraženega. Sistem je zmagal, ker velika večina ljudi ni želela spremembe. Svet sloni na blagu: obstaja, ker kupuješ, živiš v sistemu potrošnje, ki ti je vsiljen. Zakaj smo se imeli za komuniste? Ne zato, ker bi zgradili diktaturo proletariata in prevrnili družbeni red, ampak zato, ker si vsakdo od nas utegne samostojno organizirati življenje ne glede na to, kar mu drugi vsilijo. Naslednji korak je bil tale: imamo prijatelje v nečloveških ječah, česar ne moremo sprejeti. Zato se nisimo več segrevali za komunizem, ampak za boj proti takim zaporom. In še: čutim se poraženega, in vendar se sprašujem: V moji preteklosti je bilo veliko gorja; ali se mora to nadaljevati tudi v prihodnosti? Imeti upanje je samo moj interes ali je to lahko tudi v interesu celotne družbe? Upanje, da bi ne ostal križan na lesu lastne preteklosti.

sti... To je poskus, ko nimaš več nobene moči: nisem nihče, z menoj lahko naredite, kar želite. Rečem vam: če hočete, mi lahko daste upanje, lahko mi daste še eno možnost življenja.

To novo možnost sem napolnil s spoznanjem, da to, kar je res pomembno in vredno, je solidarnost. Nato spoznanje, da to, čemur mi pravimo solidarnost, drugi ljubezen, je lahko božja prisotnost v našem življenju. Bog je ljubezen... ali, verjetno, ljubezen je Bog. To pa ni samo teorično spoznanje, ampak je povezano s čutom odgovornosti do ljudi, ki živijo ob tebi; to je iskanje "zadnjih" in hkrati odkritje lastne revščine. In spoznaš, da stalno potrebuješ odpustitve. Se moram čutiti bolj krivega jaz ali pa tisti, ki je npr. za splav, liberalizacijo mamili? Sami vemo, koliko smrti povzročata.

Kakšen smisel ste dali trpljenju? Ali vam uspe to posredovati tudi drugim?

Upam. Vse to pa se konec koncev preliva v mala vsakdanja dejanja. Ko hodim obiskovat mladega zapornika, vsakokrat stavim, da sem ga razumel dovolj, da imam sposobnost stopiti do njega in mu pomagati. Ko zaporniku pišem pismo, čutim, da imam za sabo dovolj izkušenj, da bi lahko razumel njegovo stanje in mu spregovoril na način, ki bi se ga dotaknil. Saj bi bilo dovolj rešiti eno samo življenje, da lahko rečeš: Je bilo vredno...

Ali se spominjate - če bočete povedati - na najgrši ali najbolj žalosten trenutek?

Aretacija je vedno neprijeten trenutek, ko pozvonijo na vrata ob 6., 7. uri zjutraj in te pridejo iskat. Aretiran sem bil štirikrat. Hudo mi je bilo tudi, ko sem se moral odpovedati iluzijam in reči: zgrešil sem jaz. Nisem imel več upanja, mislil sem, da bo vsega konec. In res, zanemaril sem se. Drugi zaporniki so me prepričali, ko so mi rekli: "Če že moraš umreti od lakote, naredi to tako, da bo imelo smisel, da bo to klic upanja."

Vzgojo ste prejeli v katoliško-protestantskem okolju, prestopili ste b komunizmu in na koncu sprejeli spet krščanstvo...

Od katoliške vere sem se oddaljil postopoma. Prestopil

sem k protestantom, nato sem postal budist... H krščanstvu sem se vrnil prek joge, ki ne vodi samo v dobro fizično počutje, ampak gre za držo tišine telesa, ki vodi v notranjo tišino. Slednja ti dovoli, da poslušaš. Nato sem se prek hinduizma učil stopiti v stik z drugim. Moje izdihovanje je dar, vdihovanje pa soudeležanje pri energiji. To so bili koraki. Zaradi protestantskih izvorov družine pa sem se vedno čutil domačega v branju Sv. pisma. V njem najdeš sam sebe. Kaj je moja poklicanost? Kaj sploh delam v svetu? In če dobro bereš prave odlomke, spoznaš, da govori o tebi. Pridigar govori o tebi, psalm Misere je bil pisan na mojo kožo, in še kako!

Potem ko ste do mozga spoznali komunizem, menite, da je v njem tudi kaj dobrega ali je vse "za v koš"?

Mislím, da v njem manjka temelj. Kljub zapletenosti pojava gre končno za preprosto teorijo, neprimerno za razumevanje stvarnosti. Toda vse herezije in zgrešene ideje so nastale zaradi kakega vprašanja. Če nisi sposoben najti pravih odgovorov, postanejo neuslišana vprašanja deviacije, ki zanje ne veš, kam lahko privedejo. Je res, da je bilo delo izkoriščano, da je bila v nekem zgodovinskem obdobju močno poudarjena napetost med delodajalci in delavci; res je tudi, da se blago uveljavlja kot družbeni fetiš... Toda verjetno bi bilo bolj modro boriti se proti zgrešeni teoriji in najti primernih odgovorov na prava vprašanja. Če bi v ječi ne izničevali naših osebnosti in bi nam raje rekli: "Glejte, dokažemo vam, da je nenasilje boljše vrednota od vaših," bi se terorizem verjetno končal nekaj let prej. Zadnja leta terorizma so bila namreč vsa uperjena proti zapornemu sistemu. Tudi Rdeče brigade so nastopile proti nečlovečnosti ječ in tako ohranjale družbeno napetost in moč... Sprašujem se, ali ni kdo nalašč vzdrževal tak sistem zaporov in zavračal dialog, ki bi gotovo preprečil kar nekaj smrti.

Ko kdo začneja boditi po budodnelnih poteh, išče. Če veste za koga ali vidite, da kdo stopa po vaših korakih, kaj počnete?

Zgodilo se mi je nekaj takega. Več za t.i. "serenissime"? Po dveh različnih poteh so me vprašali, ali bi se lahko pogovoril z nekom, ker bi meni lahko prisluhnili. Potem pa žal ni prišlo do srečanja in se je vse končalo, kot se je pač.

Dosti se srečujem s svetom zasvojenih. Starši prihajajo mi pravit: "Sin začneja..." Pomembna je vzgojna naloga tistih, ki lahko imajo vpliv na mladega, ki potrebuje pomoč. Potrebna sta čas in učinkovit poseg. Ni dovolj, da kdo reče: "Mamila ti škodijo..." To ve sam. Učinkovit je lahko tisti, ki brez sile stoji zraven človeka in mu reče: "Isto oz. še večjo srečo lahko dosežeš na zdrav način. To ti lahko dokažem. Poskusiva skupaj!"

SVETNIK TEDNA

26. JULIJA

SILVESTER ČUK

JOAHIM IN ANA, MARIJINI STARŠI

Po novem svetniškem koledarju, veljavnem od l. 1969, 26. julija skupaj gojdujeta Marijina starša: oče Joahim in mati Ana. Poprej je bil ta dan posvečen le spominu matere Ane, očeta Joahima smo se spominjali 16. avgusta, dan po prazniku Marijinega vnebovzetja. Z združitvijo obeh godov je bolj poudarjena zakonska zveza, iz katere je izšel edinstveni otrok - edino človeško bitje, ki je bilo že ob spočetju obvarovano madeža izvirnega greha.

Tako Joahim kakor Ana sta bila potomca kraljevega Davidovega rodu, iz katerega naj bi izšel obljubljeni Mesija. Ko sta se ta dva bogaboječa pravična človeka poročila, sta si silno želela otrok, kajti takrat je vsaka verna judovska žena živela v pričakovanju, da bo morebiti prav ona rodila obljubljenega Mesija. Prosila sta Boga, naj blagoslovi njun zakon z otroki, toda dolgo je kazalo, da je Bog za to njuno prošnjo gluh. Pobožna zakonca sta vztrajala v zaupni molitvi in na stara leta sta le dobila tako zaželenega otroka: hčerko Marijo-Mirjam. O tem govorijo apokrifni Jakobov evangelij pa tudi legende, ki so nastale okoli leta 150.

Srečna starša Joahim in Ana sta hčerko imela pri sebi le tri leta, potem pa sta jo po zaobljubi izročila v varstvo in vzgojo duhovnikom (na sliki, ikona iz 17. stol.). Ko so se vrata svetišča za njo zaprla, je padla zavesa nad njeno mater in očeta. Njuno zemeljsko življenje je bilo dopolnjeno. Verni ljudje pa so njuni imeni povzdignili v nesmrtnost: Ana je postala simbol materinstva, Joahim pa očetovstva.

Ime Ana v hebrejščini pomeni milost, ljubezen, molitev. Poleg Marijine matere je ime Ana imelo več svetopisemskih žena, med katerimi je najbolj slavna mati starozaveznega preroka Samuela, o kateri beremo v prvem in drugem poglavju Prve Samuelove knjige. Obe Ani sta si bili podobni v tem, da sta otroka izmolili in ga že pred rojstvom posvetili Bogu. Nič čudnega torej, da so se k sveti Ani, Marijini materi, zatekale po pomoč matere in nerodovne žene, ki so videle svoje najvišje dostojanstvo v materinstvu.

Joahima upodabljajo s košaro, v kateri ima dva globa, ki ju je bil prinesel v svetišče, in s palico. Časte ga kot zavetnika zakoncev in mizarjev. Ano pa umetniki najpogosteje prikazujejo, kako hčerki Mariji razlaga Sveto pismo. Mnogo podob in kipov jo kaže kot "Ano Samotretjo": v naročju velike svete Ane sedi manjša Marija, v njenem naročju pa je mali Jezus; ali pa sveta Ana stoji ter v eni roki nosi hčerko Marijo, v drugi pa njenega sina Jezusa. K sveti Ani so se zatekale, kot že rečeno, matere in nerodovne žene. Opravljale so pobožnost devetih prvih torkov po binkošti, ker je bil tork sveti Ani posvečen dan. Priporočajo se ji za srečno poroko in skladen zakon; za svojo zavetnico jo imajo matere in vdove. Žene se ji posebej priporočajo za srečen porod in za blagoslov otrok. Pri nas je bila sveta Ana tudi priprošnjica za srečno zadnjo uro, zato so ji posvečali pokopališke cerkve in kapele. Na Slovenskem je sveti Ani posvečenih nad 70 župnijskih cerkva in podružnic.

Ime Ana - v raznih oblikah - je za imenom Marija najbolj pogosto žensko ime pri nas. Janez Keber v svojem Leksikonu navaja podatek, da je bilo leta 1980 skoraj 40.000 deklet in žena z imenom Ana; zelo veliko pa je bilo tudi Ančk, Anit, Anjuš, Anamarij...

■ Lokalni primorski program iz koprškega studia se začne vsak dan ob 16. uri. Ob 16.45 so obvestila o kulturnih in cerkvenih dogodkih na Primorskem in v zamejstvu.

Vsak ponedeljek ob 16.15 je nova oddaja Primorskih mi-

nus sedem: vse o dogodkih na Primorskem v zadnjem tednu!!! Oddajo vodi Marko M. Izbor osebnosti Primorske. Pokličite in povejte svoj predlog na tel. št. 00 386 66 281 113 in 00 386 66 281 114.

Radio Ognjišče lahko poslušate na Ukv frekvencah 107,5 - Sv. gora (Goriška in Furlanija) in 91,2 - Tinjan (Trst).

BARAGA NA VRHOVNEM CERKVENEM SODIŠČU

Letos 4. marca je Kanadčan p. Ivo Beaudoin, član kongregacije Oblatov Marije Brezmadežne in bivši referent na vatiškanski Kongregaciji za svetniške procese v Ri-mu, izročil protokolarnemu u-radu 50 tiskanih izvodov celotne zbirke vseh listin in dokazov za proglasitev škofa Friderika Baraga za svetnika.

Zbirka obsega 1300 strani velikega računalniškega formata (A4), urejenih v dveh delih. V prvem delu so nanizane vse uradne in neuradne listine, ki se nanašajo na Baragovo krepotno življenje, v drugem pričevanja o nepretrganem posmrtnem slovesu njegove svetosti, uradna pričevanja zgodovinarjev na škofjskem procesu v Marquetteu, uradna poročila teoloških cenzorjev, ki so preverili vse njegove doslej znane spise, kratak opis vseh 65 izrednih milosti, ki jim po vseh zemeljskih kontinentih verniki pripisujejo

njegovi priprošnji, ter končno obširno razpravo o Baragovih izrednih krepotih, ki so jih na njem zaznali njegovi sodobniki in izvedenci v teoloških in zgodovinskih znanostih. Zbirko listin in razprav, imenovano Positio, bodo sedaj pregledali, po skrbno določenem časovnem zaporedju, uradni izvedenci za svetniške procese. Iz opisa t.i. "čudežev" bodo v bližnji prihodnosti izbrali 4 najbolj verjetne in enega izmed teh še vsestransko obravnavali. Nato bo moral postulator, t.j. uradni zastopnik Baragovih častilcev pri najvišjem sodišču, natisniti še približno 500 strani obsegajočo razpravo o tem dozdevnem "čudežu" za končno razpravljanje in odobritev.

Podpisani postulator prosi vse Baragove častilce, da potek bližajočih se razprav in pregledov podprejo z molitvijo.

- P. BRUNO KOROŠAK, OFM

AVBER / OB 50-LETNICI ŠČEKOVE SMRTI

SLOVESNOSTI V ŠČEKOV SPOMIN

Kot je Novi glas napovedal v prejšnji številki, so preteklo soboto in nedeljo v Avberu na Krasu potekale slovesnosti ob 50-letnici smrti uglednega primorskega duhovnika, misleca, organizatorja, politika in preučevalca starin Virgila Ščeka. Pobudo za to spominjanje je dal tomajski župnik Ivan Furlan, ki upravlja tudi Avber. Okoli sebe je zbral skupino sodelavcev, ki so se zadolžili za posamične naloge, važno vlo-

go pri teh slovesnostih pa so imeli tudi združeni kraški cerkveni pevski zbori.

Spominske slovesnosti so se pričele v soboto, 25. julija zvečer, z odprtjem in blagoslovitvijo obnovljenega Katoliškega doma poleg cerkve v Avberu. Blagoslovitev je opravil župnijski upravitelj Ivan Furlan, ki je tudi kratko spregovoril, nato pa je predal besedo muzejskemu svetovalcu v Goriškem muzeju Marku Vuku, ki je v domu

skupaj z zgodovinarjem Markom Tavčarjem pripravil zgodovinsko razstavo o življenju in delu Virgila Ščeka. Razstava z dokumenti, fotografijami, predmeti in tiskanimi objavami osvetljuje vsestransko Ščekovo osebnost. Spregovoril je nato domačin iz bližnjih Ponikev, pesnik in podpredsednik SAZU Ciril Zlobec, ki je obudil nekaj osebnih spominov na pok. Ščeka; naglasil je, da je ta človek odločilno vplival na njegovo osebno izbiro v smeri močnega slovenskega narodnega čutenja, ki ga je zaznamovala za vse življenje. Za glasbeni spored med sobotno slovesnostjo je poskrbel mešani pevski zbor pod vodstvom Matjaža

Ščeka, najprej zunaj pred cerkvijo pod oboki zvonika, nato pa v sami župnijski cerkvi, in to z izbranim umetniškim sporedom. Petje tega zbora je med prisotnimi zapustilo močan vtis. Slovesnost se je zaključila z molitvijo Očenaša v spomin Ščeka in ostalih avberskih župnikov.

Vrhunec slovesnosti je bil v nedeljo, 26. julija popoldne. Pričele so se s slovesno mašo v prisotnosti številnih duhovnikov in velike množice ljudi, somaševanje je vodil in tudi pridigal msgr. Renato Podbersič, generalni vikar koprške škofije. Med mašo so peli združeni kraški cerkveni pevski zbori pod vodstvom Lojzeta Furlana. Msgr. Podbersič je med pridigo osvetlil lik pok. Ščeka predvsem kot duhovnika, narodnega in kulturnega delavca, dragoceno pričevanje pa je pred molitvijo Očenaša podal Šče-

kov sodobnik, sicer avberski rojak, duhovnik Franc Zlobec.

Sledil je domoljubni del proslave, med katerim so združeni pevci zapeli vrsto slovenskih ljudskih in umetnih pesmi, za vezno besedilo pa je poskrbel Peter Stres. Sestavni del tega dela proslave je bil tudi nastop skupine Mavrični most, ki je v dramatizirani obliki podala nekaj anekdotičnih posebnosti iz Ščekovega življenja. Osrednja točka domoljubnega dela je bil slavnostni govor častnikarja in javnega delavca Marka Tavčarja, ki ga skoraj v celoti objavljamo na drugem mestu; v tem je govornik izčrpno orisal lik Ščeka kot duhovnika, politika, organizatorja, misleca, publicista, urednika in raziskovalca kraških starin. Številni prisotni so dejavno in živo sledili obema deloma proslave, na koncu pa so požrtvovalni domačini iz Avbera pripravili pogostitev vseh prisotnih.

VELIKA LJUBEZEN VIRGILA ŠČEKA

tem, da je sestavni del človeške osebnosti;

3. utrjujeja naj se ideja o varčevanju in potreba po narodnem zdravju, na primer z organiziranim bojem proti pijančevanju;

4. nujna je socializacija podjetij v smislu obče koristi družbe, naj bi delavci in porabniki - po načelu združništva - nadzorovali podjetja;

5. svobodno izpeljano združništvo je temelj narodovega gospodarstva; poveže naj se v združno zvezo, združna banka pa naj upravlja narodni kapital;

6. nujno je zavarovanje delavcev in kmetov ter nujna ustanovitve kmečkega in delavskega prava ter zadevnih zbornic, ki naj jih ščitijo;

7. davčna politika naj prizna naša revnejši slojem, uvede naj se postopni dohodninski in premoženjski davek. Poseben davek naj se naloži vojnim dobičkarjem in dohodkom brez dela;

8. nujna je splošna in enaka volilna pravica za moške in ženske;

9. široka avtonomija za ozemlje, na katerem pod Italijo prebivajo Slovenci in Hrvati, naj omogoči njihov obstoj in razvoj; med drugim naj službo dobijo prej domačini in nato tujci;

10. vse te točke imajo za cilj, kot pravi: "blagostanje vsega našega naroda, pravično razdelitev materialnih dobrin in sadov dela. Družbeni red pa naj sloni na podlagi socialne pravičnosti in enakosti vseh stanov!"

ŠČEK - VEČPLASTNA OSEBNOST

Mogoče me je zaneslo nekoliko stran, a menim, da so te točke važne, da razumemo to večplastno osebnost, ki je pri ljudeh vzbujala zelo različen odnos. Mnogi so ga in ga še

občudujejo in mu pripisujejo pravo genialnost, spet drugi pa niso in tudi ne sprejemajo njegove neomajne doslednosti, ki je včasih mejila skorajda na trmo in je gotovo marsikoga in v različnih okoliščinah spravljala v slabo voljo ali celo sovražen odnos.

Med različnimi vidiki te večplastne Ščekove osebnosti pa v nekem smislu - vsaj tako se nam zdi - izstopata mogoče dve njegovi značajski potezi. Imel je izreden in zelo osebni pedagoški sistem. Avbercem - na primer - ni potrebno praviti, kako je moške naučil poklekati ali kako je otrokom sicer res govoril o svetopisemskih zgodbah, na primer o izraelski sužnosti v Egiptu, in to na tak način, da so vsi razumeli, da je suženjstvo pod Egiptčani ali pod fašistično italijansko oblastjo vendarle le suženjstvo in da je zato pravica in dolžnost naroda, da se bori za svojo svobodo.

Bistvo Ščekove kateheze in pastore oziroma njegovega ostalega - imenujmo ga narodnega - učenja je bila želja, da bi se otroci in odrasli začeli zavesti svoje soodgovornosti v cerkvenem in verskem, a tudi narodnem življenju. Oseba zavzetost torej, osebna odločitve, osebna odgovornost!

Njegove metode so bile skrajno osebne in so še za današnji čas, ko so nauki drugega vatikanskega koncila že 30 let praksa, marsikje neizvedljive. Prav zato ni čudno, da marsikdo ni mogel razumeti, kaj šele odobravati njegovih šaljivih pripodob, potegavščin in večkrat tudi kar pedantnih in skrajno natančnih določil, kaj se sme in česa se ne sme narediti v cerkvi, v zvoniku, na koru, v Katoliškem domu ali drugače.

ŠČEKOVA POLITIČNA PRAGMATIČNOST

Marsikdo Ščeka označuje tudi kot velikega pragmatika. Ta beseda lahko ima pozitiven

ali negativen predznak. Dejstvo je, da Šček ni bil naiven politik. Dobro se je zavedal, da je treba v političnih in upravnih zadevah iskati konsenz, brez katerega ni mogoče uspešno voditi nobene upravne ali narodne politike.

Kako naj povem? Mogoče z nekaj primeri. Ker sem Devinčan, naj kot prvi primer navedem Ščekov poseg v korist devinskega društva Ladja. Najbolje bo, da kar navedem odlomek iz njegovega znamenitega lokavskega zagovora iz leta 1944, ko je rekel: "V Devinu je obstajalo prosvetno društvo Ladja. Društvo je bilo v liberalnem taboru, a se je vendarle name obrnilo za pomoč. Podprefekt v Trzinu je bil dal po karabinjerjih zapleniti društveno zastavo ter jo prenesti v Trzin; (...). Podprefekt in orožniki so bili strupeni, da se Devinci niso upali prositi, da bi jim zastavo vrnili. Dali so odbornikom celo vedeti, da jih bodo aretirali, če bodo sploh zinili. (...) Tedaj sta prišla k meni dva odbornika ter me v imenu društva vprašala, ali bi se mogla rešiti zastava, ki jo Devinci cenijo kakor zenico v očesu. Malo sem pomislil in potem naročil: 'Po društvenih pravilih skličite občni zbor z dnevnim redom volitev novega odbora. Povebite mene zraven in me izvolite za predsednika.' Tako so tudi storili. V Devinu se je vršil občni zbor, mene duhovnika so izvolili za predsednika liberalnega društva. Na licu mesta sem napisal pismo za podprefekta približno te vsebine: 'Kot predsednik prosvetnega društva Ladja v Devinu Vam sporočam, da so kraljevi karabinjerji tega in tega dne zaplenili društveno zastavo ter jo prenesli v prostore vaše podprefektore. Prosim Vas, poskrbite, da se nam zastava vrne. Šček Virgil, državni poslanec.' In čez nekaj dni so karabinjerji vrnili zastavo."

Še bolj se ta pragmatična narava odraža v zadnjih letih njegovega življenja, ko je med vojno živel v Lokvi. Znano je, da je odločno zavračal sodelovanje z okupatorjem in je ostro obsodil zadržanje ljubljanskih političnih voditeljev, ki so se leta 1941 poklonili italijanskim oblastem, ko so zasedle Ljubljansko pokrajino. Tedaj je Šček vzkliknil: "Kotika zaslepljenost! Vsi ti naši voditelji so s to izjavo postali politični mrtveci. Ljudstvo jih bo zapustilo, postali bodo generali brez vojske. Kov

munisti bodo to temeljito izražali. Zato je odločno podpiral OF, češ "da je za Primorje edina oblika upora proti okupatorju". V neki svoji duhoviti pripodobi, ki je zabeležena tudi v Paberkih, je tako razložil, kaj je bila OF: "OF, je dejal, je kakor velik voz z vpreženimi konji. Voznik vabi: Vsi Slovenci pridite na naš voz, mladi in stari, verni in neverni. Voznik - to je partija - pa ima vajeti in bič." Do OF je bil torej tudi kritičen in je obsodil nekatere napake, ki jih je partizansko vodstvo naredilo na Krasu in pozneje v Trstu. Tako je med drugim v Lokvi ostro in javno kritiziral poboj 13 domačinov, med katerimi sta bili tudi 84-letna starka in 4-letna deklica. Tedaj so nekateri revolucionarni skrajneži tudi Ščeku zagrozili s smrtjo.

Podoben kot mnogi ugledni slovenski duhovniki pa se je odločno zavzel za priključitev Primorske Jugoslaviji. Tudi zaradi tega političnega boja in pisanja v Primorski dnevnik se je zelo zameril svojemu predstojniku, tedanjemu tržaškemu škofu msgr. Antonu Santinu. Šček in drugi primorski slovenski in hrvaški duhovniki (naj omenimo Leopolda Jurca in Boža Milanoviča za tržaško-koprsko škofijo ter Rudolfa Klinca in Alojzija Novaka za goriško nadškofijo) so pred mednarodnimi komisijami, ki so jih zaslišale s statističnimi in zgodovinskimi podatki zagovarjali pravico, da se Primorska priključi Jugoslaviji, ker so glede tega vprašanja zagovarjali načelo, da ideologije minevajo, narodi pa ostajajo in da je zato važno doseči tako razmejitev, ki bo narodu zagotovila čim večji življenjski prostor.

Tako, dragi prijatelji, (...) končujem. Končujem, in sicer z mislimi, ki jih je Šček napisal sestram v pismu z dne 28. junija 1948, le nekaj dni pred smrtjo v Ljubljani 6. julija 1948, ko med drugim pravi: "Verjem trdno vse, kar me je mati učila. Ljubil sem slovenski narod! Nisem iskal časti ne denarja, ampak le srečo našega naroda! Nikdar nisem naroda goljufal, lažno obljubljal! Quod non est Deus - nihil est! Apostolska vera - granitna skala."

Vse naj torej ponovno opozorim na ljubezen, ki jo je Šček izražal do slovenskega naroda. *Ama et fac quod vis!* - Ljubi in naredi, kar hočeš!, je zapisal sv. Avgustin, ko je hotel poudariti, da je ljubezen sinonim za Dobro in nas torej prava ljubezen ne more zavajati v slabo. (...)

- MARKO TAVČAR

6

ČETREK
30. JULIJA
1998

Spoštovane gospe in gospodje!

Zbrali smo se na tej slovesnosti v Avberu, da bi se spomnili človeka, ki so mu bili ob rojstvu dani številni darovi in ki teh svojih darov ni zapravil, temveč jih je pomnožil in z njimi oplajal tudi druge! Zbrali smo se, da bi se spomnili Virgila ŠČEKA, rojenega v Trstu 1. januarja 1889, duhovnika in politika, v najzlahtnejšem pomenu obeh besed, se pravi človeka, ki je svojo vsestransko nadarjenost in izredno domiselnost ter organizacijsko sposobnost živel v službi velike ljubezni, to je ljubezni do slovenskega naroda! Ta velika ljubezen se odraža v vsem, kar je delal od svoje rane mladosti v Trstu in Gorici pa do smrti pred petdesetimi leti v Ljubljani.

Zbrali smo se torej v imenu Virgila ŠČEKA, tistega Ščeka, ki je bil v tej vasi za oblasti formalno konfiniran (saj ni smel za dobo več let zapuščati meje župnije), a je kljub temu s svojim delovanjem tudi od tod zvesto, zavzeto in neutrudno živel svoje veliko čustvo ter bil duša slovenskega odpora proti raznarodovanju ali etničnemu čiščenju, kot pravimo s sodobnim izrazom temu pojavu v žal bližnjih krajih! (...)

JAVNO-POLITIČNO DELO

Znano je njegovo politično delovanje v rimskem parlamentu v obdobju od leta 1921 do 1924, ko je ob ostalih treh slovenskih in hrvaških parlamentarcu skušal izbojevati narodne pravice za približno 600.000 Slovencev in Hrvatov, ki so se po prvi svetovni vojni znašli pod Italijo. Znano je tudi njegovo delovanje v okviru Zbora svečnikov svetega Pavla, duhovniške stanovske organizacije, ki je v obdobju med obema vojnama odigrala neprecenljivo in doslej še premalo ovrednoteno narodno-obrambno in kulturno-ustvarjalno delo. Bil je namreč tajnik te organizacije kakor tudi Katoliškega tiskovnega društva, bil je med pobudniki Goriške Mohorjeve družbe in vodja Zadružne, kasneje Katoliške tiskarne.

Vendar pa naj bo poudarek na Zboru svečnikov svetega Pavla, organizaciji, ki je delovala dvoplastno. Navzven povsem legalno in v skladu z dejanskimi pastoralnimi in drugimi stanovskimi potrebami, istočasno pa tudi navznoter, nepoklicanim očem skrito, a z jas-

nim ciljem ohraniti slovensko ljudstvo na Primorskem zvesto verskim vrednotam in slovenskemu jeziku ter kulturi. Vera in narod - torej. To je bila sintagma, ki so jo in jo še naši duhovniki zagovarjajo in utemeljujejo tudi s teološkega vidika, češ da, ko splahni versko prepričanje, upade tudi narodna zavest in obratno. To pa preprosto zato, ker obe vrednoti spadata v kategorijo stvari, ki od človeka zahtevajo določeno zrelost, določeno odgovornost pri življenjskih izbirah in doslednost. Logika je zelo jasna, če je bila božja volja, da smo se rodili Slovenci, je njegova volja tudi ta, da se to slovenstvo odraža v vsem, kar smo.

Šček je znal to jasno načelo praktično udejanjati pri vsem svojem delu, in sicer že kot dijak goriške realke. Kot 16-leten je na primer vzorno izpeljal zbiranje sredstev za zasebno slovensko (Ciril-Metodovo) šolo na Blanci v Gorici. Zbiral je knjige za beneške Slovence in vzdrževal stike z Ivanom Trnkom, predaval po najrazličnejših krajih goriške dežele ter pisal članke za tedanje časopise. Podobno se je angažiral tudi kot bogoslovec. Naj omenimo, da je ustanovil ilegalno "jugoslovansko omizje" v goriškem bogoslovju, ki je v marsičem spominjalo na preporodovsko gibanje. Po posvetitvi 7. julija 1914 in z nastopom kaplanske službe pri Sv. Ivanu ali nato pri Starem Svetem Antonu v Trstu ter še v Lokvi je svoje izredne organizacijske sposobnosti še drugače razvil za utrjevanje verske, a tudi narodne zavesti in poživljanje ideje socialne pravičnosti. Bil je namreč odločen zagovornik krščansko-socialne misli, ki je v tistih časih tudi politično osmišljala delovanje mnogih slovenskih duhovnikov. V tem smislu so na primer zanimiva stališča, ki jih je izrazil v vrsti temeljitih člankov z naslovom *Načela socialno gospodarskega programa kmetijskih in delavskih združenj*, ki jih je objavil v tržaškem dnevniku Edinost leta 1921. Nasproti neomejenemu liberalizmu in porajajočemu se komunizmu je postavil krščansko socialna načela:

1. zemlja, ki jo kmet obdeluje, mora biti njegova last;
2. delo je vrednota, ki predvideva določene dolžnosti, važnost dela se odraža tudi v

HANS HASELBÖCK

MARIJA MANFREDA SKRINJAR IN ZAVOD SV. NIKOLAJA V TRSTU

NEVA RUDOLF-GABERŠČEK

uničenih mladitij, ki plakajo med stenami sramotnih hiš, a večina teh je našega rodu. Pridite vi vsi, ki se pripravate za načela ter vihtite orožje proti lastnemu bratu, pridite in si pogledajte, koliko tuge in sramote zakriva zloglasno "staro mesto". Oglejte si bolnišnice in prepričajte se, da tukaj plakajo in prosijo pomoči dekleta, ki

Ko so leta 1882 Gregorčiča začeli preganjati, zaradi Poezije, mu je Marija Skrinjarjeva kot nekdanja učenka vsako leto čestitala za Novo leto, prava korespondenca med njima pa se je začela šele leta 1900, ko je že ustanovila "Zavod sv. Nikolaja" ter postala njegova voditeljica. Leta 1902 je Gregorčič celo napisal pesem o posvečenju doma sv. Nikolaja, ki jo je potem 20. septembra deklamirala Marijina hčerka Milica. Poslala mu je razglednico s fotografijo Zavoda. Gregorčič pa ji je odgovoril, kako je župnik Vrhovnik, oče družbe sv. Cirila in Metoda, pohvalil njeno delo v Zavodu. On sam pa je dodal: "Tolaži me to, da vsega življenja nisem brezplodno zaigral; vidim nekaj sadu. Ko bi bil vzgojil sto takih učenk, za narod delavni, kakor ste vi, bil bi jih bolj vesel nego vseh svojih pesmi."

Vse svoje duševne in gmotne moči je Marija kot voditeljica žrtvovala za svoj Zavod. Prav gotovo to ni bilo lahko delo, zlasti ko ni bilo na razpolago dovolj denarja, sama dobra volja pa tudi ni vse. Na vse strani je pošiljala razglednice in prošnje za podporo. V prvih dveh letih dela je Zavod imel v oskrbi 1.300 deklet. Pod psevdonimom Zmagoslava je priobčila v goriški Soči več poročil, pa tudi večji dopis, kjer beremo:

"Človeku se niti sanjati ne more, koliko sramote in solz zakrivajo tržaške stene, koliko je

bi mogla delati čast domovini, ako bi bila imela o pravem času koga, ki bi jih varoval pred gladom in pred hijeno ženske sramotljivosti. Zavod sv. Nikolaja je preprečil sramoto že premnogih slovenskih deklet, potegnil hijeno iz žrela že mnogo naše ženske mladine. Hijena sika in združila se je zdaj s svojo tovariško lahonko itd., stanovanje so nam odpovedali in smo na cesti. Obračamo se zato do naših slovenskih občin, ki bi s tem koristile tudi sebi, kajti zavod jim prihrani ogromno bolniških stroškov itd."

Leta 1904 se je potožila Gregorčiču, da ne najde pravega razumevanja ne pri politikih ne v okolici tedanjega tržaškega škofa Nagla. Dr. Franu Ilesiču je leta 1913 pisala, "da me učeni in izkušeni politiki niso razumeli...". Neke tržaške gospe so ji očitali, da je premalo stroga z dekleti v Zavodu. Toda to je bilo bolj nasprotovanje metodi, za katero tedanja tržaška družba še ni bila zrela.

Postala je tudi žrtev svojega Zavoda. Ko je namreč neki služkinji hotela pokazati, kje je na podstrešju spravljen njen kovček, je padla z lestve tako nesrečno, da si je zlomila nogo. Trpela je doma in v bolnišnici, a končno so ji morali odrezati nogo pod kolenom. Lahko si mislimo, da je bil Zavod hudo prizadet, kajti hišo so morali prodati in ona se je odpovedala vodstvu, katero je prevzela

Marija Žitnikova, Skrinjarjeva pa je ostala njena svetovalka in zaupnica. Zanimiva je njena dejavnost ob pripravljanju posebnih tekočin, ki naj bi pomagala pri odpravljanju uši in drugih zajedavcev. Kot dobra Slovanka je temu sredstvu dala ime "Morana"!

Ugled Zavoda se je dvignil, prihajala so tudi izobražena dekleta, učiteljice in vzgojiteljice. Po iniciativi Skrinjarjeve je Zavod odprl nekako nadaljevalno šolo za služkinje, kjer so se učile računstva, pravopisa, šivanja, gospodinjstva. Velikokrat je Skrinjarjeva posredovala na policiji in sodišču, vsakokrat je ščitila svojo gojenko. Cel v zapor je hodila ponje in jih vodila v Zavod, skrbela, da so postale dobre članice človeške družbe. Zavod je opravljal za svoje zaščitnice tudi pravne posle, jim posredoval službe, jih moralno dvigal, jih vsako nedeljo zbiral v svojih gostoljubnih prostorih, jim dajal razvedrila in pomagal, da so vztrajale na pravi poti. To lahko zvedemo iz člankov, objavljenih v tistem času. Žal, vsi zapiski s sejo upravljalnega odbora zavoda (tvorile so ga samo ženske, kar je za tisti čas nepojmljivo) ter druga dokumentacija o njegovem delovanju so bili uničeni

ob požigu Narodnega doma v Trstu leta 1920.

Hči Milica se je poročila s pekom Černigojem in njen dom v ulici San Marco je postal pravo kulturno središče. Tu so se zbirali, prihajali na obisk in stanovali številni slovenski pesniki, pisatelji in kulturni delavci, kot so Ivo Šorli, Stano Kosovel, Srečko Kosovel in njuna sestra pianistka Karmela Kosovel, pesnica Ksenija Prunkova-Utva, pesnik in tigrovec Karlo Širok, učitelj in mladinski pisatelj Josip Ribičič. Njegovemu sinu Mitji je bil Josip Černigoj krstni boter.

Prva svetovna vojna pa tudi Zavodu ni prizanesla. Zaradi pomanjkanja dohodkov in podpor je Zavod leta 1919 prenehal z delovanjem. Udarci je najbolj prizadel ustanoviteljico, kateri se je zdelo, da je z Zavodom vred prenehalo tudi njeno duševno življenje.

Zadnja leta se je naselila z možem v Sv. Križu pri Tomaju, da bi tako bila blizu družine pesnika Kosovela, ker sta s Srečkom mamo bili dobri prijatelji.

Njeno življenjsko geslo je bilo: sebi nič, drugim vse.

Umrla je 25. decembra 1931 v Sv. Križu pri Tomaju.

Ali ni velika krivica, da Marije Manfreda-Skrinjar nisem našla zapisane ali imenovane niti v Kobarškem muzeju, v sobi zaslužnih kobarških občanov, niti v Enciklopediji Slovenije (tudi ni omenbe Zavoda sv. Nikolaja v rubriki *Slovenci v Italiji*), niti plošče na Tomajskem pokopališču, kjer so verjetno njen grob že zdavnaj prekopal.

KONEC

JUBILEJ ORGELSKEGA MOJSTRA

Šestindvajsetega dne v mesecu juliju tega leta je praznoval svoj jubilej, v Nesselstaudenu rojeni organist in profesor svetovnega slovesa, Hans Haselböck.

Mojster je doživel svoj pristiž z orglami v božjepotni cerkvi Maria-Langegg blizu rojstnega kraja v Dolnji Avstriji. Orgle v tej cerkvi so historično glasbilo, od tod profesorjevo zgodnje nagnjenje do starih glasbil. Naša koncertna publika pozna mojstra kot izvrstnega koncertanta, pedagoga in skladatelja, manj pa kot organologa in muzikologa.

Osvetlimo zato na kratko to področje jubilarne dejavnosti. V letu 1972 je na Dunaju izšla knjiga *Baročni orgelski zaklad v Dolnji Avstriji*. Knjiga je za nas izredno zanimiva, saj v njej najdemo Krizmanovo oceno Janečkovih orgel v ljubljanski

stolnici iz leta 1732-33. Nastala je na osnovi niza avtorjevih predavanj na dunajskem radiu, vendar ni mojstrovo najstarejše pisanje. Natančnejši kronološki pregled njegovih razprav nam omogoča knjiga *O orglah in cerkveni glasbi*.

Od leta 1960, ko je v cerkveno-glasbeni reviji *Singende Kirche* (Pojoča cerkev) izšel zapis *Šest stoletij gradnje orgel v dunajski cerkvi sv. Stefana*, do leta 1992, ko so izšle tri jubilarne razprave, je poleg vsakodnevnih obveznosti poučevanja in prorektorstva na oddelku za cerkveno glasbo pri Visoki šoli za glasbo in upodabljanje umetnost in poleg komponiranja in koncertiranja našel še dovolj časa, da je napisal številne razprave.

Ustavimo se ob najvažnejših. "Kaj pomenijo imena orgelskih registrov?" je sestavek, ki je izšel v letu 1963-64 v reviji *Singende Kirche*. Dve leti kasneje je v letnem poročilu zvezne gimnazije v Kremsu izšla razprava *Die Hydraulis*, ki govori o antičnih hidravličnih orglah. Za podpisane je sestavek posebej zanimiv, saj je lahko primerjal rekonstrukcije hidravličnih orgel v Aquincumu pri Budimpešti in v rimsko-germanskem muzeju v Mainz. Ostali članki razpravljajo o orgelski improvizaciji, o Maxu Regerju kot orgelskem skladatelju itd. Posebno pozornost vsakega organista pritegne sestavek o Mozartovi orgelski glasbi. O Mozartu, kot dvornem in stolnem organistu, govori tudi razprava *Orgle naj bi bile moja strast*, ki je izšla v septembru leta 1992 v tretjem zvezku freiberških orgelskih študij. Pomembna je še razprava *K zgodovini interpretacije Bachovih del na Dunaju*.

O improvizaciji je naslov sestavka o večini, ki jo naš slavljeneec neprekosljivo obvlada.

Posebne kvalitete velike glasbene osebnosti se odražajo prav v njenih enkratnih improvizacijskih sposobnostih. Na Sv. gori smo jih lahko občudovali že v letu 1970. Tedaj je Haselböck nastopil tudi v Gorici na Travniku. Mojster ni zastoj kar trikrat prejel prve nagrade v Haarlemu in dvakrat kot skladatelj.

Vse to najlepše potrjuje svečani zbornik ob sedemdesetletnici prof. Hansa Haselböcka z naslovom *De arte organistica*, ki ga je izdala Visoka šola za glasbo na Dunaju. Uvod k zborniku je uredil njen rektor Erwin Ortner, ki je zapisal: "Sedemdeset let ni nobena starost, posebno ne za Hansa Haselböcka. Avstrijska cerkvena glasba ga je potrebovala, ga potrebuje in ga bo še dolgo, dolgo potrebovala. Hvala Bogu, da ga imamo."

HB

NA PRIMORSKEM POLETNEM FESTIVALU

"BUŽEC ON, BUŠCA JAZ"

KLARA KRAPEŽ

Pisatelj Marjan Tomšič je v Istro prišel že pred mnogimi leti, kot sam zatrjuje, pa se je že ob prvem srečanju vanjo tudi zaljubil. Ta svojska slovenska pokrajina, običajnemu Slovencu niti ne preveč znana, ga je polna mysticizma in posebnih ljudi - očarala tako močno, da ji je posvetil številne svoje knjige. Kdo ne pozna njegovih *Šavrinke*, in *Oštrigece*, knjižnega dela *Noč je moja, dan je tvoj* in še drugih? Tomšič je vanje vpletel ne le zgodbe o pokrajinskih značilnostih, temveč je najbolj gradil prav značajske tipe Istranov, med njimi je bilo več žensk kot moških. Veliko del je povezanih tudi z ljubeznijo; tej in ženski je posvetil tudi svojo zadnjo pripoved - gledališko monodramo - z naslovom *Bužec on, bušca jaz*.

Pisateljjeva misel je vedno močno povezana z žensko, tisto iz našega vsakdanjega življenja in tisto iz sanj. Kata, Tonina in druge imajo skupno značilnost - veliko in neusahljivo ljubezen do bližnjih in do življenja ter vse se zdijo kot podobne nečesa svetlega.

V monodrami *Bužec on, bušca jaz* je takšna ženska Lučana - tudi Lučka ali Elektra. Kot edina protagonistka gledališkega dela razkriva svojo ljubezen, ki pa jo vsakdanjik duši in ropa njene veličine. Kljub tradicionalni vlogi ženske, ki jo je Lučana prevzela in jo izpolnjuje, si želi, da bi njena ljubezen vendar ostala preprosto in obenem najmočnejše, najgloblje

čustvo, katerega veličino je potrebno ceniti. Ne more se sprizniti z dejstvom, da jo mož vara. Ker dovolj zaupa sama vase in v življenje sploh, se odloči, da se bo za ljubezen moza in za to globoko čustvo nasploh bojevala z vso močjo, ki jo premore. Pri tem ji je kratko razmerje s fotografom, ki ga nepredvideno sreča, le potrditev, da je ljubezni v njej sami veliko.

Lučana, ki jo je izredno tenkočutno in natančno odigrala Saša Pavček, je lik bojevitke istrske žene. Je zgodba ne le o ljubezni, temveč tudi zgodba o veri v življenje. Lučana je podobna istrskega sveta, odkritega v svoji dobroti in lepoti, in mističnega v svojem delovanju.

Pisatelj Marjan Tomšič je vse to še bolj poudaril z narečnim besedilom, igralka in režiser Boris Cavazza pa sta to uspela strniti v slabo uro trajajočo predstavo. Vsi tisti, ki smo si ogledali predpremiero gledališke igre *Bužec on, bušca jaz*, smo resnično uživali, saj je bila predstava postavljena v pravo istrsko okolje; odigrana je namreč bila pred staro oljarno - Tonino hišo v Sv. Petru. Pri tem je potrebno omeniti še Primorski poletni festival, v okviru katerega je predstava nastala. Vsakoletna produkcija festivala vedno znova potrjuje visoko kakovost v program uvrščenih dogodkov, obenem pa postaja tudi zagotovilo za vedno bolj pestro poletno obdobje na Obali.

NAROČAM KULTURNO-DRUŽBENO REVIZIJO ZVON

Letno naročnino 50.000 lir bom poravnal(a) po prejeti položnici ali računu.

IME IN PRIIMEK

ULICA

KRAJ

POŠTA

TELEFON

DATUM

PODPIS

Naslov knjige, ki jo želim brezplačno prejeti:

KULTURNO
DRUŽBENA
REVIZIJA

INTERVJU / MILAN PAHOR

PROSTORI NŠK BODO PONOVO UPORABNI SREDI SEPTEMBRA

IVAN ŽERJAL

Okoliščine, v katerih je prišlo do zaprtja knjižnice, so najbrž vsem znane, a ne bi bilo slabo, da bi jih nekoliko osvežili...

Okoliščine, v katerih je prišlo do zaprtja knjižnice, so znane. V noči od 3. na 4. junij letos je v sanitarijah drugega nadstropja stavbe v ulici sv. Frančiška 20 počila cev. Nabralo se je toliko vode, da so se tla napila in je voda potem začela iskati pot v prvo nadstropje, kjer je knjižnica. Alarm je bil sprožen, ko so prišle v stavbo prve čistilke, torej okoli šestih in pol zjutraj. Seveda so čistilke takoj telefonirale odgovornim za vsako nadstropje. Mi smo prišli v stavbo nekaj po sedmih. Takrat je voda v bistvu že napojila strop in padala kot dež bodisi v sanitarije bodisi v vhod v knjižnico. Začela je že pronicati v prvi urad in v prvo čitalnico, našla pa je pot tudi navzdol: ko sem prišel v stavbo, je v obliki dežja pronicala že v vežo. Potem smo se zavedali, da je lahko že prišla v Tržaško knjigarstvo: obvestili smo upravnika Igorja Starca, da je potem prišel in da so z ogrožene stene jemali proč knjige. Potem nam je uspelo zapreti vodo, ustaviti curljanje, ki je malo po devetih ponehalo.

Koliko škode ste ugotovili? Ste že prejeli kako pomoč?

Voda je poškodovala stene, tla in strop, nikakor pa ne knjižnega gradiva in opreme. Takoj nam je bilo jasno, da je treba sanirati strop, stene in pod. Stopili smo do zavarovalnic ustanov oz. podjetij, ki so odgovorna v tisti stavbi, in sicer do Založništva tržaškega tiska kot lastnika stavbe ter do Zveze slovenskih kulturnih društev in Združenja slovenskih športnih društev v Italiji, ki kot najemnika domujeta v drugem nadstropju, medtem ko smo mi najemniki v prvem nadstropju. Izvedenec zavarovalnice je prišel v prostore, jih pregledal in ocenil škodo ter nam rekel, naj pokličemo tiste, ki zadevo lahko rešijo, in naj predložimo predračune popravil, potem se bomo z njimi zmenili, do kod bo segalo zavarovanje. Del škode bo gotovo krila zavarovalnica ene prej omenjenih organizacij oz. ustanov. Zato smo se odločili, da postavimo nova tla, da vse prepletkamo in da saniramo strop s tem, da se doda še podstrop.

Čemu pa se sedaj posvečate? Kako je s posojanjem in vračanjem knjig ter z možnostjo prebiranja

Prostori Narodne in študijske knjižnice so že dalj časa zaprti zaradi neuporabnosti, ki jo je povzročila nezgoda. Da bi izvedeli nekoliko več o trenutnem delovanju NŠK in o poteku popravil, smo se obrnili do ravnatelja Milana Pahorja, ki je rad pristal na pogovor.

najrazličnejšega gradiva (časopisov, revij, dokumentov idr.)?

Prekinitev uporabe NŠK je prizadela predvsem uporabnike, zlasti dijake, maturante, študente in druge, ki so se pripravljali na izpite, iskali gradivo za diplomske teze ipd. Edino, kar se je dalo urediti, je bilo vračanje knjig. Prosili smo sosednje ustanove v hiši, naj sprejemajo vračanje knjig. Knjig, razen utemeljenih izjem, pa nismo posojali. V tem času smo spraznili prostore. Zaposlili smo Svet slovenskih organizacij oz. Slovensko prosveto, če za dva meseca lahko domujemo v sosednji stavbi v ul. Donizetti. Reči moram, da so nam takoj ugodili. V prvem nadstropju v ul. Donizetti smo dobili sobo za urad, lahko pa se poslužujemo tudi sejne sobe za polaganje paketov. Zmenili smo se namreč, da tja prenesemo računalnike in tiskalnice ter linijo internet, zato da se knjižničarke lahko posvečajo obdelavi novih knjig, pri kateri smo v zamudi. Tako čez poletje poteka obdelava novih knjig. Ostali oddelki NŠK (odsek za zgodovino v ul. Petronio v Trstu in Ljudska knjižnica Damir Feigel v Gorici) seveda niso bili prizadeti in normalno delujejo.

Kdaj bodo prostori knjižnice spet naredi?

Prav v prejšnjih dneh smo se domenili, da z naslednjim tednom (s tem tednom, op. p.) začnemo s pleskarskimi deli. Avgusta bomo morali sicer počakati kakih deset dni zaradi kolektivnih dopustov, potem se bodo končala zidarska dela. Zagotovljeno je bilo, da bodo prvega septembra prišli novi podi: odločili smo se za laminiran parket, ker je to - z razliko od prejšnjega moke - bolj zdravo, povzroča manj prahu itd. Ta dela naj bi trajala kakih deset dni,

potem bi prostore morali samo počistiti. Računamo, da bo vse nared sredi septembra, z začetkom šolskega leta. Kvečjemu lahko pride do enotedenske zakasnitve.

V knjižnico je zabajalo vedno veliko število ljudi. Zlasti so se tu zbirali dijaki (v šolskem letu) in univerzitetni študentje...

V knjižnico je zahajalo, zahajala in bo zahajalo res veliko število ljudi. Mislim, da je to ena tistih temeljnih resnic in lepih stvari, ker vidimo, da knjižnica ni sama sebi namen, ampak da res služi. To ne samo zaradi knjig in periodike, ampak tudi, ker je shajališče. Pozitivno je tudi to, da imamo že precej let neprekinjen urnik od 9. do 19. ure. Na to so se ljudje počasi navadili in se radi poslužujejo knjižnice: koristniki niso samo tisti, ki si izposojajo knjige, ampak tudi univerzitetni študentje, ki hodijo tja študirat, potem tisti, ki hodijo gledat, če je kdo tam, in želijo izmenjati kako informacijo, med tem časom pa si še preberejo kak časopis. Skratka: knjižnica je stičišče, shajališče, in to predvsem mladih ljudi. Za vse te je nastal tudi problem pretesnih prostorov.

Splošno znano je, da so prostori NŠK v ul. sv. Frančiška premajbni in pretesni, da bi ustanova delovala, kot bi lahko. Se s tem v zvezi kaj premika?

S problemom pretesnih prostorov se je upravni odbor soočal že pred to nezgodo. Domenili smo se za tri možne poti, od katerih pa ena izključuje drugo. Vse je odvisno tudi od politične volje in od moči celotne slovenske narodne skupnosti. Prva možnost je Narodni dom: v delovnem osnutku zaščitnega zakona za Slovenijo v Italiji je tudi napisano, da obstaja možnost vrnitve. Mi smo to že neposredno izvedeli od predsednikov krovnih organizacij SSO in SKGZ Sergija Pahorja in Rudija Pavšiča, ki sta nam to javno povedala na našem rednem občnem zboru letos pozimi. Če se to zgodi, mislim, da ima NŠK zagotovilo, da dobi prostor tam, kjer je že bila neka njena predhodnica, sicer kot čitalnica. Seveda je tu vprašanje, ali bo to šlo skozi v parlamentu in če, kot je zapisano v dodatku člena zakonskega osnutka, bo šola za prevajalce in tolmače, ki sedaj tam domuje, dobila druge ustrezne prostore. Mislim pa, da

je glavna smer, v katero je treba kreniti, Narodni dom. Seveda, z vsemi temi "če-ji", ki jih imamo, bo treba počakati najmanj tri, če ne pet let. Druga možnost je neka samostojna pobuda: upravni odbor bo stopil do tržaške občine in uradno zahteval sestanek s podžupanom Damianijem, da bi NŠK dobila kako nepremičnino v središču mesta (ne moremo si dovoliti, da nas odrinejo na obrobje). Vendar, tudi če tržaška občina pristane na to, je potem problem, kako priti do potrebnih sredstev, da se stavba posodobi in usposobi za knjižnico. Mi mislimo, da bodo morali v tem drugem primeru imeti poleg

nas tam prostor še drugi. Mi smo sedaj v navezi s SLORI-jem, katerega vodstvo nas je pooblastilo, da v pogovorih z občino zastopamo tudi nje. Jasno je potem tu govor o slovenskem kulturnem centru v Trstu, ker poleg knjižnice in SLORI-ja vidimo tam tudi konferenčno dvorano, galerijo in druge podobne stvari, tako da se res nekaj dogaja in pretaka. Tretja možnost je stavba v ul. sv. Frančiška: morda bi bilo pametno pogledati namembnost tiste stavbe. Vsi se namreč lažje selijo od NŠK, ker so v glavnem uradi oz. trgovine. Ta opcija bi bila najmanj hvaležna, vendar bi NŠK dobila v uporabo celotno stavbo. S tem da bi morda prvi korak naredili s pritličjem, da bi bil vhod v knjižnico neposredno z ulice in da bi se potem čitalnica in drugi namembni prostori porazdelili po stavbi. Ta rešitev ni najboljša, ker je več nadstropij, je pa možna. Na vsak način vse tri rešitve predpostavljajo nekaj let časa. Zaželeno bi bilo, da bi v kakih petih

letih prišlo do rešitve. Stiska je namreč zares velika: imamo namreč samo 35 stolov, ki so vedno zasedeni, osebje ne more več delati, ker ga je premalo. Karkoli naredimo v prostorih NŠK, okrnemo s tem delovanje. Potem je velikanska stiska s prostorom, namenjenim knjigam. Sama zaloga v Trstu se bliža 100 tisoč izvodom. Tu je že handicap, da te knjige niso prosto razpoložljive, kot zahteva moderna knjižnica, tako da bi se obiskovalec sprehajal po velikem delu fonda in da bi bil zaprt samo arhivski del, kar mora biti shranjeno kot narodna dediščina. Tega ni mogoče narediti v Trstu, v Gorici pa je fond manjši in smo to naredili. Vse te stiske povzročajo to, da pač ne moremo nuditi obiskovalcem tistega, kar mora moderna knjižnica nuditi. Če bi bila knjižnica finančno močna, bi to sama opravila, a tega ne more. Tako to postaja zahteva cele skupnosti, krovnih organizacij, političnih strank itd.

TISKOVNO POROČILO SDGZ

SODELOVANJE MED TRŽAŠKIMI INDUSTRIJCI IN SLOVENSKIMI PODJETNIKI V TRSTU

Pred dnevi sta se prvič sestali vodstvi Združenja tržaških industrijcev in Slovenskega deželnega gospodarskega združenja. Srečanje je obeležilo skupno udeležbo obeh organizacij pri projektu Trst prihodnosti (SDGZ zastopa slovensko krajevno podjetništvo), a je predvsem služilo za skupno soočanje o izkušnjah ter operativnih in strateških vidikih obeh združenj glede nekih problematike gospodarstva v Trstu in deželi.

Predsednik tržaških industrijcev Federico Pacorini in predsednik SDGZ Marino Pečenik sta podčrtala, da je prvo uradno srečanje med obehma organizacijama pravzaprav pokazatelj novega duha sodelovanja, ki se je uveljavil v zadnjih letih v

mestni stvarnosti. V obravnavi vseh perečih in odprtih vprašanj, od proizvodnih območij do potrebnih infrastrukturnih storitev za mednarodne posle, sta obe strani ugotovili mnogo stičnih točk in ugotovili, da predstavnik posameznih panog (turizem, prevozi, proizvodne dejavnosti, storitve za podjetja) so izpostavili razne kritične točke. Niso pa manjkale v pogledu na analizi tudi pozitivne prvine, ki kažejo na možne smeri razvoja mesta, ki se prilagaja in se mora prilagoditi novemu geo-političnemu in gospodarskemu položaju.

Pogovor se je dotaknil tudi predstavniških teles v ustanovah, ki so pristojne za gospodarstvo. Obe združenji sta poudarili, da je za rast

krajnega gospodarstva in civilne družbe potrebna tako idejna enotnost, glede smotrov, kot skupna politična akcija, za katero naj se skupno opredelijo nova deželna vlada, vse javne uprave in druge gospodarske ustanove. Prehodno obdobje, ki ga označuje vstop Slovenije v Evropo, a še druge možnosti, bomo lahko uspešno nadzirali in upravljali le s skupnim naporom institucij in gospodarskih dejavnikov. Predlog Trst Prihodnosti predstavlja korak, ki gre v to smer.

Obe delegaciji sta se ob sklepu dogovorili, da bosta skupno pregledali vse možnosti sodelovanja in tudi praktično realizirali pobude skupnega interesa.

NA SEDEŽU DEVINSKIH ZBOROV

LEP ZAKLJUČEK SEZONE FANTOV IZPOD GRMADE

V petek zvečer, 24. t.m., se je na sedežu slovenskih pevskih zborov v Devinu zbralo veliko ljudi, da bi prisostvovalo zaključnemu priložnostnemu koncertu moškega zbora Fantje izpod Grmade, ki ga uspešno, predvsem pa z neizmerno ljubeznijo od samega začetka vodi Ivo Kralj.

Lep kulturni večer, katerega mu je že po običaju sledila družabnost ob kozarcu vina in na kraški, kmečki način spečenem pršutu, je postal vsakoletni tradicionalni zaključni večer, na katerem se srečujejo prijatelji, pevci, njihovi starši in žene ter otroci pevcev. Veliko ljudi prihaja na

ta večer zato, ker vedo, da bodo v prijetnem hladu slišali nekaj novih pesmi, ki jih vsako leto pripravljajo pevci kraškega zbora.

Resnici na ljubo letos v petek večernega hladu ni bilo, je pa pihala rahla burja, ki je med prisotne vseeno prinesla nekaj blagodejnega olajšanja po neznosno vročem dnevu, nič kaj zaspani otroci pa tisto pravšnjo mero radoživosti, ki nam govori, da je kulturna stvarnost Slovencev v Devinu lepa in živa. Če k temu dodamo, da se je takoj po pričetku koncerta v ozadju na dvorišču zbranim poslušalcem pridružilo še najmanj dvajset

mladih, ki še niso dopolnili dvajset let, lahko zapišemo, da se v Devinu za prihodnost ni potrebno bati. Prav zato je bil ta večer, katerega je lepo in s sebi lastno domačnostjo

ŽUPNIJA SV. JERNEJA - OPČINE POD POKROVITELJSTVOM SLOVENSKE PROSVETE IZ TRSTA

prireja

VEČER SAKRALNE GLASBE

ki ga bosta izvedla basist **Luka Debevec Mayer** in pianist **Christian Usciatli**. Na sporedu Purcell, Stradella, Bach, Händel, Gounod, Faure. Župnijska cerkev sv. Jerneja na Opčinah, **sobota, 1. avgusta, ob 20. uri po večerni sv. maši.**

s slovensko pesmijo povezoval Marko Tavčar, več kot le koncert. O tem je pričala tudi obleka pevcev, ki so hoteli že s tem, da so prišli na koncert vsak v svoji vsakdanji obleki, povedati, da so del nas, ki smo v zbranosti prisluhnili njihovem izvajanju lepe slovenske pesmi. Tokrat so pevci zbora Fantje izpod Grmade pod vodstvom dirigenta Iva Kralja zapeli kar precej koroških slovenskih pesmi in nas razveselili s takimi, kakršnih še ne poznamo. Med njimi omenimo vsaj pesmi Jurija Vodovnika, bukvnika, zbiratelja narodnega gradiva, ki je živel konec 18. stoletja in za katerega je večina prisotnih tudi prvič slišala.

Fantje izpod Grmade, otroški zbor Ladja in dekliški pevski zbor Devin so trije stebri življenja Slovencev v Devinu in okoliških vaseh. Petkov koncert je spet pokazal, kako nenadomestljivo vlogo igrajo Slovenci na tem koščku zemlje, kjer od vedno živijo. Pevcem in vsem, ki so se trudili za lepi večer, naj gre pristrčna zahvala in - nasvidenje prihodnje leto v Devinu!

JUP

ZAHVALA

Prav iz srca se zahvaljujem vsem, ki so se me ob 50-letnici mašništva spomnili z voščili, molitvami, s petjem, darili in vsemi drugimi pripravami na Proseku in v Sv. Križu. Najdobi Bog vsem stotero povrne ves nesebični trud. - RUDI BOGATEC, ŽUPNIK NA PROSEKU

ČESTITKE

V soboto, 25. t.m., sta si v župnijski cerkvi na Proseku obljubila večno zvestobo prof. VESNA DANIELI in prof. TOMAŽ SIMČIČ. Številnim čestitkam se pridružuje tudi Novi glas, ki novoporočencema želi veliko sreče na skupni življenjski poti.

OBVESTILA

NAROČNIK IZ BORŠTA, ki je plačal naročnino dne 13. 7. 1998 na pošti v Borštu, **ni napisal imena!** Telefonira naj na tržaško uredništvo Novega glasa, tel. 040-365473.

IŠČEM V najem stanovanje. Telefonirajte na upravo Novega glasa (Trst) ali v večernih urah na tel. št. 040-942808.

MESEČNAMAŠA za edinost bo v ponedeljek, 3. avgusta, ob 17.30 v Marijinem domu v ul. Risorta. Vabi Apostolstvo sv. Cirila in Metoda v Trstu.

URA MOLITVE z mašo za duhovne poklice, mladino in družine bo v četrtek, 13.

avgusta, ob 18.30 v barkovljanski cerkvi. Vabita Slovenska Vincencijeva konferenca in Klub prijateljstva.

TRIDNEVNE DUHOVNE vaje za žene in dekleta bodo tudi letos v Domu blagrov nad Trstom, in sicer 17., 18. in 19. avgusta. Vodil jih bo g. prof. dr. Stanko Janežič iz Maribora, ki je že pred leti zelo uspešno deloval med nami na Tržaškem. Prijave sprejemata gđc. Dora Kosovel, tel. 040-763406, in Jože Kunčič, tel. 040-220332.

DUHOVNE VAJE za duhovnike bodo potekale v Domu blagrov nad Trstom od ponedeljka, 24.8., zjutraj do srede, 26.8., popoldne. Prihod je možen že v nedeljo zvečer. Vodil jih bo mag. Stanislav Hočevar SDB. Vpis ali v domu Le Beatitudini, tel. 040-566244, ali pa pri Francu Vončini, tel./fax 040-415851, ali mobitel/tajnica 0347-2414254. Za tržaške duhovnike bo v četrtek, 27.8., sledil pastoralni dan.

DAROV

ZA KAPELO p. Leopolda v Domju: Anamarija Zlobec 100.000.

ZA CERKEV v Ricmanjih: M.B., Trst, 100.000.

Za Karitas v Ajdovščini: S.N. 150.000, B.M. in V. 50.000 lir.

AVGUSTA V DOMU BLAGROV NAD TRSTOM

DUHOVNE VAJE ZA ŽENE IN DEKLETA

Dom duhovnih vaj blagrov nad Trstom vabi še posebej te dni naše žene in dekleta za tri dni v tišino in zbranost. 17., 18. in 19. avgusta, to je v ponedeljek, torek in sredo, bo vodil tanzanje duhovne vaje dr. Stanko Janežič iz Maribora, ki je svojčas imel tu pri nas v Trstu ob nedeljah službo božjo za naše izobražence. Nekateri se skoraj bojijo duhovnih vaj. Le zakaj, ko pa so tako velik Božji dar? Vsi vemo, kam potujemo, da potujemo in se počasi vračamo k Bogu. Zato je prav, da se vsaj od časa do časa malo ustavimo na tej poti in pogledamo, če nismo morda zgrešili prave smeri. Če smo jo, se ob poslušanju Božje besede in v dobri sv. spovedi lahko vrnemo nazaj na pravo pot. Če pa mislimo, da smo na pravi poti, pojdimo

se Bogu zahvaliti za to in pogledat, če smo res na pravi poti. Pregovor pravi: Kdor stoji, naj gleda, da ne pade. V tišini in zbranosti in ob poslušanju ter premišljevanju Božje besede lahko primerjamo svoje življenje z Božjo voljo in kaj popravimo, izboljšamo, saj nismo še svesti. Tudi dobra spoved nam ne bo škodila, saj vemo, koliko milosti nam Bog daje po njej. Komur je res kaj za rast v duhovnem življenju in v svetosti, h kateri smo vsi poklicani, so duhovne vaje najboljše pomoč. Letos nam jih Bog še ponuja. Če nam jih bo ponudil še drugo leto, ne vemo. Pregovor pravi: Kar lahko danes storiš, ne odlašaj na jutri. Prijave sprejemata gđc. Dora Kosovel (tel. 040-763406) in Jože Kunčič (tel. 040-220332).

PRI TERČONOVH V SLIVNEM

USPEŠNA VESELOIGRA NA BORJAČU

Kdor se je v četrtek, 23. t.m., zvečer odločil, da gre v Slivno k Terčonom, se ni kesal. Čudoviti kraški borjač je bil kot nalašč, da je pod kostanji pred hišo zaživela veseloigra v treh dejanjih *Rusa riga črjez ugrade*, ali Rdeča črta čez ograde, kot jo je v originalu leta 1973 za natečaj openskega društva Tabor napisal prof. Ivan Artač in zanjo prejel tudi prvo nagrado. Veseloigra je bila torej napisana v knjižnem jeziku, a jo je igralka Leli Nakrstova že tedaj predstavila v narečje. Prevod v narečje so seveda pregledali štirje domačini, tako da ne bi bilo "dialektoloških" napak. Svojo krstno uprizoritev ter izreden uspeh pa je veseloigra doživela leta 1977.

Ko letos obhaja društvo Tabor z Opčin 30-letnico delovanja, so se odločili, da to odsko uspešnico ponovijo, tokrat v režiji Igorja Malalana. Z njo openski gledališčniki spet žanjejo lepe uspehe in so že izvedli več ponovitev.

Zgodba sama po sebi je preprosta. Poštar Juože, ki ga je posrečeno zaigral Dolfi

FOTO KROMA

Purič, prinese openskim gospodarjem uradno sporočilo, da bo v vas prišla posebna cesarsko-kraljeva komisija, ki bo prek openskih ogradi speljala železnico. Gospodarji, kovač Žusto Vidau, ki ga je igral Viktor Sosič, njegova žena Vana, ki jo je uprizorila Lilijana Hrovatin, Luojze s Cuola, v tej vlogi je nastopil Marko Piccini, kmetica Marjana ali Karla Malalan, kmet Miha, ki ga je zaigral Leo Krevatin, se seveda ne vdajo in se upirajo gradnji. Nato, ko se sprijaznijo z usodo, pa se kmetje, po na-

svetu samega inženirja Nikole Modrijančiča z Reke, ki ga je zaigral Loris Tavčar in barkovljanskega geometra Mičeta ali Andreja Šuligoja, organizirajo in skupno zahtevajo odškodnino. Inženir je Opencem naklonjen, saj je v gostilni pri županji Tamari Daneu spoznal njeno prijazno hčerko Poluonco, ki jo je zelo prepričljivo podala Alda Sosič, in se vanjo zaljubil. Za razne zaplete poskrbijo mlekarica Marička, ki jo je temperamentno zaigrala Melita Malalan, in tudi vahtar Nejce - Drago Go-

rup. Na koncu igre ni sicer znano, ali je Opencem uspelo doseči odškodnino, a to je pač vsakdanja zgodba tudi za sedanji čas. Jasno pa je, da imajo nekaj možnosti, ker jih bo v tej zahtevi podprla tudi županja Tamara. Prav tako pa je tudi jasno, da se zgodba konča s poroko med inženirjem Modrijančičem in Poluonco, kakor tudi z naukom, da napredka ni mogoče ustaviti. To postane jasno, ko geometer Miče pripelje inženirja Nikolo in Poluonco na Opčine z avtomobilom in seveda s tem vzbudi veliko pozornost.

Openski gledališki skupini je treba čestitati za prepričljivo igro, režiserju Igorju Malalanu, da je znal z nekaterimi prijemi in manjšimi posegi poživiti in posodobiti sporočilo veseloigre, ki je tudi v Slivnem, kot drugod, kjer so jo že uprizorili, imenitno zabavala občinstvo in ga opozorila na nekatere stalnice v življenju kraškega človeka. Stalnice, med katere žal spada tudi odtujevanje zemlje v občo korist, pa naj gre za železnico, begunska naselja, avtocesto ali sinhrotron. Država sicer izplača nekaj odškodnine, za katero pa se je treba kregati in tožariti, zemlje pa ni več.

ZARES PASJA
VROČINA

Letošnji mesec julij bo gotovo ostal v zgodovini. To pa ne zaradi kakih izrednih političnih ali drugih dogodkov, ampak zaradi naravnost pasje vročine, ki je prizadela naše kraje, sicer pa tudi vso Italijo, Slovenijo in druge evropske države. Po nekaterih ameriških izsledkih naj bi šlo sploh kar za enega najbolj vročih julijev v zadnjih 600 letih! V Italiji je prišlo v nekaterih primerih kar do toplote nad 40 stopinj, posebno v južnih predelih države. Zraven pa se širijo še požari, poleg tega je še izbruhnila Etna, ki je vulkanologe spravila v precejšnje zaskrbljenost. Na severu se sicer zadnje dni pojavlja tudi več neviht z nalivi in točo, marsikje pa tudi z nevarnimi poplavi in plazovi.

Naše območje je tudi precej močno občutilo ta nenadni vročinski val. Na Goriškem je bilo zadnji čas skoraj vedno nad trideset stopinj Celzija, kar spremlja še velika vlaga, vse pa vpliva še bolj obremenjujoče na človeka. Ljudje si skušajo pomagati na vse načine. Eni gredo v hribe ali k morju, drugi se hladijo v mestnih parkih ali kar na domačih vrtovih, kot si pač morejo pomagati. Meteorologi sicer od časa do časa napovedujejo kako spremembo, potem pa spet novo vročino...

NARAŠČANJE
ČEZMEJNEGA
BLAGOVNEGA PROMETA

Mejni prehod Vrtojba-Štandrež se čedalje bolj uveljavlja v blagovnem prometu. Izmenjave blaga potekajo med sosednjima državama, pa tudi v tranzitu z drugimi državami.

Direktor Gospodarskega interesnega združenja na Mednarodnem mejnem prehodu Vrtojba-Štandrež Karlo Pavletič je za Novi glas povedal, da letos pričakujejo rekordni blagovni promet. V prvih šestih mesecih je v obeh smereh, torej proti Italiji in v smeri Slovenije, peljalo okoli 248 tisoč tovornjakov. Skupni obseg tovorov naj bi letos dosegel že približno 6 milijonov ton, kar je skoraj enako prometu v koprskem pristanišču. (M.)

DINO ZOFF
TRENER DRŽAVNE
NOGOMETNE EKIPE

Pred dnevi je prišlo v vodstvu državne nogometne ekipe (Nazionale) do važne spremembe. Mesto trenerja, ki ga je do zadnjega svetovnega prvenstva imel Tržičan Cesare Maldini, je sedaj zasedel Gorican Dino Zoff, zelo znan nogometaš in vratar iz prejšnjih let. Maldini je "zakrivil" italijanski poraz na nedavnem svetovnem prvenstvu v Franciji, kar je moral seveda plačati z umikom.

Dino Zoff izhaja iz kraja Mariano v goriški Furlaniji, v glavnem pa je vsa leta deloval v okviru osrednjega italijanskega nogometa. Čaka ga seveda nelahka vloga glavnega športnega gibalca na tem področju. Zadnje čase je bil Zoff predsednik nogometne ekipe Lazio v Rimu.

POPOLDAN PO SKAVTSKO

IVA KORŠIČ

Letošnji tabor goriških izvidnikov in vodnic (vodov Sokolov, Gamsov, Pum-Sov, Modrasov, Mravelj in Panterjev) z voditelji in načelnikom Petrom Černicom na bujno porasli beneški zemlji se že izteka.

Skavti so za svoje šotorišče izbrali sončno jaso, obdano z drevjem in vabljivo dišečimi malinami, v prijetni vasi Platišče - v občini Tipani - na severo-vzhodnem delu Benečije blizu slovenske meje. Lepa gorska cerkva sredi vasi s svojim križevim potom z jasno vidnim napisom v slovenskem jeziku je nepogrešljiva priča slovenske prisotnosti v teh dolinah.

Do jase - morda nekdanje njive ali senožeti - vodi kolo-voz, ki se zoži v nekoliko strmo stezico, ta pa pelje naravnost k potoku, čez katerega so postavili nekakšen mostiček. Po njem so v nedeljo, 26. junija, stopali starši mladih skavtov: bil je namreč dan obiskov. Mlajši bratci in sestre se niso mogli ločiti od bistrega potoka, ki teče v senci dreves in žubori po gladkih kamnih ter se prav v bližini tabora spremeni v slikovit slap.

Nekaj po dvanajsti uri je župnik iz Štandreža Karlo

Bolčina daroval sv. mašo na lepo zgrajenem oltarju. Med pridigo je poudaril, kakšna naj bo prava molitev. Sam obred je bil še posebej slovesen, saj je med njim Tanja opravila obljubo in tako vstopila med vodnice; ostali pa so ponovno potrdili svojo predanost skavtizmu.

Po maši so si starši ogledali tabor: šotore - eden izmed njih je stal zelo domiselno privzdignjen na količkih in deskah -; štirinajst metrov dolg jambor, na katerem ponosno vihra skavtska zastava; glavno kuhinjo in posamezne "kuhinjske šotore" raznih vodov; veliko pagodo, v kateri se zbirajo ob slabem vremenu; oglasno desko...

Popoldne pa so skavti povabili starše na simbolični taborni ogenj, z njimi so sooblikovali nekaj iger ter zapeli nekatere okrogle skavtske pesmi. Proti večeru so se odrasli vračali domov, mladi pa so se pripravljali na še en zanimiv teden v tesnem stiku s čudovito naravo, ki jim je že pokazala lepo, toplo sončno li-

ce, a doživeli so tudi veličino njene skrivnostne moči ob nočnem neurju. Veter se je zaganjal v šotore, a ti so mu čvrsto kljubovali, saj so jih skavti dobro postavili in prvi teden v glavnem namenili urejevanju tabornega prostora; pri tem pa vsekakor ni manjkala tradicionalni večerni taborni ogenj s pesmimi in zabavnimi prizorčki. Vsako noč se je vrstila straža, a kljub budnemu nočnemu straženju so doživeli "hud" napad neznanih (?) tolovajev, ki so jim prizadeli nekaj škode, vendar so jo brhki izvidniki in vodnice naslednji dan takoj popravili.

Pretekli petek so se posvetili kuharski umetnosti in speli na razbeljenih kamnih čudovite "pizze" - tako se je izrekel Andrej Fajt, ki je bil tisti dan na obisku in je še sam pokusil pečene dobrote. Ta petek pa bo naše skavte obiskala ekipa snemalcev tretje deželne mreže RAI in posnela nekaj utrinkov iz taborniškega življenja. Ogledali si jih bomo lahko v nedeljo, 2. avgusta, po večernih poročilih.

Sicer pa bodo naši fantje in dekleta gotovo še sami podrobneje poročali o julijski dvotedenski taborniški izkušnji.

PO OBNOVITVENIH DELIH

BLAGOSLOV IN
SREČANJE PRIJATELJEV
KOČE SV. JOŽEFA

Po dolgih letih je tudi koča sv. Jožefa v Žabnicah končno obnovljena. Delavni prijatelji tega lepega središča so v prejšnjih tednih posodobili osnovne napeljave, ki bodo omogočale članom naših organizacij prijetnejše bivanje v tem priljubljenem gorskem letovišču. Po delu, ki je trajalo približno mesec dni, bomo v so-

boto, 1. avgusta, ob 16. uri obnovljene prostore blagoslovili in predali namenu.

Vse prijatelje in znance koče sv. Jožefa prisrčno vabimo, da se udeležijo srečanja in družabnosti. Srečanja se bodo udeležili tudi študentje iz Amerike, ki so te dni na obisku v zamejstvu.

TRIDNEVNI
PRAZNIK
V PEVMI

Ob prazniku pevmske zavetnice sv. Ane je rajonski svet za Pevmo, Štmaver in Oslavje priredil v sodelovanju s krajevnimi društvi prazničen konec tedna, ki je postal že tradicija.

Prejšnji petek, 24. julija, je bil v veselje predvsem mladim, ki so se zbrali na dvorišču pevmske osnovne šole, da bi prisostvovali koncertu treh mladih goriških rock skupin, ki jih sestavljajo v glavnem slovenski glasbeniki. Najprej je nastopila na Goriškem že uveljavljena skupina Juke Box, nato je mlado občinstvo lepo sprejelo novo skupino; ta še nima imena, sestavljajo pa jo mladi iz Pevme in Štmavra, ki so se tokrat res dobro izkazali. Na koncu pa je nastopil še ansambel Floating Points.

Dan kasneje je morala biti solidarnostna baklada na nočnem pohodu, ki se ga je veselilo veliko ljudi. To dokazuje tudi vztrajnost nekaterih, ki so se kljub silni nevihti, ki jim je skalila praznik, podali na pot, žal pa jim ni bilo mogoče priti do cilja. Vsekakor se je praznik nadaljeval s trenutkom družabnosti v prostorih osnovne šole v Pevmi ob sproščenih glasbi in petju.

V nedeljo, 26. julija, pa je bila v jutranjih urah slovesna sveta maša s pritrkovanjem in nato s prijetno družabnostjo, ki so jo pripravili domačini.

P. VRABEC PONOVI NOVO MAŠO

NOVOMAŠNIK V
GABRJA OB VIPAVI

Frančiškan p. Peter Vrabec, ki je bil posvečen za duhovnika v ljubljanski stolnici 29. junija letos, se je z veseljem odzval vabilu, da bi prišel ponoviti novo mašo med nas. Zmenili smo se za nedeljo, 26. julija. Vse štiri vasi, t.j. Rupa, Peč, Vrh sv. Mihaela in Gabrje bi rade imele novo mašo vsaka v svoji cerkvi. Za tako slavo je bil primeren prostor na odprtem pod cerkvijo v Rupi. Toda nismo mogli zaupati vremenu, ki bi nam lahko nagajalo. Zato smo raje izbrali cerkev v Gabrjah ob Vipavi. Priprava je zaposlila domala vse, še posebej mešani pevski zbor Rupa-Peč, ki ga je vodil Zdravko Klanjšček.

Naš slavjenec se je rodil v Ljubljani leta 1949 v družini s šestimi otroki: tri so dekleta in trije fantje. Kot profesor je poučeval jezike na ljubljanski univerzi. Službeno se je mudil tudi v Alžiriji. Toda božji klic ga je pritegnil med uboge služabnike sv. Frančiška Asiškega. Noviciat je opravil na Sv. gori, diakonsko službo pa je začel na Kostanjevici-Kapeli. Novo mašo je pel 5. julija v cerkvi Marijinega oznanjenja v Ljubljani. 19. julija je ponovil novo mašo v Plis-

kovici na Krasu, od koder izvira očetov rod. Tam so mu rojaki pripravili doživet sprejem pod vodstvom neutrudnega župnika Ivana Furlana. Zborček otrok in mešani zbor, ki ga sestavljajo mladi, sta dvignila vse slavje ter prepevala še dolgo po maši.

Tudi pri nas v Gabrjah so poleg mešanega zbora Rupa-Peč vse štiri vasi poskrbele za pogostitev, lep slavalok na trgu ter pleteno zelenje pod cerkveno lopo, za čiščenje in krašenje cerkve ter pritrkovanje. Dekleta, žene, možje in fantje so skoraj tekmovali v delu. Nedvomno bo nebeski Oče poplačal vso to vero s kakim duhovniškim poklicem, saj ga za to vedno tudi prosimo. Ker se novomašnik ukvarja s skupinami Prenove v Duhu, smo ga že povabili, naj se kmalu vrne med nas, da bi nam posredoval to novo izkustvo, da nas poglobi v svet Duha.

Kljub vročim pasjim dnem se je k novi maši zbralo lepo število rojakov. Le mladi in otroci so zvečine na taborjenju. Na koncu se prisrčno zahvaljujemo vsem za vse, kar so naredili za novo mašo pri nas. ŽU

GORIŠKO ROMANJE OD 13. DO 19. T.M.

IZ LURDA SMO SE VRNILI...

... in izredno lepo vreme smo ves čas imeli, kar v goratih krajih Pirenejev ni navada. Goriško škofijsko romanje, ki se je začelo v ponedeljek, 13. julija, je vodilo združenje UNITALSI.

Vozili smo se s posebnim modrim vlakom, na katerem je bilo za udobnost in dobro počutje romarjev in njihovih spremljevalcev poskrbljeno za vse: za dušne in telesne potrebe, za sv. mašo in za hrano vsega dne. V Lurdu pa smo kot verniki goriške nadškofije imeli vse kot ostali romarji: sv. mašo pri votlini, križev pot in udeležbo pri vseh skupnih pobožnostih. Tudi naša slovenska skupina je lursko Marijo počastila v svojem jeziku z lastno sv. mašo v votlini prikazovanja, imela svoj križev pot in pri skupnih škofijskih pobožnostih, zlasti sv. mašah, slovensko berilo, prošnje pa tudi naša pesem je zado-nela pri mašah. Hvala Bogu, smo se udeležili tudi vseh dru-

gih skupnih pobožnosti za vse romarje, kot so bile npr. mednarodna maša v podzemski baziliki Pija X. in popoldanska ter večerna evharistična procesija z lučkami. Izredno število romarjev vseh jezikov in barv nas je navdajalo s čudenjem, hkrati pa z občutkom povezanosti v isti molitvi.

Goriškega nadškofa A. V. Bommarca in furlanske romarje je spremljala skupina njihovih duhovnikov, z našimi slovenskimi romarji sta bila msgr. Franc Močnik in g. Karel Bolčina; za vse podrobne potrebe pa je skrbela ga. Joana iz Štandreža, ki se ji vsi romarji iskreno zahvaljujejo. FM

† Zapustila nas je naša draga
ANICA CEJ VONČINA

Žalostno vest sporočajo svojci.

Pogreb bo v petek, 31. julija, ob 10. uri iz kapelice glavnega pokopališča v Gorici.

Gorica, 29. julija 1998

PRIREDITVE PROJEKTA
"TOLOMEO ESTATE"

POGOVOR / PROF. MARISA SESTITO

OČARLJIVE
LUTKE SO
OSVEŽILE
VROČE
DNEVEŠTUDIJ SLOVENŠČINE ZA
PREVAJALCE IN TOLMAČE

DANIJEL DEVETAK

Na Visoki šoli za prevajalce in tolmače v sklopu videmske univerze, ki ima svoj sedež tudi v Gorici, bodo uvedli z akademskim letom 1998/99 študij slovenskega jezika.

Kot piše v zgibanki, ki jo je v slovenščino prevedla lektorica in pisateljica Ivanka Hergold, želi Visoka šola nuditi "specifično znanje v prevajanju in tolmačenju, ki bi omogočilo diplomantom takojšnjo vključitev v svet dela. Poučevanje je zato usmerjeno v praktično rabo jezika, ne pa toliko v jezikovno teorijo. Prednost ima študij funkcij- skih zvrsti jezika: tehničnega, komercialnega, turističnega, znanstvenega, literarnega, upravnega itd. (...) Univerzitetna diploma te šole je priznana na evropski ravni in omogoča zaposlitev v vseh državah Evropske skupnosti." Da bi po teh izčrpnih besedah, ki nam dajejo jasno sliko ciljev šole, izvedeli še kaj več o za nas Slovence pomembni novosti v Gorici, ki se vedno bolj odpirajo Evropi, smo se pogovorili s prof. Mariso Sestito, ki vodi Visoko šolo za prevajalce in tolmače.

Se nam lahko na kratko predstavite?

Prihajam z rimske univerze La Sapienza, v Videm sem se priselila leta 1992. Na videmski univerzi poučujem angleški jezik in književnost. Od same ustanovitve, leta 1994, vodim Visoko šolo za prevajalce in tolmače. V Gorici pa delujem kot predsednik sveta za diplomski tečaj in zadnji dve leti kot docent angleščine. Zelo sem se navdušila nad tem načrtom, ki je od mene terjalo veliko napora. Prepričana pa sem, da bo obrodil sadove.

Zakaj vam je pri srcu uvedba študija slovenskega jezika?

Že dve leti se borim, da bi vključili v študijsko leto slovenski jezik. To si želim tudi zaradi vračeniosti v zemljepisni prostor, na katerem deluje in mu pripada naša univerza. Obstaja tečaj iz angleščine. Ker naša dežela meji z Avstrijo, poučujejo pri nas tudi nemščino. Primerno se mi zato zdi, da se iz istih razlogov uvede tudi študij slovenskega jezika. Temeljnega pomena je zame dejstvo, da moramo imeti čez tri leta, v perspektivi vključevanja v Evropo, oblikovane kadre na področju prevajalcev in tolmačev. V to verjamem in mislim, da je to pot naše univerze za prihodnost. Ne prikrivam dejstva, da bi marsikdo želel uvesti druge jezike, jaz pa se borim, da bi poučevali naše krajevne jezike. Tudi zato sem organizirala niz kulturnih prireditvev Soglie-Pragovi o srečanju kultur, ker verjamem v take vrste stvarnosti.

Profesionalni prevajalci, ki delajo na oddelku naše univerze, so iznesli iz Bruslja informacijo, da se že sedaj iščejo osebe z akademsko izobrazbo, ki bi dobro obvladale slovenski jezik; iščejo se ne nujno dvojezični ljudje, ampak specifično izučene osebe, ki znajo prevajati in po potrebi tolmačiti. Marsikateri študent, ki končuje višjo šolo, misli sam pri sebi: "Kaj bi jaz tam, saj že poznam jezik!" Kdor jezik že pozna, ima zato še boljšo možnost, da lahko

postane prvovrsten strokovnjak v prevajanju. Ne sprejemamo absolutnih začetnikov; obstaja namreč sprejemni izpit, in to ne samo iz slovenščine, ampak tudi iz drugega jezika (angleščine ali nemščine), ki si ga kandidat izbere. Imamo tudi možnost sprejeti slovenske državljane. Bila sem v Mariboru in Ljubljani, poleg tega sem poiskala stik s slovenskimi šolami v Italiji, z italijanskimi v Sloveniji, intervjuvali so me na Radiu Koper... Naredila sem vse, kar sem mogla. Za tiste, ki bi ne obvladali dobro italijanščine, sem si zamislila poseben tečaj italijanskega jezika *ad hoc*. Če ne razumejo možnosti, ki jim jo nudi videmska univerza, in prednosti, ki bi jim jih dal tak študij, res ne vem, kaj lahko še storim. Lani so se prijavili samo štirje, zato študij slovenščine ni stekel.

Kdaj se bodo začela predavanja in kaj je za šolo značilno?

Sprejemni izpit naj bi bil 8. septembra, študij naj bi se na-

to začel zadnji teden septembra. Značilnosti pa so naslednje: diplomski študij traja tri leta, na začetku je predviden sprejemni izpit, nato morajo študentje obvezno obiskovati predavanja, ki štejejo razmeroma visoko število ur. Prvi trije semestri so skupni, nato si v četrtem vsakdo izbere smer; v drugem delu drugega letnika torej poglobi znanje za prevajalca ali pa tolmača. Poleg tega morajo študentje preživeti enega treh zadnjih semestrov v tujini. Tudi ta rezultat je zahteval od nas nemalo truda, saj smo se povezali prek številnih skupnih projektov izmenjav docentov in študentov, ki jih vodi Center za razvoj mednarodnih odnosov, s celovito evropskih univerz.

Druga pomembna zadeva je, da študentje že med študijem sodelujejo z različnimi krajevnimi in tudi bolj oddaljenimi ustanovami prav na področju prevajanja in tolmačenja. To je učinkovito sredstvo, da že sedaj razumejo, s čim se bodo spopadali po opravljenem študiju. Še ena značilnost naše visoke šole je ta, da se na koncu od dijakov ne pričakuje teza, saj bi jih še ta podvig zaradi obveznega obiskovanja predavanj avtomatično prisilil, da bi ne končali študija v normalnem roku. Zato jih na koncu čaka zadnji diplomski izpit.

Kdaj zapade rok za vpis?

Predvpis zapade zadnje dni meseca avgusta.

Kdo bo poučeval?

Razglasi so že razpisani. Določeno število docentov bo s fakultete za jezik. Ker pa se diplomski študij za prevajalce in tolmače razlikuje od fakultete, bodo poučevali pri nas tudi izvedenci s posameznimi področji. Zato bo tudi za slovenščino pomembno najti strokovnjake, ki prihajajo od zunaj. To nam daje možnost za izmenjavo ne samo med študenti, ampak tudi med docenti. Število docentov pa bo seveda odvisno od števila vpisanih študentov.

Obstaja kakšen podoben študij na tržaški univerzi?

V Trstu obstaja poučevanje slovenščine kot toliko drugih jezikov. Velika razlika je v tem, da Trst ponuja štiriletni študij, ki usmerja v prevajanje in tolmačenje predvsem konferenc in tako oblikuje kadre, ki ciljajo na službo v Evropskem parlamentu ipd. Naš cilj pa je za mlade lažje uresničljiv tudi zato, ker traja naš tečaj samo tri leta. Oblikovati želimo strokovne kadre, ki bi se spretno gibal na področju tolmačenja npr. pogodb in stikov med krajevnimi podjetji. Študentje, ki so do sedaj končali študij prevajanja in tolmačenja, so se namreč zaposlili pri podjetjih ali družbah, ki poslujejo s tujino, in to prav po zaslugi pri nas opravljenega študija. Lahko ne bodo postali prevajalci velikih konferenc, toda ne bodo niti samo prodajalci. Naše poučevanje jezikov je vezano prav na t.i. področne govorice, kot so npr. trgovska, gospodarska, znanstvena, turistična, literarna itd.

OBVESTILA

KULTURNI CENTER Lojze Bratuž iz Gorice pripravlja v sodelovanju z Muzejem Revoltella spominsko razstavo ob 100-letnici rojstva slikarja Avgusta Černigoja. Želimo si, da bi bila razstava čimbolj popolna s pregledom vseh del, ki so v zamejstvu. Zato naprošamo lastnike Černigojevih del, naj nas informirajo in dela posodijo za razstavo. Za informacije pokličite na telefonski številki 0481/531445, 0481/533177, ali po faxu 0481/534549.

POLETNO SREDIŠČE v Sovodnjah: Sklad Mitja Čuk organizira poletno središče od 17. avgusta do 5. septembra, od 8. do 15. ure. Za vpis in informacije: tel. 040/212289 v dopoldanskih urah.

POLETNIURNIK sedeža SSO v Gorici: od 15. 6. do 4. 9. 1998 je sedež v Gorici odprt od 9. do 12. ure. Od 17. do 21. avgusta pa bo zaprt zaradi dopusta.

NAMIRENSKEM gradu je vsako nedeljo maša ob 16. uri.

SOŽALJE

Slovenska skupnost izreka EDIJU KEBERJU in družini ob očetovi smrti občuteno sožalje.

ČESTITKE

PD in MePZ Štandrež iskreno čestitata očku SILVANU in mamičici FEDERIKI ob rojstvu prvorojenčka Samuela.

Cerkveni pevski zbor Štandrež se veseli s svojim organizmom SILVANOM in FEDERIKO ob rojstvu sinčka Samuela. Srečnim staršem čestitamo, malemu Samuelu pa želimo, da bi zrastle v pridnega fanta in dobrega pevca.

Izrazom veselja ob rojstvu malega Štandrežca se pridružujeta tudi uredništvo in uprava našega lista.

Minulo soboto sta stopila pred oltarjem v Štavrnu na skupno življenjsko pot prof. NEVA KLANJŠČEK in arhitekt DAVID FAGANEL. Uredništvo in uprava Novega glasa ter številni prijatelji se z njima veselimo in jima želimo veliko dobrega v zakonu in veliko zdravlja ter Božjega blagoslova!

BAROVI

ZA NOVI glas: Maksimiljan Jezernik, Rim 65.000 lir.

ZA CERKEV v Rupi: udeleženez iz Dola pri nedeljskem slavu 50.000 lir.

ZA ZBOR Rupa-Peč: v spomin na pokojno mamo Pavlo darujejo sorodniki družin Cotič 250.000 lir.

ZA CERKEV v Gabriju: Ludvik Florenin, ob peti obletnici smrti žene Marice 50.000; svojci, ob prekopu prof. dr. Franca Škerlja 150.000 lir.

ZA CERKEV na Peči: N.N. iz Gorice 100.000; N.N. s Peči 25.000 lir.

ZA CERKEV v Pevmi: namesto cvetja na grob Pepiju Cordermazu, Lovska družina Pevma 210.000; Lidija, Slavića, Jolanda Marija Kodermac 200.000 lir.

ZA MISIJON P. Kosa: N.N. iz Rupa 150.000 lir.

ZBOR CAPELLA ST. PETERSBURG V BAZILIKI

RUSI OČARALI OGLED

Za tiste, ki jim glasba ni samo izvajanje skladb, ampak iskanje in odkrivanje najlepšega in najbolj plemenitega v človekovi naravi, je bil nastop prestižnega akademskega zbora Mihail Ivanovič Glinka, bolj poznanega kot Capella St. Petersburg, izjemen umetniški užitek.

Ta najstarejša ruska glasbena ustanova, ki je nastala v daljnem letu 1476 kot zbor vladarjevih diakonov, je nastopila v nedeljo, 26. t.m., v o-

glejski baziliki v sklopu letošnje sezone, ki jo prireja Sklad za ohranitev bazilike v Ogleju. Pod vodstvom Vladislava Černušenka, izredno bogate in talentirane osebnosti na sodobni ruski glasbeni sceni, ki se je izkazal in uveljavil na področju operne, simfonične in zborovske glasbe in je od leta 1974 dalje spet povzdignil Capello St. Petersburg na zavirljivo umetniško raven, je enkratni zbor izbranih in profesionalnih pevcev, ki sestavljajo odlično spojeno

in mogočno zborovsko telo, izvedel strogo ruski repertoar izključno duhovne glasbe ruskih avtorjev od Greganivova do Sviridova, Archangelškega in Česnokova. Še enkrat so ruski pevci - ni mogoče ne omeniti odličnih, zlasti mladih solistov in izvrstnih basov - dokazali, kako je človeški glas najbolj popoln instrument, ki se lahko s silo oz. z nežnostjo dotakne srca vsakogar in v njem vzbudi nihanje najlepših čutenj in čustev. Zbor, ki je bil vedno nepogrešljiv pri izvajanju najbolj zahtevnih del svetovne zborovske literature, je v Ogleju prevzel in očaral poslušalce z močjo ruske duhovne glasbe, ki je bila do nedavnega prepovedana in je v zadnjih desetletjih kot zvrst vstala okrepljena in prerojena v novo kvaliteto nesmrtnih stvaritev slovenske duše in človeškega genija sploh. Daleč od sodobnih in avantgardnih prijemov je ta glasba prepričljivo utelešenje svetega in kot taka gasi v vseh prirajeno in nerazločljivo žejo po lepoti.

DD

Radovedne otroške oči so se pazljivo zazrle tudi v lutkarja - po rodu Brazilca - skupine Teatro del molino iz Bologne, ki je nastopil zadnji dan. Njegove čarobne zgodbe o nežnem fantičku z zmajem, ki mu ga je nadležni veter odnesel; o iznajdljivi nočnici in navihani ovčki; o vkle-njenem konjičku, ki se pogumno reši spon in si pridobi krila; o slepem harmonikarju; o simpatičnem psičku... so jih popolnoma prevzele. Žal jim je bilo, ker je moral lutkar zaradi nenadnega vetra predčasno končati svoj nastop.

Prav kmalu se bodo sicer lutke povrnile k nam in popestrile zadnje počitniške dni pred začetkom novega šolskega leta.

Projekt Tolomeo pa bo v poletnih dneh ponudil še marsikaj zanimivega za otroke in odrasle.

IK

VESELA DRUŠČINA V ANKARANU

ERIK DOLHAR

Predsednik Slovenskega kulturnega središča Kanalske doline Planika Rudi Bartaloth napoveduje kratkoročne pobude v dolini.

V župnijskem centru nad Ankaranom je od sobote, 25. julija, bolj živahno. Tja se je namreč vselila skupina petnajstih otrok iz Kanalske doline, ki jim bosta ves teden sledili učiteljici Nataša Komac in Irena Šumi. Gre za tradicionalno kolonijo, ki jo že šesto leto zaporedoma prireja Slovensko kulturno središče Kanalske doline Planika. Otroci so doma iz Ukev, Žabnic in Ovčje vasi; kot zanimivost naj povemo, da je med njimi tudi temnopolti deček, sin Indijca in Italijanke. Razdeljeni so v dve skupini glede na znanje slovenskega jezika. V glavnem so to namreč otroci, ki se pozimi udeležujejo Planikinih tečajev slovenskega jezika in glasbenega pouka. Njihovi dnevi ob morju potekajo približno takole: zjutraj gredo na plažo, nakar se vrnejo v nekaj kilometrov oddaljeno župnišče na lepi razgledni točki nad Ankaranom. Po kosilu imajo eno uro prostosti, ki jo lahko izkoristijo tako za počitek kot za pisanje domačih nalog, saj jih v prvih popoldanskih urah čakata dve intenzivni uri pouka slovensčine. Pozno popoldne se spet spustijo na plažo, po večerji pa je v župnišču še čas za igro. Izleti so vezani na razpoložljivost primerne prevoznega sredstva. Kolonija se bo zaključila v soboto, 1. avgusta, ko bodo starši prišli po svoje otroke.

Kot nam je med razposajenim popoldanskim igranjem za župniščem povedala učiteljica Nataša (na sliki), so bili starši doslej vedno zadovoljni, ker se otroci med enotedenskim bivanjem na morju "mimogrede" naučijo govoriti slovensko: poleg tega, da imajo vsakodnevni pouk in pišejo naloge, ves čas preživljajo v slovenskem okolju, in, z razliko od domačih krajev, slišijo slovensko govorico na plaži, v trgovini, na cesti in se slovensčine naučijo z igro.

Predsednik Planike Rudi Bartaloth je tudi napovedal nekaj kratkoročnih programov

središča. Okrog velikega šmarna bodo v Kanalski dolini priredili intenzivni tečaj slovensčine za šoloobvezne otroke. Konec avgusta oz. v začetku septembra bo v Ukvahtekel nov zanimiv projekt Planike: otroci bodo raziskovali

hišna imena, sledili jim bodo dve slovenski učiteljici in avstrijski mentor iz Salzburga. Raziskovanje naj bi trajalo tri leta, ob koncu pa bodo prenesli dokumentacijo z razlago na zgoščenko in jo objavili tudi v knjigi. Vse to se bo dogajalo do začetka šole, ko bo spet s polno paro stekla dejavnost Planike, začeti s glasbenimi in jezikovnimi tečaji.

ZAHVALA ZA ŠOTOR

ANA MIHELIČ

Videmska Karitas je v nedeljo, 26. julija, povabila bovški cerkveni zbor na tradicionalno romanje k božjepotni cerkvi Kraljice miru v Sedilisu pri Čenti. Organist in pevci so se ob tej priložnosti želeli zahvaliti tudi za hitro nudenje pomoči, potem ko je bovško cerkev sv. Urha prizadel potres letos ob Veliki noči. Sosedje z Videmskega so namreč velikodušno podarili in postavili šotor za maševanje, saj je bila župnijska cerkev močno poškodovana. Po besedah bovškega župnika Stanka Sivca bo v slabih dveh mesecih že dokončno sanirana. Prepleskali pa jo bodo drugo leto, ko se bodo osušili ometi.

Bovški pevci so s pesmijo sodelovali pri sveti maši, ki je potekala v slovenščini, italijanščini in furlanščini. Koprškega škofa Metoda Piriha, ki je bil zaradi nujnih obveznosti odsoten, je nadomestil Lojze Milharčič. V govoru med mašo se je zahvalil vsem dobrotnikom videmske Karitas, ker so konkretno, z dejanji, pomagali bližnjim v stiski. Že stari slovenski pregovor pravi: kdor hitro da, dvakrat da. Za izkazano dobroto in povabilo na romanje se je zahvalil tudi bovški župnik, ki je bil nedeljskega romanja še posebno vesel. Po maši so gostitelji

poskrbeli za prigrizek, pevci pa so svoj obisk zaključili z ogledom restavrirane stolnice v Pušji vesi (Venezia), ki jo je leta 1976 prizadel rušilni potres. Njena obnova je trajala vrsto let, vendar je danes stolnica takšna, kot je bila pred potresom.

Srečanje pri Kraljici miru v Sedilisu je potekalo v znamenju iskrenega sodelovanja dveh sosednjih narodov, Furlanov in Slovencev, ki že več kot tisoč let živita drug ob drugem. Naj na tem mestu poudarimo, da je čezmejno sodelovanje med cerkvenima skupnostima z Videmskega in iz slovenskega Posočja že vtečeno, za kar imajo veliko zaslugu duhovniki, ki so v osemdesetih letih začeli navezovati stike kljub ideološki meji, ki je ločevala državi. Vsako leto se verniki na obeh straneh meje večkrat srečujejo, kar je tudi botrovalo temu, da so bili prav duhovniki z Videmskega med prvimi, ki so ponudili pomoč potresencem zlasti za obnovo cerkvenih objektov.

Vsako leto ob tem času vabi videmska Karitas na to božjo pot zlasti preizkušene škofije izven Italije. Glavni namen je, da bi se prizadeti ob posledicah vojn ali naravnih nesreč pri Materi Božji naučili krščanskega sožitja in solidarnosti, ki naj se kaže v konkretnih dejanjih pomoči.

EVROPA NARODOV (29)

VIDA VALENČIČ

DANCI V NEMČIJI: DELČEK SKANDINAVIJE NA "JUGU" (2)

Kot ste se lahko prepričali iz prejšnjih vrstic, živi danska manjšina na nemških tleh v skoraj zavidljivem položaju. Za to "etnično blagostanje" je zaslužna predvsem zelo jasna in definirana slika mednarodnih določil, katerih zasluga je politično, gospodarsko in kulturno življenje Dancev na Nemškem na enaki razvojni stopnji, kot je v matični državi. Tu ni govora izključno o financiranju najrazličnejših dejavnosti, pač pa predvsem o jasni in natančni zakonski sliki manjšine. Leta 1955 sta Nemčija in Danska podpisali deklaracijo *Bonner und Kopenhagener Erklärungen*, s katero sta se obobestransko obvezali, da bosta ščitili etnični manjšini na svojih tleh: Danska nemško manjšino, Nemčija pa dansko. Ta dvostranska deklaracija predstavlja jasno osnovo, na podlagi katere se lahko vsaka manjšina izraža v javnem življenju. In, ker v teh krajih velja pravilo recipročnosti, je to še toliko lažje: "Če ti (Nemčija) ne dovoliš rabe danskega jezika na sodišču, potem tudi jaz (Danska) ne bom dovolila tvojim (nemškim) rojakom, da se na so-

dišču izražajo v svojem materinem jeziku..."

Če pomislimo na nam bližjo zgodovino, se sliši skoraj protislovno, vendar res je nemška država za dansko manjšino vse prej kot mačeha. K urejenosti položaja pripomore že sama federativna državna ureditev po *Landih*. Danska in frizijska manjšina sta prisotni, skoraj druga ob drugi, v nemškem *Landu* Schleswig-Holstein. Slednji je leta 1990 vključil v samo besedilo lastne ustave določilo o zaščiti obeh manjšinskih skupnosti, predvsem z ozirom na dejstvo, da sta ti dve skupnosti sestavljali prvotno prebivalstvo tega področja, nemški narod pa je semkaj prišel šele kasneje.

Ker pa ne pade vse "zvrha", živijo Danci v dokaj ugodnem (predvsem kulturnem) položaju tudi zaradi svojih dobrih organizacijskih sposobnosti. Najprej me je presenetilo dejstvo, da je tem "južnim Skandinavcem" v sodelovanju z matico uspešno organizirati del tiste socialne strukture, po kateri so severni narodi znani. Skandinavcem lahko očitamo marsikaj, nikakor pa ne zanemarjanja javnih socialnih storitev in ustanov. In, da se pač ne bi izneverila svojim koreninam, si je tudi danska manjšina na nemških tleh orga-

nizirala pravo omrežje zdravstvenih in socialnih centrov za pripadnike manjšine. Tako kot da bi si zamejci organizirali (poleg import-exportov...) tudi domove za ostarele, lasne zdravstvene ustanove, zobozdravniške ambulante ipd. ali pa da bi direktno Slovenija poskrbela za te storitve tudi čez mejo.

Danci imajo t.i. *Dansk Sundhedstjeneste for Sydslesvig* (Danska zdravstvena enota v Südschleswigu), ki skrbi za številne socialne ustanove, ne samo v danski državi, temveč tudi v Nemčiji. Pa ne samo to. Neverjetno oddaljeno od zanemarjanja in škandaloznega kaosa italijanskih zdravstvenih storitev je izvedeti, da danska zdravstvena enota skrbi za redne zdravniške in zobozdravniške preglede v vseh danskih vrtcih in šolah v Nemčiji...

Zamejci smo dobro kulturno in gospodarsko organizirani (politično še pešamo...), Danci v Nemčiji pa imajo svojo organizacijo takorekoč na vseh področjih: gospodinjstvo so vključene v *De sydslesvigske Husmoderforeninger* (Združenje gospodinj v Südschleswigu), vse ženske kategorije pa so združene v *Den slesvigske Kvindeforening* (Združenje žensk celotnega področja Schleswig - tako na nemških kot na danskih tleh). Potem je tu še danski Urad za delo ali, kot se mu v teh modernih časih pravi,

job centre, delavski sindikat, združenje umetnikov, gospodarstvenikov, posojilnice, banke in seveda vzgojne ustanove.

Danske šole (teh je 53) so vključene v t.i. *Dansk Skoleforening for Sydslesvig*, nekakšen glavni organ, ki skrbi za upravo vsega danskega šolskega sistema v Nemčiji. In vse kaže, da je pri tem izredno učinkovit... predvsem, ker sta se obe državi dogovorili, kako bosta financirali manjšinske šole.

Skandinavci pa ne bi bili Skandinavci, če ne bi ponudili tudi kopice raznih tečajev za odrasle. Tako imajo tudi Danci v Nemčiji svojo ljudsko univerzo in nekakšno "šolo za odrasle", katero je zaslediti le v anglosakem svetu in v severnih evropskih deželah. Nazivajo jo "kasnejša šolska vzgoja", namenjena pa je predvsem odraslim, ki bi želeli v krajšem (navadno letnem ali dvehletnem) času obogatiti svoje poklicno znanje ali pa nadoknaditi zamujeno.

In, ker so Danci učinkoviti pragmatiki, ki poskrbijo za vsako področje, lahko danski zamejci v Nemčiji računajo tudi na organiziranost verskih služb preko *Dansk Kirke i Sydslesvig* (Danska Cerkev v Südschleswigu), ki skrbi za vse verske potrebe danskih vernikov.

Kako pa se Danci kretajo v politiki? Kako so si organizirali lastno medijsko sfero? In, ne nazadnje, kako so poskrbeli za lastno kulturno udejstvovanje in razvedrilo? O vsem tem boste izvedeli v naslednji številki.

DAUJE

MITTELFEST PONUDIL KULTURNE UŽITKE

Mittelfest, letos že sedmič zapovrstjo, se je s svojo pestro kulturno raznolikostjo dodobra usidral v Čedadu kot prinašalec srednjeevropske kulture. Ne edini, saj se nadeleč od Čedada vsako leto dogaja mednarodna kulturna postaja Topolove, ki na drugačen, manj uraden način, poveže domačine in umetnike iz številnih držav.

Kontemplacija različnih umetnosti, presekanje jezikovne meje, ki jih nadgrajujejo lutke, gledališki igralci, zvoki glasbe, plesni koraki, gibi, besede poezije in družjenje ostajajo glavni aduti letošnjega Mittelfesta, ki ga organizira istoimensko združenje. Prireditelji so s pomočjo številnih sodelavcev v devetih festivalskih večerih poskrbeli za nemoten potek dela in umetniške užitke obiskovalcev. Nad širideset glasbenih, plesnih, gledaliških, lutkovnih in pesniških prireditev jih je v goste privabilo v velikem številu. Čedad je v dneh Mittelfesta živel v posebnem festivalsko mestnem utripu.

Slovenijo je letos zastopalo Slovensko mladinsko gledališče iz Ljubljane s predstavo *Silence, silence, silence* v režiji Vita Tauferja. Edini obisk predstave v Italiji pomeni za letošnji festival viden uspeh, saj člani MGL s predstavo gostujejo v številnih drugih evropskih državah.

V okviru večerov poezije je čedajski Mittelfest priredil tudi predstavitev pesniške antologije *Nuova poesia slovena*, ki jo je izdalo Založništvo tržaškega tiska z namenom uvesti italijanske bralce na poti najnovejše slovenske poezije. Izdajo knjige je pripravil mladi slovenski pesnik iz Benečije Miha Obič, ki je tudi prevedel v italijanščino verz sedmih slovenskih avtorjev mlajše generacije: Aleša Debeljaka, Alojza Ihana, Taje Kramberger, Matjaža Pikala, Petra Semoliča, Aleša Štegarja in Uroša Zupana. Zbirko je založnik opremil še z esejem v italijanščini, v katerem je Miran Košuta prevedene pesnike uvrstil v širši slovenski književni okvir. V istem večeru je bila na sporedu tudi predstava *Jabalko mi je padlo iz roke in raniho zemljo*, posvečena poeziji slovenskega pesnika iz Koroške Gustava Januša.

Letošnja posebna gostja Mittelfesta je bila Albanija, država v premiku, kakor so jo označili organizatorji, ki se je predstavila z gledališčem in glasbo. Občinstvo Mittelfesta pa je z dolgimi aplavzi pospremlilo tudi dolgi večer, ki je bil posvečen mojstru filmske umetnosti, Poljaku Krzysztofu Kieslowskemu. Njegov filmski prepis desetih božjih zapovedi, *Dekalog*, danes imamo za mojstrovino: v Italiji in drugod po svetu je imela izreden uspeh, na Poljskem pa se šele danes uveljavlja, zlasti med mladimi, po začetnem hladnem sprejemu. Prav so avtor scenarijev za filme Kieslowskega Krzysztof Piesiewicz, ki je v svoji državi zelo poznan odvetnik, senator, vezan na politično gibanje Solidarnosc, je za Mittelfest pripravil gledališko adaptacijo dveh odlomkov *Dekaloga* (prve in četrtega). Uresničitev tako ambicioznega načrta - film je namreč težko prilagodljiv gledališču - so omogočili prireditelji Mittelfesta v sodelovanju z italijanskim gledališčem Arca in Poljskim inštitutom v Rimu.

MR

ZASTOR NAD FOLKESTOM

Mednarodni festival etnične glasbe in glasbe, ki bo označevala prihodnost, se je zaključil. Folkest je v deželi F-JK že lepa stvarnost in pridobiva vse bolj mednarodni značaj ter vedno večji ugled v svetu. Zato se ga udeležujejo tudi zelo odmevni glasbeniki etnične in sodobne glasbe, to je glasbe, ki vnaša novosti v kulturo. Letos se je na 56 koncertih v 41 različnih krajih dežele vrstilo kar 300 glasbenikov; iz programa gre omeniti vsaj koncert velikega ameriškega glasbenika Davida Crosbyja, ki ga vsak ljubitelj sodobne glasbe pozna že iz skupine Crosby, Still, Nash and Young, ter seveda koncerta dveh velikih italijanskih kantavtorjev Fabrizia De Andreja in Angela Branduardija.

VSEH SLOVENSKE OBČIN JE SEDAJ 193

USTANOVLJENIH 46 NOVIH OBČIN

MARJAN DROBEŽ

Državni zbor je zadnje izredno zasedanje, ki je s posledki trajalo skoraj tri tedne, namenil obravnavi sprememb s področja krajevnih samouprave. Predlagane spremembe zakona o lokalni samoupravi bodo še dodatno preučili oz. o njih odločali na t.i. tretjem branju v parlamentu, sprejeta pa so bila dopolnila o financiranju občin ter sklep o ustanovitvi novih 46 občin v Sloveniji. Vseh občin je sedaj 193, s čimer država dobiva takšno obliko krajevnih samouprave, kot je razširjena v državah članicah EZ. Gre za izvajanje Evropske listine o lokalni samoupravi, kar pomeni, da se je Slovenija odrekla oz. se je poslovila od nekdanjih komun, ki so dejansko bile le del prejšnjega političnega sistema in državne uprave.

Poslanci so pri sprejemanju zakona o financiranju občin, še bolj pa pri odločanju o novih občinah, v glavnem sicer upoštevali veljavne zakone in predpise ter izide t.i. poizvedovalnih ali predhodnih referendumov o novih občinah, vendar pa so se v posameznih primerih opredelili tudi po svojih merilih oz. po navodilih političnih strank. Takšno dvoumno ravnanje je vsaj deloma omogočilo tudi ustavno sodišče, ki je v neki odločbi razsodilo, "da območju, ki želi postati občina, ni treba izpolnjevati vseh zakonskih meril".

Nov zakon o financiranju občin uvaja sistem glavarine. Ta določa povprečen znesek na enega državljan (lani je ta znašal okrog 53 tisoč tolarjev), ki ga lahko porabi vsaka občina. Glavarina pa je lahko spremenjena, upošteva različne gospodarske, demografske, socialne in druge pogoje oz. kazalce v posameznih občinah. Po novem bo občinam

ostalo 35% davka na dohodnino, ki ga plačujejo državljani. Več denarja kot navadne občine bodo prejemale mestne občine in tiste, kjer delujejo tudi upravne enote (te so del državne uprave s sedežem v Ljubljani). Za financiranje lokalne samouprave po novem obstaja soliden in trajen sistem, določen v zakonu, vendar pa so občine morale sprejeti nove obveznosti. V prihodnje bodo morale same vzdrževati kulturne zavode ali dejavnosti, ki so jih doslej financirali iz državnega proračuna. Izjema bodo samo Cankarjev dom v Ljubljani, Slovensko narodno gledališče v Mariboru in območni Zavodi za varstvo naravne in kulturne dediščine, ki jih bo tudi v prihodnje vzdrževala država. Glede na omenjene spremembe bo npr. Primorsko dramsko gledališče v Novi Gorici v prihodnje morala financirati matična novo-goriška občina.

POLEMIČNO O OBČINI ŠEMPETER-VRTOJBA

Po sprejemu sprememb zakona o ustanovitvi občin ter določitvi njihovih območij je državni zbor sprejel sklep o ustanovitvi že omenjenih 46 novih občin, ki se bodo pridružile dozdajšnjim 147. K vladnemu predlogu za 35 novih občin, so jih poslanci dodali še enajst. Po tako oblikovanem sistemu lokalne samouprave imajo sedaj v Sloveniji skupaj 193 občin. Zavrnjeni pa so bili predlogi, da bi k obstoječim enajstim mestnim občinam dodali devet občin, ki bi pridobile tak status. Mestna občina naj bi po predlogu poslanca Zorka Jelinčiča postala tudi občina Piran.

V državnem zboru je bila najbolj polemična in burna

razprava o ustanovitvi nove občine Šempeter-Vrtojba. To kljub temu da ta zdaj že ustanovljena občina izpolnjuje vseh osem pogojev, ki jih določa zakon o lokalni samoupravi. Že v postopku priprav za ustanovitev omenjene občine je ustavno sodišče zavrnilo pridržke občine Nova Gorica ter Krajevnih skupnosti v Novi Gorici in v Solkanu do predvidene občine ter je menilo, "da ustanovitev občine Šempeter-Vrtojba ne bi bila v neskladju z ustavo". Poslanec Borut Pahor (doma je iz Šempetra) je v imenu poslanske skupine ZLSD predlagal ustanovitev občine samo v Vrtojbi, Šempeter pa naj bi ostal del mestne občine Nova Gorica. Poslanec LDS Davorin Terčon s Krasa pa je predlagal, da se ustanovitev občine Šempeter-Vrtojba zavrne. V polemiki je bilo tudi povedano, da je za novo občino na sicer enotnem referendumskem območju glasovalo okoli 51% volilcev, toda v naselju Šempeter jih je več kot polovica temu nasprotovala. Ugovarjali so poslanci SKD, SLS in drugih strank. Poslanec Ivo Hvalica je opozoril, da je treba voljo ljudi spoštovati. Ob koncu razprave so poslanci z veliko večino zavrnili spreminjalno predlogo Boruta Pahorja in Davorina Terčona. V novi občini Šempeter-Vrtojba so medtem že začeli s pripravami na volitve v nove krajevnih uprave, ki bodo novembra letos. Občina ima okoli 6.200 prebivalcev, pri čemer pa je treba opozoriti, da sta tako Šempeter kot tudi Vrtojba že v prejšnjem stoletju pa vse do priključitve k Italiji oz. do nastopa fašizma bili samostojni občini.

V Ljubljani je sedež velike večine državnih organov in drugih pomembnih ustanov državnega oz. nacionalnega pomena, ki po eni strani delijo usodo drugih institucij s tega območja, po drugi pa njihovi status terja posebno ureditev njihovega položaja. Ljubljana ima poseben položaj tudi kot nosilka gospodarskega in drugega razvoja, zlasti na vseh tistih področjih (znanost, kultura, zdravstvo ipd.), s katerih so ustanove in kadri, ključnega pomena za razvoj v vsej državi, osredotočeni na ljubljanskem območju. S tem so povezana tudi vprašanja financiranja tistega dela skupnih potreb v Ljubljani, ki se nanašajo na zadeve nacionalnega pomena in jih ni mo-

goče obravnavati na enak način kot v drugih občinah.

Posebno ureditev terjajo tudi vprašanja predstavljanja in zastopanja, protokolarne zadeve, varovanja državnih objektov in diplomatskih predstavništva, prometnega režima, parkiranja za potrebe državnih organov ipd. Končno je smiselno z zakonom ustvariti podlago za mednarodno sodelovanje občine Ljubljana z glavnimi mesti drugih držav. Predlog zakona, ki ga bo državni zbor obravnaval v rednem postopku, predvideva, da bo država mestni občini Ljubljana zagotavljala finančne in druge pogoje za izvajanje pristojnosti, ki izhajajo iz funkcije glavnega mesta Slovenije.

M.

SLOVENIJA

USPEŠNA MATURA ZA SLOVENSKE GIMNAZIJE

Na gimnazijah v Sloveniji so v ponedeljek dijakinjam in dijakom razdelili obvestila o uspehih pri polaganju mature v spomladanskem roku in maturitetna oz. zrelostna spričevala. Negotovost in nestrpnost pričakovanje se je zanje končalo, mnogi maturanti pa se bodo po krajših počitnicah začeli pripravljati na vpis na fakultete in druge visoke šole.

Minister za šolstvo Slavko Gaber je na novinarski konferenci pred podelitvijo spričeval poudaril, da so letošnji rezultati na maturi boljši kot v zadnjih štirih letih. V spomladanskem roku je med 8.214 kandidati, ki so maturo opravljali prvič, gimnazijo uspešno zaključilo 7.116 dijakov (86,63%), kar je največ doslej. Maturantov in dijakov, ki so opravili zaključne izpite na srednjih šolah, je zdaj v Sloveniji skupaj 13.308 ter vsi izpolnjujejo pogoje za vpis na visoke strokovne šole ali na fakultete. Na omenjenih šolah je za redni študij na voljo 13.913 prostih mest.

Maturo so gimnazijci opravljali na 131 šolah, na izbiri je bilo 35 maturitetnih predmetov, prvič tudi glasba. Letos je bilo več tistih dijakov, ki so dosegli odliko. "Popolnih odličnikov" s 34 točkami je bilo v lanskem šolskem letu 12, letos pa 19. Uspešne so bile tudi gimnazije v Novi Gorici, Kopru, Ajdovščini in drugod na Primorskem. Že po tradiciji je veliko uspešnih maturantov tudi na Škofijski gimnaziji v Vipavi. Na splošno so bila tudi letos na maturi dekleta uspešnejša od fantov. Med dijaki, ki so na maturi dosegli vse možne točke, je tudi Primož Humar iz Nove Gorice.

M.

V SLOVENIJI BO JESENI VELIKA VAJA ZVEZE NATO

V slovenskem ministrstvu za obrambo in v operativnih poveljstvih vojske potekajo priprave za veliko vajo zveze NATO, ki bo od 16. do 30. novembra letos. Potekala bo na območjih občin Laško, Brežice, Krško, Trebnje, Šentjernej, Sevnica, Kozje, Semič, Metlika, Novo mesto, Škocjan, Radeče in Šentjur pri Celju. Na vaji bo predvidoma sodelovalo okrog 6.000 pripadnikov oboroženih sil iz dvanajstih držav članic NATA.

Vajo načrtujejo kot mednarodno mirovno operacijo, v katero bodo vključeni tudi civilna obramba, zaščita, reševanje in druge službe iz držav članic zveze NATO in tudi iz držav članic Partnerstva za mir. Med sodelujočimi bo tudi Slovenija, ki bo imela priložnost preizkusiti svojo vojaško sposobnost in dokazati pripravljenost za sodelovanje v organizacijah za obrambo miru. (M.)

LEPA SLOVESNOST V ISTRSKI PREGARI

Julij je mesec duhovniških in redovniških obletnic. Tudi župnija Pregara v slovenski Istri je doživela lepo slovesnost. Notredamka s. Marija Silvestra Abram je v krogu domačih in lepega števila redovnih sester slavila 50-letnico redovnih obljub. Ganljivo bogoslužje v domači cerkvi so na temo poklicanosti in zahvale oblikovali duhovniki Aleš Rupnik, župnik Bogdan Vidmar, nekdanji župnik Anton Ličan in domačin Marjan Markežič, sestre Notre Dame iz Slovenije in zamejstva pod vodstvom provincialke s. Štefke Bizjak, pevski zbor in mladi. Prijateljsko srečanje se je podaljšalo še po vsej vasi in končno na rojstnem domu slavljence.

S. Silvestra (na sliki) je svojo duhovno pot začela v Ilirski Bistrici. Tam je opravila tudi gospodinjstvo šolo. Ko so partizani ukinili šolo in samostan, so sestre morale bežati čez mejo. Burne vojne čase je sestra preživela v Gorici, kjer je obljubila skupaj s s. Ester Valenčič, s. Gracijo Vidmar in neutrudno s. Addolorato Devetak (vse tri so sedaj v Gorici), peta, s. Roza, Italijanka, je že v večnosti. Po osmih letih dela v Gorici je s. Silvestra odšla v Stockholm na Švedsko, nato je bila v raz-

življenju je sestra še čila in korajžna. Ob lepem jubileju s. Silvestri iz srca čestitamo in se ji zahvalujemo za vse molitve, prizadevanje in trpljenje, ki ga še vedno radovoljno daruje za Istro in zamejstvo.

Čeprav Pregara ni velika, je zelo plodna z duhovnimi poklici, saj je danes živih osem redovnic in duhovnik.

V Pregari je bilo v zadnjih tednih še več lepih dogodkov. Najprej zlata poroka zaslužnih faranov Natalije Jakac in Jožefa Markežiča. Poročil ju je in tudi z njima obhajal zlato poroko nekdanji župnik g. Angel Kosmač.

Pregarsko župnišče je zadnje čase postalo pravo duhovno središče, saj se tu še posebej poleti zbirajo skavti, birmanci in ostala mladina iz vse Primorske.

TOLMIN / NA POTI PO EVROPI

NASTOP MLADIH PEVCEV IZ FRANCIJE

ADA KLINKON

Tolmin so pred kratkim obiskali mladi pevci iz Francije. Prišli so kot gostje Tolminskega cerkvenega mladinskega zbora in izvedli zahteven koncert v tolminski cerkvi 18. julija pod vodstvom dirigenta Jacquesa Perona.

Francoski pevski zbor sv. Marije iz Bourgesa je nastal leta 1974 v sklopu Kolegija sv. Marije iz mesta Bourges, to je šole, ki jo je že na začetku 16. stoletja ustanovila vojvodinja iz Berryja, sv. Ivana Francoska. Zbor sestavljajo fantje in dekleta gimnazije, v letu 1978 pa se je včlanil v Francosko zvezo mladinskih pevskih zborov *Pueri cantores* in do sedaj sodeloval na številnih koncertih in kongresih tudi zunaj domovine (po Italiji, Avstriji, Španiji, Nizozemski, Belgiji in Venezueli). Julija letos pa je opravil tritedensko turnejo po srednji in južni Evropi.

V Tolminu je zbor zapel več kot deset skladb pretežno sakralne vsebine, večina teh je imela spremljavo orgel. Iz programa, ki so ga delili na koncertu, je izhajalo, da obvlada zbor zahteven glasbeni repertoar, bodisi da je to vokalna polifonija 16. stoletja, bodisi da so to skladbe dunajskega klasika Mozarta, nadalje kompozicije francoskega skladatelja Charlesa

Gounoda ali pa francoske pesmi bolj posvetelega značaja v izvirnem jeziku.

Zbor ima dobro dikcijo, pevci nastopajo z dobro pevsko tehniko in dirigent Jacques Peron jih je lepo povezal v homogeno telo. Posamezne fantovske skupine lepo dopolnjujejo deklishe glasove, lepo naraščajo in pojemajo, kar je bilo opaziti posebno v prehodnih harmonijah posameznih skladb.

Če se omejimo le na nekatere izvedbe, gotovo ne moremo mimo Mozarta in njegove *Più non si trovano*, ki je bila stilno čista in prepričljiva, nadalje kompozicije *Tota Pulchra es Maria* španskega violončelista in komponista Pabla Casals, za tem skladba *O Sapientia* francoskega skladatelja Jeana Baptista Lullyja ter posebno poduhovljeni Palestrina v skladbi *Alma Redemptoris Mater*, najbolj slavni skladatelj v 16. stoletju. Religiozno meditacijo in posebno lirsko razpoloženje je bilo čutiti tudi v skladbi z naslovom *Ave Maris Stella* francoskega skladatelja in organista Jeana Lang-Laisa.

Za konec lahko povemo, da žanjejo francoski pevci, ki so obiskali Tolmin, upravičen uspeh. Upati pa je, da se bodo dobro odrezali tudi tolminski pevci naslednje leto, ko jim bodo vrnil obisk v Franciji.

13

ČETRTEK
30. JULIJA
1998

V PRIPRAVI ZAKON O LJUBLJANI, SLOVENSKI PRESTOLNICI

Poslanec ZLSD Ciril Ribičič je v zakonodajni postopek vložil predlog zakona o Ljubljani, glavnem mestu Slovenije. Podpirajo ga tudi druge politične stranke, ki imajo svoje svetovalce v mestnem svetu Ljubljane. V utemeljitvi razlogov za izdajo zakona je poudarjeno, da je Ljubljana postala kulturno in politično središče v letu 1918, ko je razpadla avstro-ogrska monarhija. Leta 1919 je dobila univerzo, leta 1938 Slovensko akademijo znanosti in umetnosti, radijsko postajo že pred letom 1926 in televizijo leta 1957. Filharmonijo ima že od leta 1701 in svojo opero že več kot sto let, pomembna pa je tudi preteklost gledališč.

NASVETI ZA PRAVILNO OSKRBO ROŽ

LONČNICE V DNEH, KO GREMO NA DOPUST

V dneh, ko se odpravljamo na dopust, je med različnimi problemi, ki jih pred odhodom moramo rešiti, gotovo tudi ta, da ohranimo sobne

rastline in lončnice žive med našo odsotnostjo. Najbolj preprosto je, da se s kakim sorodnikom ali sosedom dogovorimo, da bo te lončnice redno zalival. Včasih pa to ni mogoče in tedaj je pač treba ukrepati drugače in si pomagati sami. Znano je, da poleti potrebujejo rastline več vode kot pozimi, ker je izhlapevanje zaradi vročine večje. Vročino v stanovanju pa lahko zmanjšamo tudi tako, da zapremo vsa okna ter vrata ter prostore zatemnimo. Če smo odsotni le nekaj dni, ni večjih težav. Dovolj bo, da rastline dobro zalijemo, površino zemlje prekrijemo z mokrimi časopisi in vse skupaj postavimo v senco. V stanovanju jih na primer postavimo v kopalnico, kjer je navadno bolj temno. V umivalniku ali kadi bomo pustili vodo, da bo v prostoru dovolj vlažno in tako ne bo večjih težav s preživetjem teh rastlin.

Dobra je tudi naslednja rešitev. Lončke pred odhodom postavimo v večji zaboj, ki naj stoji v širši posodi z vodo. V omenjeni zaboj nasujemo peska ali še bolje t.i. perlit, se pravi gradbeni material iz žgane gline, ki bo po načelu kapilarnosti omogočil rastlinam v lončkih, da skozi spodnjo luknjico in samo glineno steno lonca srkajo vlagu.

Radikalno rešitev pa predstavlja uporaba t.i. kristaliziranih agrogelov, to je umetne snovi, ki veže na določeno enoto svoje mase, kar stokratno količino vode. Rastline nato po potrebi črpajo vodo in ostale hranljive snovi iz te mase. S tem se zmanjša potreba po zalivanju, saj cvetje uporabi le toliko vlage, kolikor je potrebuje. Ta agrogel dobimo v semenarnah in ga moramo že spomladi, ko lončnice presajamo, primešati prsti. Če se držimo razmerij, ki jih na konfekcijah navajajo proizvajalci, bomo pred odhodom na počitnice za eno uro postavili lončke do roba v vodo, da se namakajo. Kristali gela se bodo tako nasrkali vode, rastline pa bodo za približno tri tedne zadostno oskrbljene z vlagu, tako da lahko mirno gremo na dopust in, ko se vrnemo, ne bomo imeli slabih vesti, da so nam rože usahle, medtem ko smo užívali na počitnicah.

KRATKE

NOVI HOTEL POD POHORJEM ZA 21. STOLETJE

Pod Pohorjem, samo deset minut vožnje iz središča Maribora, so Terme Maribor odprle novi hotel Habakuk, ki naj bi bil zaradi moderne in funkcionalne izvedbe in vsega, kar nudi gostom, hotel za naslednje tisočletje. Ustreza kategoriji s petimi zvezdicami in je že sprejel prve goste iz Slovenije in tujine. Ima 102 sobi, od teh štiri suite in šest apartmajev.

Ponudba novega hotela temelji na športu, sprostitvi in termalni vodi. Ima namreč notranje in zunanje bazene s termalno vodo, več finskih savn, veliko turško savno in fitnes. Gostje bodo veseli tudi dveh notranjih in dveh zunanjih igrišč za tenis ter dveh igrišč za squash. V hotelu je tudi specialistična ambulanta za fizioterijo in popolno fizioterapijo. V hotelskem kompleksu deluje t.i. Diplomatski klub. Kongresni center je opremljen z najbolj sodobno multimedijsko tehnologijo in z opremo za simultano prevajanje v osem jezikov. Trije moderni in elegantno opremljeni saloni so namenjeni za posebne sprejeme in srečanja na diplomatski ravni. Kristalna dvorana pa bo služila za diplomatske sprejeme. V hotelu je tudi velika garaža, na

terasi pa urejeno pristajališče za helikopterje.

Pozimi bodo v novi hotel vabila mariborska smučišča, ki sežejo prav do Habakuka. Cene storitev hotela so visoke in za večino Slovencev najbrž težko dosegljive. (M.)

NOV VODNIK O SLOVENIJI V ITALIJANŠČINI

Italijanska založniška hiša Giunti iz Firenc je v svoji zbirki *Le Guide del Gabbiano* izdala turistični vodnik po Sloveniji žepnega formata na 160 straneh s približno 50 barvnimi fotografijami. Delo je razdeljeno na uvodni, vodniški del s štirimi smerni po Sloveniji in na informativni del. Osrednji, vodniški del, je delo K. Ferluge, ki, po delu sodeč, Slovenijo dobro pozna.

Pri izdaji novega vodnika je sodelovalo tudi predstavništvo Centra za promocijo turizma Slovenije v Milanu. Napak in nerodnosti je zelo malo. Tako neznatnega števila jih najbrž ni imela še nobena knjiga o naši državi, izdana v Italiji. Ta turistični vodnik je zdaj četrti med tistimi natisnjenimi v italijanskem jeziku, ki obravnavajo samo Slovenijo.

Zadnje čase so slovenske lepote ponujale turistom tudi nekatere italijanske strokovne revije z državno distribucijo. To potrjuje uspešnost slovenskih organizacij za pospeševanje turizma in zanimanje tujcev za še močno neznano državo. (M.)

DEJAVNOSTI JUSARJEV NA TRŽAŠKEM

Dne 18. julija so predstavniki Agrarne skupnosti, srenj in jusov iz tržaške pokrajine ter nekateri zastopniki odborov za ločeno upravljanje jursarskega premoženja bili na obisku v Karniji, in sicer v Forni di Sopra, kamor so jih povabili tamkajšnji jussarji. Srečanje je bilo priložnost, da so tržaški predstavniki srenj in omenjenih odborov predstavili pravno stanje in postopke, s katerimi skušajo ponovno pridobiti skupne pravice glede upravljanja srenjske zemlje. Stanje v občini Forni di Sopra je precej bolj zapleteno kot pri nas, saj v Karniji nimajo zemljiške knjige, kot jo poznamo na Tržaškem. Uveljavljanje starodavnih pravic tamkajšnjih prebivalcev bo zato bolj problematično in tudi s pravnega vidika bolj kompli-

cirano. Obisk tržaških predstavnikov srenj in jusov v Forni di Sopra potrjuje, da uspešno vzdržujejo dobre stike s sorodnimi združenji na širšem področju.

Za tržaško Agrarno skupnost se napoveduje v soboto, 1. avgusta, še en pomemben sestanek. Na ta dan prireja Združenje Svaizer iz občine Rabbi pri Trentu posvet o liku in delu prof. Renza Albertinija v luči njegovih preučevanj o skupnih vaških zemljiščih v občini Rabbi in na Krasu. Na posvetu bodo sodelovali razni izvedenci in vseučiliški profesorji iz Trenta in Perugia, medtem ko bo o srenjah v tržaški pokrajini govoril podpredsednik Agrarne skupnosti v tržaški pokrajini, geometer Marko Legiša.

ITALIJANSKO PRAVO

POENOSTAVLJEN POSTOPEK ZA PRIZNANJE PRAVNE OSEBNOSTI

DAMJAN HLEDE

Zdi se, da se italijanski zakonodajalec končno le loteva tudi civilistične reforme netrgovinskih ustanov, ki jih predvideva 1. knjiga italijanskega civilnega zakonika. Davčno reformo neprofitnih organizacij, o katerih je bilo že veliko napisanega in mnogo bo verjetno še moralo biti, smo ocenili delno negativno zato, ker je bila napovedana kot reforma celotnega t.i. tretjega sektorja, izrodila pa se je zgolj v skupek strukturalnih in "olajševalnih" (po zadnjih okoliščinah tvegajo biti mnoge organizacije od reforme celo oškodovane) norm davčne narave.

Če pa je bila za davčno reformo izbrana oblika sistematizacije posega, kaže, da bo civilistična reforma predmet serije posamičnih mikrokirurških ukrepov, ki so za sedaj vsi vezani na reformo javne uprave, ki jo načrtuje minister Bassanini. Prvi tak poseg je namreč predstavljal 13. člen zakona št. 127/97 (Bassanini II), ki je neposredno odpravil 17. člen civilnega zakonika in z njim vse druge norme, ki so pravnim osebam, združenjem in fundacijam predpisovale nujnost dovoljenja za nabavo nepremičnin in za sprejetje dediščin, volil in daril. Ohranil pa je (hote ali nehote?) člena 600 in 786, ki pogojujeta sprejetje daril ali dediščin s strani nepriznanih ustanov dosegi njihove pravne osebnosti. Edino izjemo predstavljajo v tem smislu ustanove za prostovoljstvo, ki so vpisane v odgovarjajoče sezname.

Sedaj pa je na vrsti postopek priznanja pravne osebnosti. Uvodoma je treba spomniti, da je pravna osebnost,

potem ko sta pravna doktrina in sodna praksa po dolgotrajnem nihanju priznali tudi ustanovam brez pravne osebnosti posebno pravno subjektiviteto, postala nezanimiva in je izgubila večji del svoje relevantnosti. Tako npr. zakon o volontariatu in sedaj tudi zakon, ki vsebuje reformo neprofitnih organizacij, se na enak način nanašata na ustanove ne glede na to, če so ali niso pravne osebe.

V prejšnjih dneh je vlada v izvedbi zakona št. 59/97 (Bassanini I) sprejela osnutek pravilnika, s katerim poenostavlja postopek za priznanje zasebnih pravnih oseb. Najpomembnejša novost je določitev termina (180 in v nekaterih primerih 120 dni), v katerem bo moral prefekt odgovoriti na prošnjo za priznanje. Če v omenjenem roku ne bo odgovora, bo veljalo pravilo tihe privolitve. Gre za precejšnjo novost, če pomislimo, da traja sedaj veljavni postopek tja do petih let. Pristojnost bo torej v celoti prešla na prefekturo; te bodo skrbjele tudi za register pravnih oseb, ki ga sedaj upravlja sodišča.

Ko bo zakon sprejet, bo končno dana ustanovam realna možnost izbire med pravno osebnostjo in preprostejšo pravno subjektiviteto nepriznanih ustanov. Največja razlika med njima obstaja na področju odgovornosti. Znano je namreč, da pravne osebe odgovarjajo za svoje obveznosti samo v mejah svojega premoženja, medtem ko v nepriznanih ustanovah osebno odgovarjajo skupaj z ustanovo tudi tisti, ki so jo v posameznih poslih predstavljali.

ŠPORT

SMUČANJE

CRISMANCICH (SK DEVIN) TRENIRA S F-JK

Zavedamo se, da je dokaj nenavadno pisati o smučanju v teh vročih poletnih dneh, pa vendar je naslednja novica omembe vredna tudi v tem času. Mladi in perspektivni član Smučarskega kluba Devin Matej Crismancich (na sliki z družabnega večera SK Devin konec maja v Šempolaju stoji) namreč v teh dneh trenira z reprezentanco Furlanije-Juljske krajine na koroškem ledeniku Möltaller. Izbrali so ga, potem ko je pozimi osvojil naslov deželne prvaka v kategoriji naraščajnikov in potem ko je uspešno prestal predhodno posebno testiranje na Trbižu. To je dokaz, da so zvezni trenerji z njim zadovoljni, Mateja pa bi lahko med poletjem čakalo še nekaj izbirnih treningov. Ali bo sprejet med reprezentante, bo bržkone izvedel šele tik pred začetkom nove sezone. Če bi Mateju uspela uvrstitev v reprezentanco, bi bil to vsekakor res velik uspeh za naše moško smučanje in dokaz, da lahko v tem športu uspeš tudi, če ne živiš v gorah. Zamejsko smučanje je med ženskami že štelo nekaj deželnih reprezentantk (naj omenimo le Aleksandro Škerk in Francesco Rapotec), zdaj pa se mu obeta tudi moški predstavnik.

KOTALKANJE

LUCIGRAJEVA IN CUCOVAZ (VIPAVA) 2.

Nekateri člani Vipave s Peči so si s serijo odličnih nastopov na pokrajinski in deželni ravni priborili pravico do nastopanja na državnih prvenstvih UISP in FIPH. Najbolj uspešna je bila Isabella Lucigrai, ki je na državnem prvenstvu za deželno mladinsko kategorijo v prostem programu osvojila končno 2. mesto. Isabella je nastopila tudi na državnem prvenstvu UISP v Bologni, kjer pa ni bila tako uspešna. Na prvenstvih UISP so nastopili še predstavniki Vipave Mattia in Karin Cuco- vaz ter Monica Quaggiato. Najboljši izmed njih je bil Mattia (na sliki), ki je med "malimi azzurri" (letnik 1989) v obveznih likih kljub hudi napaki pristal na 5. mestu, v prostem programu pa je bil odličen drugi.

UPRAVLJANJE INVESTICIJ PRI NTKB

Zaradi vedno večje globalizacije finančnih tržišč se dogajanja tudi v zelo oddaljenih deželah lahko odražajo v vrednosti investicij. Varčevalec, ki želi vložiti svoj denar v vrednotnice, je torej podvržen novi vrsti tveganja. Tovrstna nihanja pa se lahko prelevijo v veliko priložnost za zaslužek, seveda za tiste, ki imajo globalno vizijo svetovnih tržišč in obenem možnost takojšnjega ukrepanja. Ravno od tod izhaja vedno večja potreba po poklicnih in specializiranih upravljalcih finančnih sredstev.

Nova Tržaška kreditna banka ponuja na tem področju upravljanje portfelja (*gestioni patrimoniali*) in upravljanje portfelja investicijskih skladov (*gestioni patrimoniali fondi*) nove specializirane italijanske banke Antonveneta ABNA AMRO Bank, pri kateri sta paritetno soudeleženi Banca Antoniana Popolare Veneta in ABN AMRO Bank.

Nizozemska ABN AMRO Bank, ki je na prvih mestih v lestvicah evropskih upraviteljev investicijskih skladov, sodi s svojimi 80 milijardami dolarjev upravljanih sredstev med največje svetovne finančne institucije. Njena dejavnost se obrača tako na zasebnike kot tudi na institucije, kot so centralne banke posameznih držav, pokojninski in investicijski skladi. Analitiki tega finančnega velikana so prisotni v 24 deželah, kar jim dopušča podrobno poznavanje posameznih tržišč in optimalno porazdelitev investicij. To pa je kritični faktor, ki odloča o donosnosti portfelja.

Med kar 11 linijami AAA Bank lahko stranke Nove TKB izberejo sebi najbolj primerno investicijo na podlagi svoje finančne razpoložljivosti, pripravljenosti na tveganje in pričakovane donosnosti. Pri tem pa se jim ni treba odpovedati niti maksimalni poenostavitvi administracijskih in davčnih plačil, niti izčrpni informaciji o poteku investicije.

SVETOVNO KOŠARKARSKO PRVENSTVO / INTERVJU: TEOMAN ALIBEGOVIČ

ZAČELO SE JE SVETOVNO PRVENSTVO BREZ ZVEZD NBA LIGE. "TEO" SE VRAČA V TRST KOT KAPETAN SLOVENIJE IN LASTNIK DRUŠTVA

ERIK DOLHAR

Za slovensko zastopstvo v Atenah predstavljata izjemo le dva člana italijanske izbrane vrste: 27-letni in 215 cm visoki Kranjčan, sin tržaškega Slovenca (in zato tudi italijanski državljan) - Gregor Fučka ter 24-letni in 208 cm visoki beneški Slovenec, rojen v Čedadu - Roberto Chiacig. Italijo vodi srbski mojster Bogdan "Boša" Tanjevič, med njegovimi varovanci so še Tržačana Alessandro De Pol (ki ga je v pripravi zaradi poškodbe nadomeščal Gorican Michele Mian, sedaj prva rezerva ekipe) in Gianmarco Pozzocco ter Videmčan Giacomo Galanda.

Na svetovnem košarkarskem prvenstvu v Atenah je 16 državnih reprezentanc razdeljenih v 4 skupine s po 4 ekipami. **Skupina A:** Kanada, Grčija, Italija, Senegal. **B:** Japonska, JUGOSLAVIJA, Portorico, Rusija. **C:** Brazilija, Južna Koreja, Litva, ZDA. **D:** Argentina, Avstralija, Nigerija, Španija.

Nekaj več o tem, morda še nikoli tako izenačenem prvenstvu, smo izvedeli od kapetana slovenske reprezentance Teomana Alibegoviča (na sliki v dvoboju prav s Fučko), ki je pred kratkim spet podpisal 5-letno pogodbo s tržaškim A2 ligašem, ki se je do lani imenoval Genertel.

Njegova osebna izkaznica: Teoman Alibegovič ali Mišo, kot mu pravijo v Sloveniji, oz. Teo, kot ga enostavno imenujejo v Trstu, je visok 204 cm, igra na poziciji močnega krila in ima 31 let. Rodil se je v Zenici, v Bosni, a je slovenski državljan, ker so se njegovi straši kmalu po njegovem rojstvu preselili v Ljubljano. Študiral je v ZDA, na Oregon State University. Prvič je nastopil v Italiji v sezoni 91-92, ko ga je bolonjski Fortitudo poklical, da bi odigral le odločilno tekmo za obstanek v A ligi: dal je 28 točk in tako omogočil drugi bolonjski ekipi, da ni izginila. Naslednjo sezono je dajal povprečno po 20 točk na tekmo. Igral je tudi pri berlinski Albi in v Turčiji, v sezoni 96-97 pa je odigral zadnjih 7 tekem A1 lige v Trstu s povprečjem 22 točk in 5 odbitih žog na tekmo. Lani je igral v Španiji s Caceresom.

Kako bi ocenil tehnični nivo tega svetovnega prvenstva brez asov iz NBA lige?

Mislím, da nivo ne bo tako visok, kot je bil včasih, ko so se borili najboljši univerzitetni študentje in najboljši NBA igralci. Ameriškega "Sanjskega moštva" - Dream teama ne bo. Tudi Jugoslavija ne nastopa s svojimi najboljšimi košarkarji, ki so poškodovani ali "blokirani" v NBA ligi.

V sredo, 29. julija, se je v Atenah začelo 13. svetovno prvenstvo v košarki. Na to prireditve dve najmočnejši reprezentanci, ki sta kandidatki za osvojitve prvih dveh mest - ZDA in Jugoslavija - nista poslali poklicnih igralcev, ki nastopajo v ameriški profesionalni NBA ligi. V Grčiji ni niti Hrvatov in Slovencev, ker se niso uspeli uvrstiti na sklepni del prvenstva. Mladi slovenski reprezentanci do 22 let pa je ravno prejšnji teden uspel velik podvig: na evropskem prvenstvu na Siciliji je po odlični igri brez zvezdnikov Miliča in Nesteroviča osvojila drugo mesto na evropskem prvenstvu za Jugoslavijo!

Teoman Alibegovič (desno) proti Gregorju Fučki (levo) ali dvoboju med dvema Slovincema v dveh različnih državnih reprezentancah

Kateri so po vašem mnenju glavni favoriti za najvišja mesta tega izenačenega prvenstva?

Ni jih. Deset favoritov na skupno šestnajst ekip. Portorikanci bodo verjetno zelo neugoden nasprotnik za vsakogar. Jugoslovani bodo neugodni, toda ne bodo nepremagljivi. Američani: z njimi moraš vedno računati. Italijani imajo smolo, saj se sploh ne ve, če bodo prišli v drugi krog. Če pa se vanj prebijajo, lahko zmagajo kolajno. Kot sem informiran, se Grega (Fučka) in Carlton (Myers) počasi vračata v formo. Grega ima malo problemov fizične narave, De Pol si je pred kratkim nategnil mišico na kolku, Marconato ne bo odšel, ker je že bil operiran. Ubogi Boša (Tanjevič) se je znašel v taki situaciji, da lahko osvoji kolajno, lahko pa se sploh ne prebije skozi prvi krog.

Tvoja napoved za prva tri mesta?

Ne smemo pozabiti na Američane. Potem bi jaz kar dal noter Portorikance, ki zadnje čase vedno dobro igrajo. Ti dve ekipi sta gotovi za kolajno, za tretjo pa ne morem nobenega napovedati. Kandidati za medalje so nepredvid-

ljivi Jugoslavija in Italija ter domača Grčija. Potem so še običajne neznanke Rusije in Litve ter Brazilije in Avstralije. V prvem krogu bi takoj izločil Senegal, Japonsko, Južno Korejo in Argentino.

Kje se je zataknilo, da se Slovenija ni uvrstila?

Slovencev žal na tem prvenstvu ne bo, ker smo sami sebi skuhal tako kašo... Imeli smo neverjetno možnost, da se kvalificiramo na svetovno prvenstvo, morda najboljšo, odkar sem jaz v slovenski reprezentanci, se pravi od osamosvojitve. Zelo mi je žal, da nam ni uspelo. Na kvalifikacijah za prvih pet mest na evropskem prvenstvu se je dejansko zataknilo na odnosu med trenerjem Urlepom in igralci. Trener ni spoštoval naše osebnosti in igralci so normalno reagirali. Ko enkrat ni enotnosti, ko vsi ne pojejo iste pesmi, pride od tega, da vsak igralec vleče na svojo stran, ker vsak želi podpisati pogodbo. Prišli smo do take situacije, v kateri nismo niti želeli videti drug drugega. Mislím, da je bila to zelo žalostna epizoda mojega življenja.

Kako to, da si spet podpisal pogodbo s Trstom?

V Trst sem prišel iz enostavnega razloga, ker nočem biti več "cigan in mercenar" po vsej Evropi. Imam že dva otroka za v mednarodno šolo na Opčinah. Mislím, da sem našel sebi mesto. Vedno pravim: rojen sem v Bosni in živim v Sloveniji že skoraj vse življenje. Rodil sem se v Jugoslaviji. Izgubil sem svojo državo. Rodila se je moja nova država. Nikoli pa se ne bom čutil toliko Slovenca, kolikor sem se čutil Jugoslavana. Zato ker sta mama in oče Bosančani in sta prišla v Ljubljano, ko sta imela 18 let. Izbral sem Trst, ker tu lahko naredim posel, zaradi katerega smo prišli, da zgradimo društvo po nekakem principu, kot ga gradi zdaj Zmago (Sagadin) v Olimpiji. Frank Garza je moj kolega že 15 let (in svak, op. pis.). Ko sva začela ta program pred osmimi leti, sva se odločila, da prineseva polovico celega našega programa nekam v Evropo.

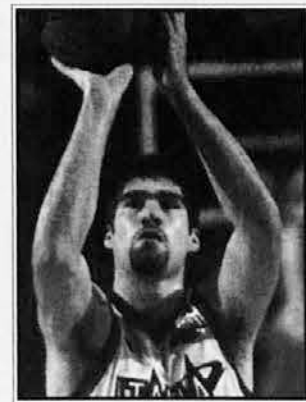
To pomeni, da v Trst nisi prišel samo kot igralec, temveč tudi kot delničar oz. lastnik društva...

Lahko rečeš, da sem član lastništva, delničar. Svoje kariere in businessa pa absolutno nočem mešati. Vprašali so me, kateri je najbolj kratkoročen program za resno stvar. Jaz sem rekel tri leta. Potem pa smo izračunali: da smo prvo leto v A2 ligi in poskusimo napredovati v A1 ligo. Drugo leto, ko bomo v A1 ligi, bomo naredili vse, da se uvrstimo na prvih devet mest, ki vodijo v Evropo. Tretje leto, ko bomo v Evropi, bomo naredili vse, da osvojimo enega od pokalov: Italije, prvenstvo ali Korčev pokal. Četrto in peto leto sta dve leti, ko neka uveljavljena ekipa, ki že ima neko igalsko osnovo, pride v evropsko ligo ali pride v četverico najboljših peterk v evropski ligi. Mi delamo zdaj osnovo ekipe, od katere upajmo, da bo vsak igralec ostal tu dve, tri, štiri ali več let. Mi gremo na tak način sodelovanja z igralci.

Ko sem te intervjuval ob tvojem prvem prihodu v Trst, se dobro spominjam tvoje izjave, da si prišel sem tudi zaradi slovenske manjšine, ki živi v Italiji. Bi nam lahko tokrat podrobneje povedal, kaj veš o njej oz. če imaš morda tu kake slovenske prijatelje ali znanke, kot so morda prav nekateri košarkarji à la Boris Vitez?

Gotovo imam veliko prijateljev med tukajšnjimi Slovenci, saj sem tudi z njimi ali proti njim igral, ko smo hodi-

li na prijateljska srečanja. Poznam Borisa (Viteza), Bana (Marka) ter še veliko ljudi iz vrst atletov, s katerimi dejansko vsak dan treniram na stadionu na Kolonji. Ko je moral lansko sezono pasti moja odločitev, ko sem šel iz Scavolinija v Trst, je Angelo Baiguera že naredil neke vrste promocijo, začel govoriti s

Roberto Chiacig: Beneški Slovenec v vrstah Italije

slovensko manjšino, ki je bila navdušena, da bi prišel nazaj v Trst, ker so izgubili Gregota (Fučko) in niso imeli več nobenega, s katerim bi se lahko identificirali. Itak sem bil že malo truden evropskih moštvev, želel sem biti bližje Sloveniji in domu: mama, oče, brat in sestra, vsi se staramo, ne da bi se videli. Moji otroci rasejo, ne da bi res poznali babice in starega očeta, stricev in tet. Če po eni strani fi-

nančno zgubiš, po drugi moralno-emocionalno veliko pridobiš. Jaz sem veliko bolj bogat človek, odkar sem prišel v Trst zaradi prijateljstva s tukajšnjimi kolegi. Moja žena ni govorila slovensko in še danes ne govori. Toda k nam domov vsaj prihaja veliko Slovencev, mi hodimo k njim in žena sedaj vsaj razume slovensko; ko smo včasih s prijatelji, tudi kako besedo izreče v slovenščini. Zelo sem vesel. Končno se je moje življenje postavilo nekako na noge.

Hvala za prisrčen pogovor. Voščimo ti vse najboljše ob vrnitvi v Trst ter da bi se tu dobro počutil tudi v naši družbi!

Vašemu časopisu želim, da bi se čim bolj prodajal. Vabljeni ste na vsako našo tekmo Pallacanestra Trieste in zdaj bom gotovo izkoristil priložnost, da povem, da je program, ki smo ga prinesli v Trst, zasnovan na mnogih koncertih, najboljših svetovnih govornikih, ki bodo hodili sem, kot so Henry Kissinger in Margaret Thatcher. Začeli smo se že pogovarjati s slovensko vlado v Ljubljani. Vabim vse Slovence, da si ogledajo tekme, da pridejo, da organiziramo kaj. Gotovo obstaja veliko poti, da bi se med sabo zblížali, da bi naredili našo skupnost močnejšo.

JADRANJE

DANIEL PICULIN (ČUPA) ŠESTI

Zadnji konec tedna v juliju je bil v Brenzonu na Gardskem jezeru Memorial Ponghellini - regata za kategorijo optimist, ki je veljala za trofejo Alpe-Jadran. Sodelovalo je 120 tekmovalcev iz številnih klubov iz Italije in Slovenije. Zamejsko zastopstvo so sestavljali jadralci seslanskega Jadralnega kluba Čupa, ki so se tudi tokrat dobro odrezali. Najboljši izmed njih je bil brat zmagovalke nedavne tro-

feje Topolino Daniel Piculin, ki je bil po treh regatah šesti, medtem ko je njegova klubska sotrudnica Maja Sancin zasedla mesto nižje. Alessio Spadoni je bil 17., medtem ko sta Marina Piculin in Tomaž Legiša zaradi diskvalifikacij obtičala precej nizko na lestvici. Spodbudno pa je, da v skupnem seštevku točk trofeje Alpe-Jadran tako Piculin kot Sancinova zasedata 3. mesto.

BALINANJE

TURNIR ZAMEJSKIH DVOJIC PRIMORJU

Druga kroga tekmovalna za zamejsko balinarsko prvenstvo v dvojicah, ki ga je priredila pristojna komisija Združenja slovenskih športnih društev v Italiji, se je udeležilo 35 dvojic iz devetih klubov oz. sekcij. Igrali so na igriščih društev Mak, Sokol, Nabrežina, Primorje, Kraški dom, Polet, Gaja in Zarja. Na igrišču v Nabrežini so kvalitetne tekme žele odobrava-

nje gledalcev. Naslov letošnjih zamejskih prvakov v dvojicah sta osvojila člana proseškega Primorja Eligio Pelicon in Marino Šibelja, podprvaka pa sta njuna društvena tovariša Walter Ferluga in Nevio Coveliza. S prvim in drugim mestom je Primorje nabralo novih 20 točk na skupni društveni lestvici, na kateri zdaj premočno vodi pred Gajo in Makom.

Naslednja dva turnirja bo sta 16. t.m. v obveznem zbijanju in bližanju krog s finalom pri Gaji ter 23. t.m. za trojke s finalom v Sovodnjah.

Pravi naslov za odlično kuhinjo

HIT HOTEL SABOTIN, Solkan

Hotel Sabotin nosi ime kamnitega briha, ki se spogleduje s Sveto goro in se pne nad Sočo in slikovitim Solkanom.

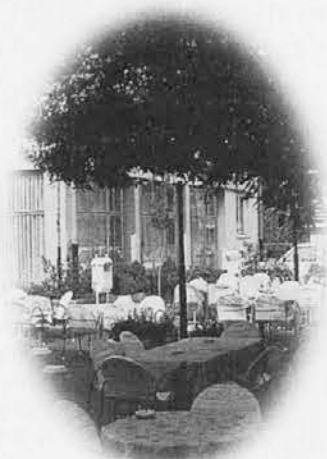
Hotel ima 15 sob, restavracijo za 150 gostov, v toplih dneh vabi urejeni poletni vrt z 80 sedeži.

Hotel Sabotin namenja kulinariki veliko skrb. Zato se gostje lahko odločajo med različnimi kuharskimi šolami in ponudbami, ki imata skupno eno stvar: dobro je!

Kitajski mojster Wang vam v kitajski restavraciji tokrat priporoča:

- pekinško raco
- brustljavo raco
- goveji file
- mango

ter vrsto specialitet kitajske kuhinje

V restavraciji Hotela Sabotin prevladuje drugačna kuhinja. Mojstri bi zase naročili denimo:

- žrebetovo zarebrnico z jurčki
- katero iz odlične izbire svežih morskih rib
- kobariške štruklje...

Ab, vi se raje odločate za katero drugo jed? Nič lažjega - to je vendar Hotel Sabotin!

HIT Hoteli Igralnice Turizem

Delpinova 7a, 5000 Nova Gorica
tel. 00 386 65 126 40, 126 42 34 (prodajna služba)

Hit Hotel Sabotin

Cesta IX. Korpusa 35, 5250 Solkan
Tel: 00386 / 65 282 21, Fax: 00386 / 65 264 30
Internet: <http://www.bit.si>, E-mail: info@bit.si

16

ČETRTEK
30. JULIJA
1998

KANDIDATURA TREH DEŽEL ZA IGRE BREZ MEJA (2.)

ZGODOVINA IN PODATKI KANDIDATURE ZA ZIMSKE OLIMPIJSKE IGRE LETA 2006

Kot znano, Slovenija skupaj s Furlanijo - Julijsko krajino in avstrijsko Koroško kandidira za zimske olimpijske igre (ZOI) leta 2006. Nosilec kandidature je Celovec, ostali kandidati pa so še Turin (Italija), Sion (Švica), Helsinki (Finska), Poprad (Slovaška) in Zakopani (Poljska). Izvršni odbor Mednarodnega olimpijskega komiteja (IO MOK) bo prireditelja iger za leto 2006 izbral 19. junija 1999 na 108. rednem zasedanju v Seulu.

KRONOLOŠKI PREGLED ZGODOVINE KANDIDATURE TREH DEŽEL

- Furlanija-Julijska krajina, Slovenija in Koroška so prvič kandidirale za skupno izvedbo zimskih olimpijskih iger za leto 2002 (nosilec kandidature je bil Trbiž, a niso imele uspeha, saj je MOK izbral ameriški Salt Lake City. Ker obstaja stvarna možnost, da bodo ZOI 2006 po daljšem obdobju spet v srednji Evropi in ker prvič vsak kandidat izgubi, so v treh deželah odločili, da bodo nadaljevali s prizadevanji za organizacijo ZOI.

- 3. junija lani so tri dežele podpisale izjavo, v kateri Celovec, Trbiž in Kranjska Gora izražajo željo, da sku-

paj pripravijo ZOI 2006. Ustanovili so družbo z omejeno odgovornostjo in promocijske odbore.

Slovensko stran je sprva v pogovorih po pooblastilu ministrstva za šolstvo in šport enakopravno zastopala občina Kranjska Gora, ki je tudi zdaj nosilka kandidature s slovenske strani. Skupni odbor za izvedbo Iger brez meja deluje v Olimpijski hiši med Trbižem in Podkloštrjem v opuščeni stavbi avstrijske carinarnice (na sliki): svojo pisarno ima tudi slovenski del na čelu z generalnim sekretarjem slovenskega nacionalnega organizacijskega komiteja Vojteh Boudinekom. V pisarni Furlanije-Julijske krajine dela tudi naš rojak Peter Gerdol (na mali sliki), Tržačan, ki živi v Žabnicah v Kanalski dolini.

- 2. decembra lani je zamisel za Igre brez meja doživela svoj prvi uspeh: večina članov avstrijskega olimpijskega komiteja je glasovala za kandidato Koroške oz. Celovca kot nosilca kandidature. Tedaj sta iz igre izpadli kandidaturi Kitzbühela in Salzburga skupaj z Bavarsko.

- 17. decembra lani je Olimpijski Komitej Slovenije uradno podprl kandidato za ZOI 2006 na seji izvršnega odbora v Novi Gorici. V Sloveniji ni bilo protikandidatov.

- Konec januarja letos je predsednik slovenske vlade Janez Drnovšek na srečanju z avstrijskim zunanjim ministrom Wolfgangom Schuesslom v Ljubljani podprl kandidato. Februarja letos je postala Kranjska Gora uradna nosilka s slovenske stra-

ni ob obljubljeni pomoči Ljubljane.

- 28. februarja letos je Italijanski olimpijski komitej (CONI) za svojega kandidata določil Turin, Vidma kot italijanskega nosilca kandidature treh dežel pa niso obravnavali. CONI pa je napovedal podporo kandidaturi Celovca, če ne bi prejel Turin dovolj glasov MOK-a.

- 21. marca so se župani gorenjskih občin odločili, da oblikujejo Gorenjsko interesno skupnost (11 občin).

- 7. maja je slovenska vlada pooblastila kranjskogorskega župana Jožeta Kotnika, naj podpiše izjavo o nameri. Vlada je sprejela tudi finančno obveznost, da bo zagotovila 128 milijonov tolarjev kot vložek v skupno promocijo kandidature, od katerih bo sama zagotovila 70% sredstev, za ostalo pa naj bi poskrbeli Gorenjska interesna skupnost in partnerji.

- 14. maja je bil ustanovljen slovenski nacionalni organizacijski komitej za organizacijo Zimskih olimpijskih iger brez meja za leto 2006, ki mu predseduje Ernest Petrič.

- 18. junija je slovenska vlada odobrila prvi del sredstev za kandidato v višini 55 milijonov tolarjev, preostanek od potrebnih 89,6 milijona pa bo na voljo prihodnje leto.

- 13. julija je bila podpisana partnerska pogodba o ustanovitvi skupnega podjetja za promocijo kandidature ZOI 2006 - Celovec 2006. Pri podjetju so udeleženi slo-

venski, italijanski in avstrijski partnerji, ki z vložkom štirih milijonov avstrijskih šilingov enakopravno odločajo v vseh organih podjetja.

NEKAJ PODATKOV O ZOI TREH DEŽEL

- Termin: od 11. do 26. februarja leta 2006.

- Naložbe: največja naložba naj bi bila izgradnja velike hokejske dvorane.

- Prizorišča: na avstrijskem območju bi poleg Celovca sodelovali tudi Podklošter (Arnoldstein), Zahomec (Achomitz) in Bad Kleinkirchheim; v Sloveniji Bled, Jesenice, Ljubljana, Planica in Kranjska Gora; v Italiji pa Trbiž in Cortina d'Ampezzo, kjer je edina razpoložljiva olimpijska infrastruktura za bob in sankanje.

- Olimpijska vas in tekmovališča: iz olimpijske vasi pri Vrbi (60% tekmovalcev), ki že ima večino ustrezne infrastrukture, ter iz manjših centrov v Cortini (sankanje / bob) in Ljubljani (hokej) naj bi bila tekmovališča dosegljiva v pol ure. 80% tekmovališč za izvedbo iger že obstaja.

- Otvoritev Iger brez meja naj bi bila v celovškem stadionu ob Vrbskem jezeru (stadion je za tovrstno prireditve potreben prenove).

- Tisk: press center za časnikarje bi pripravili v celovškem razstavišču.

- Varstvo okolja: zaradi obstoječih objektov bodo posegi v okolje minimalni.

- Promet: vse tri države imajo dobro povezano cestno, železniško in letalsko omrežje.

- Financiranje: proračun organizacijskega komiteja predvideva prihodke in odhodke v višini 9,475 milijarde avstrijskih šilingov; države, dežele, mesta in zasebniki bodo vložili v izgradnjo olimpijske vasi in dograditev tekmovališč po predračunih dodatne 1,452 milijarde šilingov.

Vprašanje, ki se ob tem zadnjem podatku naravno pojavlja, je, zakaj niso predvideli stanovanja za športnike in njihovo spremstvo v izpraznjenih vojašnicah na Trbiškem...

ED / KONEC